

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
Протокол № 4
15 січня 2020р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Кременчуцького
ліцею № 5 імені Т. Г. Шевченка
Кременчуцької міської ради
Полтавської області
С. О. Оксаніченко
наказ № 14 о/д від 15.01.2020р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ в Кременчуцькому ліцеї №5 імені Т.Г. Шевченка Кременчуцької міської ради Полтавської області

І. Загальні положення

1. Положення про критерії оцінювання учнів розроблено відповідно до Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (наказ Міністерства освіти і науки №423 від 10 травня 2011 року).

2. Основними видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, а також державна підсумкова атестація. Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222.

3. Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану закладу.

4. Не підлягають обов'язковому оцінюванню навчальні досягнення учнів з факультативних, групових та індивідуальних занять, які фіксуються в окремому (спеціальному) журналі.

5. Учитель несе персональну відповідальність за своєчасне і об'єктивне оцінювання учнів.

6. Учні та батьки мають право персонально одержувати дані про оцінки своєї дитини від учителя і класного керівника.

II. Порядок виставлення оцінок до класного журналу

1. Поточна оцінка виставляється до класного журналу в колонку з надписом, що засвідчує дату проведення заняття, коли здійснювалося оцінювання учня (учениці). Виставлення поточної оцінки підлягає обов'язковій мотивації (коментаря вчителя). Поточна оцінка, як правило, не підлягає коригуванню.

2. Тематична оцінка виставляється до класного журналу в колонку з надписом Тематична без дати. При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається. Якщо учень (учениця) був(ла) відсутній(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконав(ла) вимоги навчальної програми, у колонку з надписом «Тематична» виставляється н/а (не атестований(а)). Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

3. Семестрова оцінка виставляється без дати до класного журналу в колонку з надписом «І семестр», «ІІ семестр». Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. З метою реалізації права учнів на корегування оцінки виставляти семестрову оцінку рекомендується за 4 дні до закінчення семестру. Якщо учень (учениця) був(ла) відсутній(я) на уроках протягом семестру, у відповідну клітинку замість оцінки за І семестр чи ІІ семестр виставляється н/а (не атестований(а)).

4. НЕ ВВАЖАЮТЬСЯ ОФІЦІЙНИМИ оцінки, що зафіксовані у записниках, інших особистих облікових журналах учителя, окрім класного.

III. Порядок проведення контрольних робіт

1. Графік проведення тематичних, контрольних робіт складається до початку I і II семестрів і вивішується щомісячно на інформаційному стенді для учнів та вчителів.

2. В один день може проводитися не більше двох контрольних робіт.

3. Не допускається проведення підсумкових контрольних робіт на останньому уроці певного предмету в семестрі.

4. При виявленні факту списування контрольної роботи за неї може бути виставлена лише оцінка початкового рівня.

5. У випадку довготривалої хвороби учня заступник директора з навчально-виховної роботи разом з учителями-предметниками складає індивідуальний графік консультацій і здачі тематичної (контрольної) роботи з предметів.

6. Результати участі учнів у предметних олімпіадах, конкурсі-захисті МАН міському рівнях можуть позитивно впливати на виставлення тематичних оцінок з даного предмету.

IV. Порядок коригування оцінок

1. Семестрова оцінка може підлягати коригуванню. Скоригована семестрова оцінка виставляється без дати у колонку з надписом Скоригована поруч із колонкою I семестр або II семестр. Колонки для виставлення скоригованих оцінок відводяться навіть за відсутності учнів, які виявили бажання їх коригувати.

2. У триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або з певних причин не були атестовані,

звертаються до директора ліцею із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій мотивують причину та необхідність його проведення.

3. Наказом директора створюється комісія у складі голови (керівник навчального закладу або його заступника) та членів комісії: голови ПМК, вчителя, який викладає предмет у цьому класі, а також затверджується графік проведення оцінювання.

4. Коригування семестрового оцінювання проводиться не пізніше п'яти днів після подання заяви. У разі хвороби учня (учениці) чи інших поважних причин термін може бути подовжено.

5. Члени комісії готують завдання, що погоджуються на засіданні ПМК і затверджуються директором ліцею. Завдання мають охоплювати зміст усіх тем, що вивчалися протягом семестру.

6. Оцінювання проводиться у письмовій формі. Письмові роботи зберігаються протягом року.

7. На голову комісії покладається відповідальність за об'єктивність оцінювання та дотримання порядку його проведення. Комісія приймає рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову.

8. У разі, якщо учневі не вдалося підвищити результати, запис у колонку Скоригована не робиться.

9. За результатами оцінювання видається відповідний наказ директора.

10. Скоригована семестрова оцінка за I семестр виставляється до початку II семестру, за підсумками II семестру - не пізніше 10 червня поточного навчального року.

11. Підвищення семестрової оцінки учнями:

- 9-х класів - не дає їм права на отримання свідоцтва з відзнакою;
- 10-11(12)-х класів - не дає їм права бути претендентами на нагородження золотою «За особливі успіхи у навчанні» та срібною «За успіхи у навчанні» медалями.

12. Як виняток може бути дозволено переатестацію певного учбового матеріалу протягом 3-х навчальних днів, але не пізніше дня виставлення тематичної оцінки. У такому разі додаткова оцінка виставляється в журнал. Протокол переатестації зберігається в документації учителя до кінця семестру.

IV. Порядок виставлення річних оцінок

1. Річна оцінка виставляється до журналу в колонку з надписом Річна без зазначення дати не раніше, ніж через три дні після виставлення оцінки за II семестр.

2. Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок.

3. У разі коригування учнями оцінки за II семестр, річна оцінка виставляється їм не пізніше 10 червня поточного року.

4. У випадку неатестації учня (учениці) за підсумками двох семестрів у колонку Річна робиться запис н/а (не атестований(а)).

5. Річна оцінка коригуванню не підлягає.

V. Інформування про оцінки

1. Учитель-предметник на початку вивчення теми обов'язково ознайомлює учнів із тривалістю її вивчення, загальним змістом, кількістю і строками проведення обов'язкових видів робіт (лабораторних, контрольних іншій); з типовими питаннями, прикладами завдань. Пропонує перелік навчальних посібників та додаткову літературу.

2. Із системою та принципами оцінювання навчальних досягнень учнів, правами і обов'язками учнів, порядком виставлення оцінок до журналу класний керівник знайомить учнів і батьків на початку навчального року.

3. Про результати письмових контрольних робіт учні інформуються учителем терміном до 5 робочих днів після виконання контрольної роботи. Результати усних контрольних робіт оголошуються в день їх проведення.

4. Учителі-предметники виставляють оцінки в учнівський щоденник у день отримання оцінки. Не допускається приховування оцінок, порушення строків їх виставлення.

5. Підсумкові оцінки за семестри й рік повідомляються батькам через табель успішності.

6. Класний керівник видає табель успішності за семестр кожному учневі в останній день навчання.

VI. Орієнтири оцінювання навчальних досягнень учнів

1. Основні функції:

- **контролююча** - визначає рівень досягнень кожного учня (учениці), готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;

- **навчальна** - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;

- **діагностико-коригувальна** - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;

- **стимулювально-мотиваційна** - формує позитивні мотиви навчання;

- **виховна** — сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

2. При оцінюванні навчальних досягнень учнів враховуються:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;

- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);

- самостійність оцінних суджень.

3. Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну:

- **Повнота знань** - кількість знань, визначених навчальною програмою.

- **Глибина знань** - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

- **Гнучкість знань** - вміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

- **Системність знань** - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

- **Міцність знань** - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

4. **Знання** є складовою умінь учнів діяти.

Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо).

У контексті компетентнісної освіти це виявляється у відповідальності учнів, прагненні закріплювати позитивні надбання у навчальній діяльності, зростанні вимог до своїх навчальних досягнень.

5. Рівні навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого. Вони визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень – достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо (таблиця).

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

6. Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об'єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження ДПА/ЗНО особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів. Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
 - підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
 - індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
 - систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а **за рік** - на основі семестрових оцінок.

Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки. При цьому потрібно мати на увазі, що відповідно до Положення про золоту медаль «За високі досягнення в навчанні» та срібну медаль «За досягнення в навчанні», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.08 № 186 та погоджено Міністерством юстиції України № 279/14970 від 02.04.08, підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом переатестації не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової
школи
1 клас**

Оцінювання результатів навчання та особистих досягнень учнів у першому класі *має формувальний характер*, здійснюється *вербально*, на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і самооцінювання.

Здійснення формувального оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Воно розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно.

Орієнтирами для здійснення формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1 - 2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі.

Завершальне (підсумкове) оцінювання результатів навчання у першому класі має місце лише в кінці навчального року і проводиться з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання.

Форми і види перевірок для проведення завершального оцінювання учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу.

Формувальному оцінюванню підлягає *процес навчання учня, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату*.

Метою такого оцінювання є формування у дитини

- впевненості в собі, в своїх можливостях;
- відзначення будь-якого успіху;
- акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках;
- діагностування досягнення на кожному з етапів навчання;
- адаптування освітнього процесу до здатностей дитини;
- виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню;
- стимулювання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів;
- запобігання побоюванням помилитися.

Діти дуже чутливі до оцінювання їх дорослими. Молодші школярі мають характерну особливість сприймати оцінку за виконання якогось завдання як оцінювання себе, *а тому негативну оцінку вони розуміють як вияв негативного ставлення до себе з боку вчителя*.

Враховуючи цю вікову особливість, а також важливу роль початкової школи як «стартового майданчика» для того, щоб задати індивідуальну

траєкторію особистості не тільки у навчальній діяльності, а й в особистісному розвитку, вчителю слід використовувати формувальне оцінювання, яке на етапі першого класу має включати два обов'язкових компоненти:

- 1) доброзичливе ставлення до учня як до особистості;
- 2) позитивне ставлення до зусиль учня, спрямованих на розв'язання задачі (навіть якщо ці зусилля не дали позитивного результату).

Облік результатів **завершального (підсумкового) оцінювання**, що здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці, фіксується учителем/учителькою у *свідоцтві досягнень*.

Свідоцтво досягнень має бути зрозумілим документом для батьків дитини або осіб, які їх замінюють, що дає розгорнуте уявлення про навчальний поступ дитини в школі під час навчального року.

Свідоцтво досягнень складається з 2 частин:

- перша частина - характеристика особистих досягнень учнів, заповнюється у жовтні, як проміжний, та у травні як підсумковий звіт, з метою фіксування навчального поступу, у якому оцінюється активність дитини, самостійна робота на уроці, співпраця з іншими учнями тощо.
- Друга частина складається з оцінювання предметних компетентностей. Заповнюється тільки у травні.

Для оцінювання учнів використовується *чотирирівнева система*:

- «має значні успіхи»
- «демонструє помітний прогрес»
- «досягає результату з допомогою вчителя»
- «ще потребує уваги і допомоги».

Учителі, які викладають навчальні предмети у початковій школі дають характеристику предметних компетентностей учня за чотирирівневою системою. У першому класі оцінювання має описовий характер як рівня навчання, старанності та соціальної поведінки, так і предметів та освітнього процесу в цілому, але не результату.

При заповненні свідоцтва досягнень рівні відмічаються у довільній формі (графічні знаки).

Учитель роздруковує два екземпляри свідоцтва. Батькам або особам, які їх замінюють, видають один екземпляр, другий залишається в закладі освіти і зберігається в особовій справі. За бажанням, батьки можуть залишити свій коментар у свідоцтві, для цього, зустрітись з учителем і написати свої побажання на екземплярі, що зберігається в школі.

Свідоцтво досягнень роздруковується у чорно-білому або кольоровому вигляді, у форматі А 5.

Вчитель, за бажанням, може додавати особисті або навчальні характеристики на свій розсуд.

2 клас

Важливим компонентом освітнього процесу в початкових класах є оцінювальна діяльність, що здійснюється на засадах компетентнісного,

діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного підходів та передбачає партнерську взаємодію вчителя, учнів та їхніх батьків або інших законних представників (далі - батьки).

Основними функціями оцінювання є мотиваційна, діагностична, коригувальна, прогностична, розвивальна, навчальна, виховна, управлінська.

Навчальні досягнення учнів других класів підлягають **формульованому і підсумковому (тематичному та завершальному) оцінюванню**. Оцінювання результатів навчання учнів у других класах здійснюється вербально.

Формульоване оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності, забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку особистості, є невід'ємним складником освітнього процесу та здійснюється постійно.

Формульоване оцінювання передбачає організацію учителем діяльності учнів щодо усвідомлення ними цілей та очікуваних результатів навчання, способів їх досягнення та визначення подальших навчальних дій щодо покращення досягнень за результатами зворотного зв'язку.

Застосування формульованого оцінювання уможливорює розв'язання таких освітніх завдань:

- підтримання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів;
- сприяння оптимальному темпу здобуття освіти учнів;
- формування в учнів упевненості у собі, усвідомлення своїх сильних сторін;
- формування в учнів рефлексивного ставлення до власних помилок і розуміння їх як невід'ємних етапів на шляху досягнення успіху;
- забезпечення постійного зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу;
- здійснення діагностування особистісного розвитку та навчальних досягнень учнів на кожному з етапів навчання.

Об'єктами формульованого оцінювання є процес навчання учнів, а також результат навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Критерії оцінювання визначаються вчителем (із поступовим залученням до цього процесу учнів) відповідно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів. Орієнтирами для визначення критеріїв формульованого оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1 - 2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі закладу загальної середньої освіти.

Формульоване оцінювання здійснюється шляхом:

- педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів;
- аналізу учнівських портфоліо, попередніх навчальних досягнень учнів, результатів їхніх діагностичних робіт;

- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів;
- оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;
- застосування прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу («Світлофор», «Мікрофон», «Вихідних квиток» тощо).

Залежно від мети спостереження, вчитель оцінює дітей в різноманітних ситуаціях, коли вони працюють в парі, групі, індивідуально. Оцінюються також не тільки навчальні результати учня, але і його активність, зацікавленість, мотивація, що є також важливими цілями у початковій школі.

Результати педагогічних спостережень (зміни в поведінці учня, його емоційних реакціях, мотивації, вольових проявах, зниження чи підвищення результативності навчальної діяльності тощо) фіксуються у зошиті спостережень учителя.

Ці нотатки дозволять йому під час підготовки до уроку дидактично доцільно визначати навчальні завдання для кожної дитини та під час індивідуальних зустрічей з батьками, аргументовано обговорювати результати навчання учня та способи їх удосконалення, аргументовано робити записи у свідоцтві досягнень на початку та наприкінці навчального року. Зошит спостережень учителя ведеться у довільній формі, є його особистим документом та не підлягає перевірці з боку адміністрації.

Результати формувального оцінювання відображаються в оцінних судженнях учителя/учнів/батьків, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. Оцінні судження вчителя мають бути об'єктивними, конкретними, чіткими, лаконічними, доброзичливими, слугувати зразком для формулювання оцінних суджень учнями. В оцінному судженні зазначають прогрес учнів та поради щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог.

Неприпустимим є формулювання оцінних суджень, що принижують гідність дитини, *прирівнювання оцінних суджень до певних рівнів навчальних досягнень*, а також використання зовнішніх атрибутів (зірочки, квіточки, прапорці тощо) у разі їх співвіднесення з певними балами чи рівнями навчальних досягнень здобувачів освіти.

Формувальне оцінювання має мотивувати, підтримувати й надихати учнів на успіх, саморозвиток і вдосконалення, вияв власних здобутків у навчальній діяльності та сприяти формуванню навичок застосування знань і умінь під час виконання практико-орієнтованих завдань. Воно має бути спрямованим на виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнути досягати максимально можливих результатів; запобігання побоюванням помилитися.

Підсумкове тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів у другому класі здійснюється протягом навчального року за результатами опанування ними теми, кількох тем, розділу програми тощо.

Підсумкове завершальне оцінювання здійснюється в кінці навчального року з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання.

Підсумкове тематичне оцінювання здійснюється вербально за результатами виконання діагностичних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими у формі тестових завдань, комбінованої роботи, практичної роботи, усного опитування тощо.

Форми та засоби оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностичних робіт визначається з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх готовності до виконання того чи іншого завдання. У другому класі тривалість виконання діагностичної роботи не повинна перевищувати 35 хвилин (із 40 хвилин уроку 5 хвилин - інструктаж, 35 хвилин - виконання роботи).

Усі діагностичні роботи проводяться протягом навчального року, дотримуючись структурування програмового матеріалу логічно завершеними частинами. Проведення діагностичних робіт учитель передбачає у календарно-тематичному плані, орієнтуючись на кількість тем у межах кожного предмета або результати формувального оцінювання учнів.

Діагностичні роботи проводяться з мовно-літературної, математичної та природничої освітніх галузей.

Мовно-літературна освітня галузь включає українську мову та літературу, іншомовну освіту.

Метою вивчення української мови та літератури є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток

особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності;

здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті,

Здобувач освіти:

взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду;

висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови; досліджує індивідуальне мовлення для власної мовної творчості ;

спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

Критерії оцінювання списування та диктанту

++ Робота написана грамотно, охайно з дотриманням культури оформлення письмових робіт. (Допускаються охайні виправлення)

+ Робота написана грамотно, охайно, з незначними порушеннями в оформленні письмової роботи. Допущена незначна кількість помилок.

V Робота написана розбірливо, з порушенням культури оформлення письмової роботи. Містить орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені орфограми.

! Робота написана нерозбірливо, неохайно, зі значною кількістю помилок, або виконана частково. * (Учень не вміє співвідносити друковані букви з рукописними).

Критерії оцінювання мовної теми

Підсумкова перевірка мовних знань і вмінь здійснюється фронтально, письмово і складається із завдань на розпізнавання вивчених мовних явищ, групування і класифікацію мовних одиниць, сполучення слів, доповнення, трансформування речень, добір належної форми слова, потрібної лексики тощо.

Водночас підсумкову перевірку мовних знань і вмінь можна проводити у тестовій формі. Тестова робота складається із завдань різних типів.

Під час планування діагностичних робіт з української мови рекомендовано враховувати усі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) та передбачати їх комбінацію (аудіювання, читання вголос, читання напам'ять, переказ, робота з літературним твором/медіатекстом, списування, диктант, робота з мовними одиницями).

Критерії оцінювання математичної освітньої галузі

Метою математичної освітньої галузі є формування математичної та інших ключових компетентностей; розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір.

Здобувач освіти:

досліджує ситуації і визначає проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;

моделює процеси і ситуації, розробляє стратегії (плани) дій для розв'язування різноманітних задач;

критично оцінює дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач;

застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

Діагностична робота з математики

++ Робота написана грамотно, охайно з дотриманням культури оформлення письмових робіт. (Допускаються охайні виправлення)

+ Робота написана грамотно, охайно з незначними порушеннями в оформленні письмової роботи. Допущена незначна кількість помилок.

V Робота написана розбірливо з порушенням культури оформлення письмової роботи. Містить значну кількість помилок в обчисленнях, допускає помилки в розв'язуванні простих і складених задач.

! Робота написана нерозбірливо, неохайно зі значною кількістю помилок, або виконана частково.

Критерії оцінювання природничої освітньої галузі інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Метою природничої освітньої галузі є формування компетентностей в галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічної та інших ключових компетентностей шляхом опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, формування основи наукового світогляду і критичного мислення, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки здобувачів освіти у навколишньому світі на основі усвідомлення принципів сталого розвитку.

Здобувач освіти:

відкриває світ природи, набуває досвіду її дослідження, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи;

опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, та представляє її у різних формах;

усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить у навколишньому світі;

критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

Перевірку мовних знань і вмінь можна проводити у тестовій формі.

Критерії оцінювання тестової роботи

++ Робота виконана в повному обсязі. Здобувач освіти знає навчальний матеріал та вміє застосовувати його в практичних завданнях.

+ Робота виконана в повному обсязі. Здобувач освіти знає навчальний матеріал та вміє застосовувати його в практичних завданнях. Допущена незначна кількість помилок.

V Під час виконання роботи досягає результату з допомогою вчителя.

! Під час виконання роботи потребує значної уваги і допомоги.

Діагностика навчальних досягнень з таких освітніх галузей як технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична може відбуватися у складі комплексних робіт із використанням компетентнісних завдань у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Проводити окремі діагностичні роботи з цих освітніх галузей треба.

Діагностичні роботи з мистецької та фізкультурної освітніх галузей, а також курсів за вибором не є обов'язковими у другому класі.

Діагностичні роботи та їх результати є відображенням навчального поступу учнів та можуть зберігатися в учнівському портфолію.

Документами, які свідчать про результати навчання учнів і підтверджують факт досягнення ними очікуваних результатів, є робочі зошити учнів, робочі аркуші з виконаними роботами, зошити для діагностичних робіт, учнівські портфолію. Зошити для діагностичних робіт, учнівські портфолію зберігаються у школі.

Підсумкове завершальне оцінювання навчальних досягнень учнів передбачає узагальнення інформації про їхній навчальний поступ протягом навчального року, при цьому не передбачає проведення окремих діагностичних робіт. Результати підсумкового завершального оцінювання учитель визначає на основі власних педагогічних спостережень, результатів тематичного оцінювання, аналізу учнівських портфолію та фіксує у Класному журналі і свідоцтвах досягнень.

Свідоцтво досягнень заповнюється вчителем двічі на рік. У жовтні заповнюється лише його перша частина, у травні - перша і друга частини.

У свідоцтві досягнень учитель фіксує розгорнуту інформацію про навчальний поступ учня/учениці у школі протягом навчального року з усіх предметів вивчення за показниками, які відповідають визначеним типовою освітньою програмою очікуваним результатам навчання, та надає рекомендації щодо подальшого навчання. Документ підписують учитель і батьки. Оригінал свідоцтва досягнень надається батькам, а його завірена копія зберігається в особовій справі учня в школі.

Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його/її батьками або консультацій з фахівцями, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

3 – 4 класи

Оцінювання навчальних досягнень учнів 3-4 класів початкової школи є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень, які структуровані у навчальних програмах, за предметами.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється вербально:

у 3-4 класах з предметів інваріантної складової: «Інформатика», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Основи здоров'я», «Фізична культура», «Я у світі» та «Трудове навчання»;

у 3-4 класах з усіх предметів варіативної складової.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-бальною шкалою:

з предметів інваріантної складової освітніх галузей: «Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)», «Математика», «Природознавство», «Іноземна мова (англійська)».

Виявлення рівня навчальних досягнень учнів відбувається в процесі контролю.

Основними **функціями контролю** навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірвальна, розвивальна, виховна.

Об'єктами контролю у процесі навчання у початковій школі є складники предметних компетентностей: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення.

Облік результатів контролю ведеться учителем у Класному журналі і табелях навчальних досягнень.

Структурними компонентами контролю навчальних досягнень учнів є *перевірка* та *оцінювання* результатів навчальної діяльності.

За формою організації навчально-пізнавальної діяльності учнів *перевірка* може бути: *індивідуальною, груповою, фронтальною*;

за способом – *усною* (бесіда, розповідь учня), *письмовою* (самостійні і контрольні роботи, перекази, диктанти, у тому числі окремі тестові, компетентнісні завдання тощо), а також *практичною* (дослід, практична робота, навчальний проект, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо).

Перевірка навчальних досягнень учнів здійснюється за допомогою різних *методів*, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими можливостями учнів. Для перевірки навчальних досягнень учнів необхідно застосовувати *завдання* різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення, оцінки.

Оцінювання – процес встановлення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних навчальних програм. Його результатом є педагогічна оцінка, яка відображається в оцінювальних судженнях і висновках учителя вербально або в балах. Виставлення балів обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Оцінювання у початковій школі ґрунтується на врахуванні рівня досягнень учня/учениці, а не ступеня його невдач. Результати оцінювання навчальних досягнень учнів є конфіденційною інформацією, доступною лише для дитини та її батьків (або осіб, що їх замінюють).

При **вербальному оцінюванні** використовуються як усні, так і письмові оцінні судження, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів. Характеристика особистісного розвитку учнів відображає самостійність, відповідальність, комунікативність, уміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

Об'єктивність і точність оцінок забезпечуються такими **критеріями**:

- якість знань (міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність, дієвість);
- сформованість ключових і предметних компетентностей, способів навчальної діяльності (виконання за зразком, за аналогією, в нових ситуаціях);
- досвід елементарної творчої діяльності (частково-пошуковий і пошуковий рівні);

У 3-4 класах початкової школи застосовують **поточний і підсумковий види контролю**, які здійснюють шляхом ***поточної перевірки та поточного оцінювання*** й відповідно шляхом ***підсумкової перевірки та підсумкового оцінювання***.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення теми/розділу з метою визначення рівня розуміння і первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми/розділу, зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем/розділів уроків, закріплення знань, умінь і навичок, їх актуалізації перед вивченням нового матеріалу.

Поточну перевірку проводять індивідуально або фронтально в усній чи письмовій формі систематично в межах кожної теми, визначеної навчальною програмою. Вона передбачається учителем/учителькою під час підготовки до кожного уроку і знаходить своє відображення у поурочних планах (конспектах) уроків. Поточна перевірка може здійснюватись у формі короткотривалої (10-15 хвилин) самостійної письмової роботи, яка охоплює певну частину навчального матеріалу. Як правило, вона носить діагностичний характер.

Підсумкова перевірка у 3 класі передбачає **тематичну** перевірку, у 4 класі – **тематичну** перевірку та **підсумкові контрольні роботи** у кінці навчального року (з навчальних предметів, що визначені Міністерством освіти і науки України для державної підсумкової атестації).

Тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи після опанування програмової теми/розділу (3-4 класи). У разі, коли тему/розділ розраховано на велику кількість годин, її/його розподіляють на логічно завершені частини – підтеми/підрозділи. Якщо ж програмова тема/розділ невелика/ий за обсягом, то її/його об'єднують з однією або кількома наступними темами/розділами.

Контрольні роботи з будь-якого предмета в початкових класах проводять на другому або третьому уроці за розкладом у середині робочого тижня (бажано – вівторок, середа), не більше однієї такої роботи в день, а протягом тижня – не більше двох (у випадку двох робіт на тиждень, бажано проводити їх у вівторок і четвер). Орієнтовна тривалість виконання роботи становить у третьому й четвертому класах – близько 35 хв.

Тематична перевірка навчальних досягнень учнів (контрольні роботи) з предметів «Я у світі», «Основи здоров'я», «Трудове навчання»,

«Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Фізична культура», «Інформатика» не проводиться.

Поточне оцінювання здійснюється за результатами поточної перевірки – усного опитування учнів на уроці, виконання письмових робіт (класної роботи, зокрема самостійної, практичної роботи тощо). Воно передбачає вербальну оцінку або *оцінку в балах* на основі Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

Поточна оцінка за письмову роботу чи усне опитування виставляється у разі достатнього для співвіднесення з критеріями оцінювання обсягу виконаних учнем/ученицею завдань. Фрагментарні усні відповіді учнів на уроці в балах не оцінюються.

Під час **оцінювання** навчальних досягнень учнів, презентованих в *усній формі*, до уваги беруться: якість знань та умінь – правильність, повнота, глибина, дієвість, гнучкість, конкретність і узагальненість, системність, усвідомленість, міцність; культура мовлення – послідовність викладу матеріалу, правильне вживання термінів, повнота у формулюванні висновків. Під час оцінювання *практичної роботи* враховують самостійність, дотримання алгоритму, правильність, повноту, усвідомленість.

При оцінюванні *письмових робіт* враховують правильність і обсяг виконаної роботи.

Учитель перевіряє та оцінює якість виконання учнями кожної письмової роботи. Усі письмові роботи навчального і контрольного характеру перевіряються до наступного уроку, на якому рекомендується виконувати роботу над типовими помилками колективно під керівництвом учителя; над помилками, які є не типовими, організовується індивідуальна робота з учнем/ученицею.

У 3-4-х класах виправляти неправильний запис наведенням по написаному не рекомендується.

Перевірка графічних навичок у 3-4 класах здійснюється з урахуванням форми, розміру, нахилу, поєднання літер; культури оформлення письмової роботи. Окрема оцінка за графічні навички не ставиться.

Охайність зошита та культура оформлення письмових (поточних та контрольних) робіт (дата, назва та вид роботи, розміщення завдань на сторінці) і наявність роботи над помилками враховується під час оцінювання кожної роботи. ***Окремо оцінка за ведення зошитів не ставиться, відповідно у журналі не фіксується.***

Кожна письмова робота, виконана учнем/ученицею початкових класів в зошитах (у т. ч. в зошитах з друкованою основою, за наявності), перевіряється до наступного уроку.

Усі записи, зроблені вчителем/вчителькою в учнівському зошиті (виправлення помилок, підкреслення, зразки письма, оцінка, фрази типу «Правильно», «Уже значно краще» тощо), виконуються чітко, каліграфічно й охайно.

Підсумкове оцінювання здійснюється за тему, семестр, рік.

Підсумкове оцінювання за тему з навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання», «Іноземна мова», «Математика», «Природознавство» здійснюється з урахуванням усіх поточних оцінок, отриманих під час вивчення розділу/теми (підтеми), та оцінки за тематичну контрольну роботу.

Підсумкове оцінювання за тему з навчальних предметів «Я у світі», «Основи здоров'я», «Трудове навчання», «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Мистецтво», «Фізична культура», «Інформатика» не проводиться.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюється на основі результатів тематичного оцінювання з урахуванням динаміки рівня навчальних досягнень учня/учениці.

Підсумкове оцінювання за рік здійснюється на основі семестрових оцінок також з урахуванням динаміки рівня навчальних досягнень учня/учениці.

УКРАЇНСЬКА МОВА

3-4 класи

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів 3-4 класів з мови є мовний і мовленнєвий складники комунікативної компетентності:

знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;

орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;

графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів);

досвід мовленнєвої діяльності (говоріння (усне діалогічне і монологічне мовлення) – письмо (писемне діалогічне мовлення писемне монологічне мовлення в 3-4 класах).

***Поточна перевірка та поточне оцінювання знань про мову і мовлення та мовних умінь і навичок** здійснюється на різних етапах уроку як у фронтальній, так і в індивідуальній та груповій формах; може бути як усною, так і письмовою. Зміст завдань для поточної письмової перевірки має відповідати вимогам до підсумкової письмової перевірки мовних знань.*

***Поточне оцінювання сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь та навичок, графічних навичок письма, культури оформлення письмових робіт (охайність, розміщення записів)** здійснюється за результатами **перевірки** письмових робіт учнів у робочих зошитах за тими ж критеріями що і письмові контрольні роботи (диктант, комбінована робота тощо). Орфографічні, пунктуаційні помилки та помилки у завданнях з мовного розбору вважаються рівноцінними.*

***Поточній перевірці та поточному оцінюванню** підлягають **аудіативні уміння**, читання, читання напам'ять; **усне і письмове діалогічне й монологічне мовлення** в 3-4 класах. Поточну перевірку і поточне оцінювання аудіативних умінь у 3-4 класах здійснюють на уроках літературного читання.*

Поточну перевірку сформованості діалогічного мовлення у 3-4 класах організовують як усно, так і письмово, залежно від мети і завдань уроку.

У 3-4 класах – пропонується *побудувати* діалог з однокласником/однокласницею на задану тему, за життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянутою передачею тощо. Перевіряється уміння використовувати формули мовленнєвого етикету, ставити запитання, підтримувати розмову на певну тему, дотримуватись правил спілкування, норм літературної мови, – відповідно до державних вимог щодо навчальних досягнень учнів.

Письмова перевірка передбачає запис діалогу без використання слів автора. Під час інструктажу перед записом діалогу, вчитель нагадує учням, що кожен репліку записують з нового рядка, починаючи з тире. Оцінювання змісту письмового діалогу здійснюється за тими ж орієнтовними вимогами, що і оцінювання усного діалогу. Грамотність письмового діалогу перевіряється, але не оцінюється.

Обсяги утворених *усних* діалогів: в 3 класі – 4-5 реплік одного учасника/учасниці розмови, у 4 класі – 5-6 реплік одного учасника/учасниці розмови (з урахуванням вступних і прикінцевих етикетних формул). Обсяги *письмових* діалогів: в 3 класі – 4 репліки одного учасника/учасниці розмови, у 4 класі – 5 реплік одного учасника/учасниці розмови (з урахуванням вступних і прикінцевих етикетних формул).

Вимоги до оцінювання діалогу

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця підтримує діалог, відповідаючи на запитання співрозмовника лише «так» чи «ні»
	2	Учень/учениця відповідає на елементарні запитання короткими репліками, однак не ініціює розмови
	3	Учень/учениця вступає в діалог з найпростішої за змістом теми, відповідає лише на окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці, робить спроби формулювати запитання
Середній	4	Учень/учениця бере участь в діалозі з нескладної за змістом теми, але робить довгі паузи, добираючи потрібні слова, окремі репліки співрозмовника/співрозмовниці залишає без відповіді
	5	Учень/учениця підтримує діалог за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, але іноді відхиляється від теми, не завжди вживає слова ввічливості, припускається мовних помилок. Кількість реплік діалогу менша за визначений для певного класу обсяг
	6	Учень/учениця ініціює і підтримує діалог, будує в основному змістовні репліки, однак не завжди дотримується правил мовленнєвого етикету, припускається окремих мовних помилок. Кількість реплік діалогу менша за визначений для певного класу обсяг

Достатній	7	Учень/учениця будує діалог, в міру швидко добирає потрібні слова, вживає формули мовленнєвого етикету, виявляє толерантність до співрозмовника/співрозмовниці, однак не висловлює власної думки, свого ставлення до предмета обговорення, припускається незначних мовних помилок. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	8	Учень/учениця складає діалог за ситуацією, що містить певну проблему, швидко добирає і правильно використовує потрібні слова, будує змістовні репліки, дотримується правил культури спілкування, однак не висловлює свого ставлення до предмета обговорення, припускається незначних мовних помилок. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	9	Учень/учениця самостійно складає діалог з проблемної теми, чітко формулює запитання, дає влучні відповіді, демонструє належну культуру спілкування, не припускається мовних помилок, робить спроби висловити власну думку з приводу предмета обговорення. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
Високий	10	Учень/учениця складає діалог за проблемною ситуацією, чітко формулює думки, демонструє високу культуру спілкування, висловлює власну позицію, але невпевнено. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	11	Учень/учениця ініціює і підтримує діалог з певної проблеми, впевнено висловлює й аргументує свою позицію, виявляючи повагу до думки співрозмовника/співрозмовниці, демонструє високу культуру спілкування. Кількість реплік діалогу відповідає визначеному для кожного класу обсягу
	12	Учень/учениця складає змістовний діалог, демонструє вміння уважно вислухати співрозмовника/співрозмовницю, виявляє стриманість і коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника/співрозмовниці, доводить свої думки, висловлюючи переконливі аргументи, в тому числі й із власного життєвого досвіду, відстоює власну позицію. Кількість реплік діалогу перевищує визначений для кожного класу обсяг

Поточну перевірку сформованості монологічного мовлення (переказ, твір) організовують у 3-4 класах як усно, так і письмово залежно від мети і завдань уроку.

Уміння **усно** та **письмово переказувати текст** перевіряється на матеріалі текстів розповідного характеру: у 3 класі обсягом 50-70 слів; у 4 класах – тексти обсягом 70-90 слів.

У 3-4 класах – усний та письмовий **твір** на задану тему, за власними спостереженнями, життєвою ситуацією, картиною, прочитаним твором, переглянутою передачею (5-6 речень – 3 клас, 6-7 речень – 4 клас).

Перевірка сформованості писемного монологічного мовлення (письмовий переказ, твір) в процесі поточного контролю в 3-4 класах має діагностичний характер. Вона проходить під керівництвом учителя з використанням малюнків, плану, опорних слів тощо.

За письмовий переказ, твір у робочий зошит ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Якщо учитель приймає рішення фіксувати поточну оцінку за письмовий переказ, твір у журналі, то ставиться оцінка тільки *за зміст*.

Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу твору такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вивчені правила.

Орієнтовні вимоги до оцінювання змісту переказу/твору

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця будує окремі, не пов'язані між собою речення, демонструючи обмежений лексичний запас і припускаючись мовних (лексичних, граматичних) помилок
	2	Учень/учениця будує окремі фрагменти висловлювання, при цьому його (її) лексичний запас обмежений, наявні мовні помилки
	3	Учень/учениця будує висловлювання, що не становить завершеного тексту. Послідовність викладу не дотримана, а лексика – бідна; трапляються мовні помилки
Середній	4	Учень/учениця будує текст, який відзначається певною зв'язністю, але збіднений змістом; наявні відхилення від теми; порушена послідовність викладу, відсутні зачин або кінцівка, збіднена лексика, є мовні помилки
	5	Учень/учениця створює текст, який певною мірою розкриває тему, однак удосконалення потребує послідовність викладу, зачин чи кінцівка, добір слів, мовне оформлення тексту
	6	Учень/учениця будує досить послідовний текст, розкриває тему, хоч іноді порушує співвідношення основної і другорядної інформації; добір слів потребує вдосконалення; трапляються мовні помилки
Достатній	7	Учень/учениця правильно будує текст, розкриває його загальний зміст і головну думку; у тексті наявні зачин, основна частина і кінцівка; проте учень не висловлює своєї думки з приводу сказаного; текст бідний на виражальні засоби мови; трапляються невинуваті повтори тих самих слів; мають місце мовні помилки
	8	Учень/учениця самостійно будує достатньо повне зв'язне висловлювання, в цілому ґрунтовно висвітлює тему і головну думку; проте не висловлює свого ставлення до того, про що говорить; припускається окремих мовленнєвих і мовних помилок
	9	Учень/учениця самостійно створює послідовний, логічно завершений текст; вдало добирає виражальні засоби мови; робить спроби висловити свою думку з приводу сказаного, але не дуже вдало; припускається поодиноких лексичних неточностей, мовних помилок
Високий	10	Учень/учениця вправно будує текст, що характеризується логічною завершеністю, відповідністю темі й меті, багатством лексичних засобів; у тексті висловлена думка про предмет

		розмови, але допущено 1-2 мовні чи мовленнєві помилки
	11	Учень/учениця вправно будує послідовний, повний текст, враховуючи комунікативне завдання; чітко висловлює власну думку, аргументує її; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, граматичною і стилістичною грамотністю
	12	Учень/учениця створює повноцінне зв'язне висловлювання з певною комунікативною метою; повно і вичерпно висвітлює тему; впевнено висловлює й аргументує своє ставлення до того, про що пише; вдало пов'язує предмет розмови з власним життєвим досвідом; робота відзначається багатством лексики, граматичною правильністю, стилістичною довершеністю

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова перевірка включає тематичну перевірку у **3-4 класах**, що проводиться у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми та виконання підсумкової контрольної роботи в кінці навчального року в **4 класі**.

Об'єктами тематичної перевірки навчальних досягнень учнів **3-4 класів** з мови є складники комунікативної компетентності:

- знання про мову і мовлення, мовні уміння й навички;
- орфографічні і пунктуаційні вміння й навички;
- досвід мовленнєвої діяльності: усний або письмовий діалог і письмовий переказ (3-4 клас);
- графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт (охайність, розбірливість, розміщення записів).

Зведений перелік робіт з підсумкової перевірки, які проводяться в 3-4 класах з мови

Вид перевірки	3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Читання*	—	—	—	—
Списування	1	1	1	1
Диктант	1	2	1	2
Перевірка мовних знань і вмінь	1	2	1	2
Письмовий переказ	1	—	1	—
Діалог (усно або письмово)**	1		1	
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	5	5	5	6

*у 3-4 класах сформованість читацьких умінь перевіряється на уроках літературного читання;

** форма перевірки діалогу (усно або письмово) – за вибором учителя.

Тематичні контрольні роботи можуть проводити за поданими у таблиці видами перевірок: диктант (без завдань з мовної теми), списування (без завдань з мовної теми), тестові завдання з мовної теми (без завдань на списування і запис під диктовку), письмовий переказ. Водночас контрольні

роботи можуть бути *комбіновані*: диктант із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями; списування із завданнями з мовної теми чи тестовими завданнями. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 4.

Списування і диктант є основними формами перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності.

**Вимоги до текстів диктанту і списування як окремих видів робіт
(без завдань з мовної теми)**

Клас	Семестр	Кількість слів у тексті	Кількість орфограм у тексті диктанту та пропущених орфограм у тексті для списування (%)	Кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці
3	I	50-60 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
	II	60-70 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
4	I	70-80 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2
	II	80-90 слів	25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати	Не більше 2

За **диктант та списування** виставляють одну оцінку. При оцінюванні диктантів та списування доцільно брати до уваги грамотність і культуру оформлення письмової роботи. Оцінювання грамотності рекомендується здійснювати за такими вимогами:

орфографічні і пунктуаційні помилки вважаються рівноцінними;

помилка в одному й тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але в різних словах вважаються різними помилками;

негрубими вважаються такі помилки: повторення тієї самої букви в слові; недописування букви в кінці слова (не за правилом); двічі підряд написане те саме слово в реченні. Дві негрубі прирівнюються до однієї грубої помилки;

охайні виправлення (неправильне написання на правильне) помилками не вважаються;

орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила виправляються, але не враховуються (якщо відповідні слова не були виписані на дошку під час диктанту, а розділові знаки не диктувалися вчителем).

Норми оцінювання списування та диктанту

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Кількість помилок
Початковий	1	17 і більше
	2	14-16 помилок
	3	11-13 помилок
Середній	4	8-10 помилок
	5	5-7 помилок
	6	1 негруба та 4 грубих помилки
Достатній	7	2 негрубі та 2 грубі помилки, або 3 грубі
	8	2 негрубі та 1 груба або 1 негруба та 2 грубі помилки
	9	1 негруба та 1 груба помилки
Високий	10	2 негрубі помилки
	11	1 негруба помилка
	12	—

Підсумкова перевірка **мовних знань і вмінь** здійснюється фронтально, письмово і складається із завдань на розпізнавання вивчених мовних явищ, групування і класифікацію мовних одиниць, сполучення слів, доповнення, трансформування речень, добір належної форми слова, потрібної лексики тощо. Водночас підсумкову перевірку мовних знань і вмінь можна проводити у тестовій формі. Тестова робота складається із завдань двох типів, вимоги до формування яких у 3-4 класах подано у таблицях.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки мовних знань і вмінь у 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бал	4 бали
2.	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на	4 (із яких	2 бали*	8 балів

	запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	творче)		
Разом		8	-	12 балів

** якщо завдання виконано частково, то учневі зараховується 1 бал.*

**Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи
(диктант/списування із завданнями з мовної теми за змістом тексту)
для 3-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	<p>3 клас: обсяг тексту - 35-40 слів (І семестр), 40-45 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2</p> <p>4 клас: обсяг тексту - 45-50 слів (І семестр), 50-55 слів (ІІ семестр); кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2</p>	1	6 балів*	6 балів
2.	Завдання за змістом тексту для	4	1 балу	4 бали

	перевірки мовних знань			
3.	Творче завдання до тексту	1	2 бали**	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* за кожен допущений у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу; за 6 і більше помилок – жодного бала не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи (диктант/списування із тестовими завданнями з мовної теми, не пов'язаними зі змістом тексту) для 3-4 класів

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	<p>3 клас: обсяг тексту - 20-25 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2</p> <p>4 клас: обсяг тексту - 25-30 слів; кількість орфограм у тексті диктанту* та пропущених орфограм у тексті для списування становить 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати; кількість слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою та які заздалегідь записуються на дошці не більше 2</p>	1	3 бали*	3 бали
2.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонуєваних варіантів	3	по 1 балу	3 бали
3.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами, які	1	2 бали	2 бали

	утворюють 3 пари			
4.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
5.	Творче завдання	1	2 бали**	2 бали
Разом		7	-	12 балів

* за кожну допущену у диктанті або списуванні помилку знімається по 1 балу, три і більше помилок – жодного бала за цей вид роботи не ставиться;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст висловлювання і грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

Письмовий переказ рекомендується проводити в 3-4 класах у кінці вивчення теми «Текст». Обсяги текстів переказів для підсумкової (тематичної) перевірки такі ж самі, як і для поточної.

За письмовий переказ ставлять дві оцінки – за зміст і грамотність. Вимоги до оцінювання змісту переказу при підсумковій перевірці такі ж самі, як при поточній. Вимоги до оцінювання грамотності письмового переказу такі самі, як до оцінювання диктанту. При визначенні оцінки за грамотність враховуються лише допущені помилки на вже вивчені правила.

Усний або письмовий діалог проводять у 3-4 класах у кінці вивчення теми «Речення». Підсумкова перевірка сформованості уміння будувати діалог здійснюється за тими ж вимогами, що і поточна.

Для підсумкової перевірки можуть укладатись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

(мови навчання 3-4 класи)

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки навчальних досягнень учнів з літературного читання є

складники читацької компетентності:

навички читання (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного) вголос і мовчки;

досвід читацької діяльності учнів (обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою);

уміння читати напам'ять віршовані твори, твори малих жанрів прозові твори (3-4 кл.);

складники комунікативної компетентності:

досвід мовленнєвої діяльності: аудіативні уміння; уміння переказувати зміст прочитаного твору, уміння складати усне висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (3-4 класи).

Поточна перевірка **навички читання** здійснюється в усній формі з урахуванням усіх показників (правильність, спосіб, розуміння, виразність, темп). Окремо темп читання із застосуванням кількісних показників учителем не перевіряється.

Подані показники є орієнтиром для розвитку темпу читання, а не перевірки та оцінювання. Вони можуть бути використані для організації само- та ваємоперевірки учнями темпу читання, а також одержання вчителем фактичного матеріалу для вибудовування стратегії організації роботи учнів на уроках.

**Кількісні показники темпу читання вголос
(для розвитку темпу читання)**

Клас	I семестр	II семестр
3	65-70 сл/хв	75-80 сл/хв
4	80-85 сл/хв	90-95 сл/хв

Такий показник розвитку навички читання як виразність перевіряють на знайомому тексті, але окремо від інших показників не оцінюється.

Поточна перевірка **навички читання вголос** здійснюється в усній формі індивідуально у комплексі з усіма показниками: правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного. Для читання учневі пропонують незнайомий художній, науково-художній текст, який у кожному класі відрізняється складністю змісту, мовою твору, побудовою речень, обсягом

(у 3 класі – 180-210 слів, у 4 класі – 240-270 слів). Після читання вголос учню пропонується усно або письмово виконати завдання на розуміння прочитаного.

Перевірка навички читання вголос, у тому числі розуміння прочитаного, може здійснюватись після першого і наступних перечитувань твору. Якщо перевірка здійснюється після першого перечитування, то виразність не враховується, а запитання мають стосуватись фактичного змісту твору: *хто?, що?, які?, де?, коли?, як?; які і як відбувалися події?; хто персонажі?, що вони робили?, до якого жанру належить твір?*. Якщо перевірка здійснюється після наступних перечитувань, то виразність враховується, а завдання мають стосуватись визначення теми, основної думки; відтворення послідовності подій, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків, рис характеру персонажів, мотивів їхніх вчинків.

**Орієнтовні вимоги до оцінювання сформованості навички читання
вголос**

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця читає відривними складами, припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру. Повторно перечитує окремі слова, закінчення слів, робить великі паузи між словами, реченнями. Виявляє нерозуміння тексту як у цілому, так і змісту окремих речень
	2	Учень/учениця читає переважно складами, з тривалими паузами, припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру. Виявляє нерозуміння тексту в цілому але розуміє зміст окремих речень

	3	Учень/учениця значну кількість слів читає складами, не дотримуючись пауз між реченнями і смисловими групами слів. Припускається багатьох помилок на перестановку, заміну складів, звуків, слів, у наголошуванні слів. Виявляє нерозуміння тексту в цілому але частково розуміє зміст окремих фактів
Середній	4	Учень/учениця читає словами і складами. Читання монотонне. Часто припускається помилок у вимові, наголошуванні слів. Виявляє нерозуміння тексту в цілому, але розуміє окремі факти
	5	Учень/учениця читає переважно словами. Припускається помилок на заміну, перестановку складів, у наголошуванні слів, порушує правила вимови. Виявляє неповне розуміння фактичного змісту тексту
	6	Учень/учениця читає переважно плавно, цілими словами, припускаючись мовленнєвих помилок, а також у наголошуванні слів. Недостатньо повно розуміє фактичний зміст тексту. Припускається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору, встановленні смислових зв'язків
Достатній	7	Учень/учениця читає плавно, цілими словами без зайвих пауз. Припускається кількох орфоепічних, мовленнєвих помилок. Виявляє достатнє розуміння фактичного змісту тексту. Припускається помилок, пов'язаних із розумінням основної думки твору
	8	Учень/учениця читає плавно словами, правильно. Припускається окремих помилок у наголошуванні слів. Усвідомлює фактичний зміст тексту, але не повно розуміє його основний смисл. Припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	9	Учень/учениця читає плавно словами і групами слів, правильно. Припускається окремих орфоепічних помилок. Усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. Припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
Високий	10	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів. Мають місце поодинокі орфоепічні помилки. У повному обсязі усвідомлює фактичний зміст та основний смисл текстів. Іноді припускається помилок щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	11	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів, із дотриманням норм літературної вимови. У повному обсязі, поглиблено усвідомлює фактичний зміст та основний смисл тексту. Іноді припускається неточностей щодо розуміння підтексту, встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків
	12	Учень/учениця читає правильно, плавно, словами і групами слів із дотриманням норм літературної вимови. У повному обсязі, поглиблено розуміє фактичний зміст та основний смисл текстів, встановлює смислові, причиново-наслідкові зв'язки

Поточна перевірка **навички читання мовчки** у 3-4 класах – в письмовій формі фронтально за показниками: спосіб, темп, розуміння прочитаного. Учні мають прочитати текст мовчки і письмово виконати завдання. Для цього вчитель пропонує їм узяти в руки олівці. Після слова вчителя «Старт», учні розпочинають читання тексту. Через три хвилини вчитель говорить «Фініш» і учні ставлять олівцем крапку над словом, на

якому зупинились. Далі учні дочитують текст і виконують запропоновані завдання.

Обсяг текстів у 3 класі – 250-310 слів, у 4 класі – 330-390 слів.

Вимоги до формування змісту та оцінювання тестової роботи з перевірки навички читання мовчки в 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Читання мовчки: спосіб і темп. Спосіб читання мовчки оцінюється 1 балом за наявністю/відсутністю артикуляції під час читання. Темп читання максимально оцінюється 3 балами. Вчитель враховує обсяг тексту, який учень встиг прочитати за три хвилини: повністю (3 бали), не менше 2/3 (2 бали), не менше половини (1 бал), менше половини (жодного бала).	1	4	4 бали
2.	Розуміння прочитаного			
2.1	Завдання закритого типу, які передбачають вибір одного із запропонованих трьох варіантів відповідей	4	1 бали	4 балів
2.2	Завдання відкритого типу, що виконуються без опори на запропоновані варіанти відповідей (на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності; з короткою відповіддю: самостійне утворення форм слова, добір слів за певною ознакою тощо; з розгорнутою відповіддю творчого характеру: побудова речень, продовження тексту, висловлення власної думки тощо)	2	2 бали	4 бали
Разом		7	-	12 балів

Зміст завдань такий самий, як і для перевірки розуміння учнями прочитаного вголос. Максимальна кількість балів за розуміння прочитаного мовчки становить 8 балів. Перевірка розуміння прочитаного мовчки тексту повторного його перечитування не передбачає.

Поточну перевірку *досвіду читацької діяльності учнів* (за усіма показниками: обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою) здійснюють у комплексі з

поточною перевіркою **уміння складати висловлювання** за змістом прочитаного, прослуханого в усній та письмовій формах.

Для цієї перевірки добирають завдання згідно з державними вимогами до навчальних досягнень учнів у чинній навчальній програмі з літературного читання.

Оцінювання результатів усної перевірки досвіду читацької діяльності учнів та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого здійснюють за поданими вимогами.

**Орієнтовні вимоги до оцінювання досвіду читацької діяльності
та уміння складати висловлювання за змістом прочитаного,
прослуханого під час усної перевірки**

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця усвідомлює окремі фрагменти змісту твору, частково виконує завдання за змістом тексту лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок
	2	Учень/учениця зосереджує свою увагу на окремих епізодах, зазвичай емоційно забарвлених; частково розуміє значення окремих слів, словосполучень, речень у тексті; виконує окремі завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця зосереджує свою увагу лише на подіях; не завжди розуміє, як вони пов'язані між собою; виконує завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя; спроможний(а) розрізнити твори за їх жанровими ознаками (казка, вірш, оповідання), назвати окремі структурні елементи дитячої книжки (обкладинка, сторінка, назва книжки) лише після кількаразового пояснення вчителя. Мовлення характеризується наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, називає окремих персонажів, дає відповідь на запитання за змістом тексту лише з допомогою вчителя; утруднюється практично розрізнити жанрові ознаки вивчених творів. Припускається багатьох мовних і мовленнєвих помилок
	5	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з допомогою вчителя; може точно, як у тексті, назвати окремих персонажів. У розрізненні основних жанрів вивчених творів потребує допомоги вчителя. Утруднюється правильно назвати призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Висловлює (без аргументації) найпростіші оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків персонажів («хороший», «поганий»). Припускається мовних і мовленнєвих помилок
	6	Учень/учениця самостійно виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з незначною допомогою вчителя.

		<p>Висловлює (без аргументації) власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою. Виявляє нестійкі уміння у практичному розрізненні основних жанрів вивчених творів. Правильно називає та усвідомлює призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Не повною мірою володіє способами пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру. Наводить кілька прикладів літературних творів, що вивчались, окремі з них – за авторською приналежністю. З допомогою вчителя усвідомлює в тексті роль окремих яскравих, образних висловів.</p> <p>Виконує завдання на словесне малювання, придумування творів за аналогією з прочитаним, вміє читати за ролями.</p> <p>Почасти припускається мовних і мовленнєвих помилок</p>
Достатній	7	<p>Учень/учениця переважно самостійно виконує завдання за текстом: усвідомлює фактичний зміст, визначає і називає персонажів твору; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему, складає план твору з допомогою вчителя. Знаходить у тексті засоби художньої виразності, хоч і неповно розуміє їх функції у творі. Розрізняє твори за жанровими ознаками з незначною допомогою вчителя. Правильно наводить не менше 1 прикладу вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів. З незначною допомогою вчителя виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення. Виявляє нестійкі уміння здійснювати пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок</p>
	8	<p>Учень/учениця загалом самостійно виконуючи завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою, спираючись на текстовий матеріал; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору з незначною допомогою вчителя; в цілому самостійно складає план твору. Переважно самостійно практично розрізняє твори за жанровими ознаками; правильно наводить не менше 2 прикладів вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів; виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення, не завжди застосовує набуті знання у практичній діяльності. Потребує удосконалення уміння знаходити навчально-пізнавальну інформацію у виданнях довідкового характеру. Є поодинокі мовленнєві помилки</p>
	9	<p>Учень/учениця самостійно виконує завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, припускаючись неточностей у формулюванні найпростіших оцінювальних суджень; спираючись на текстовий матеріал, знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору, складає план. Не завжди може пояснити роль окремих авторських засобів художньої виразності</p> <p>Практично розрізняє твори за жанровими ознаками (з незначною допомогою вчителя). Самостійно перераховує основні жанрові ознаки творів (іноді припускається помилок). Вміє знаходити у текстах</p>

		<p>порівняння, читати за ролями, складати за допомогою вчителя власні міні-твори (загадки, лічилки, казки тощо).</p> <p>Правильно наводить не менше 3 прикладів вивчених програмових творів, припускається помилок у визначенні їх авторів. З незначною допомогою вчителя орієнтується у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення. Володіє операційною стороною діяльності з пошуку потрібної книжки, навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях</p>
Високий	10	<p>Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом: висловлює оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків героїв, використовуючи авторські засоби художньої виразності. Розуміє їх функції у творі. Формулює запитання до окремих абзаців тексту; самостійно визначає тему твору; пояснює зв'язок заголовка із змістом твору; визначає у тексті структурні елементи (зачин, основну частину, кінцівку); складає план твору. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання та правильно наводить не менше 1 прикладу кожного жанру. Орієнтується у світі дитячих книжок, правильно називає 3 вивчених програмових твори та в окремих випадках неправильно називає їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Самостійно здійснює пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях</p>
	11	<p>Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом; висловлює оцінювальні судження щодо поведінки і вчинків героїв з використанням відповідної оцінної лексики, аргументує свої відповіді з посиланням на текст. Висловлює та аргументує своє ставлення не лише до подій, а й до змісту твору загалом, вдало використовуючи авторські засоби художньої виразності. Самостійно визначає тему і основну думку твору. В окремих випадках не точно розуміє підтекст (4 кл.).</p> <p>Орієнтується у світі дитячих книжок, розрізняє та порівнює їх за жанрово-родовими ознаками, тематичним спрямуванням, авторською приналежністю. Правильно наводить не менше 2 прикладів кожного жанру. Правильно називає 3 вивчених програмових творів та їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Самостійно володіє операційною стороною пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру; застосовує знання, уміння й навички під час вивчення інших шкільних предметів</p>
	12	<p>Учень/учениця швидко і правильно виконує завдання за текстом. Висловлює власне ставлення до змісту твору, добираючи відповідні аргументи щодо певної позиції. Самостійно орієнтується в колі дитячого читання: розрізняє, порівнює, наводить приклади книжок за жанровим, тематичним спрямуванням, авторською приналежністю, правильно наводить більше 2 прикладів, визначає найпростіші їх жанрові ознаки. Правильно називає більше 3 вивчених програмових</p>

		<p>творів та їх авторів.</p> <p>Знаходить в текстах порівняння, придумує порівняння; складає міні-твори: казки, лічилки, загадки, римовані рядки; придумує продовження прочитаних творів.</p> <p>Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться). Орієнтується в структурі і змісті різних типів дитячих видань; самостійно користується різними видами бібліотечно-бібліографічної допомоги під час вибору книжок; виявляє уміння правильно формулювати свої читацькі запити; застосовує набуті знання та вміння у практичній діяльності</p>
--	--	---

Письмова перевірка досвіду читацької діяльності у 2 класі передбачає первинне ознайомлення учнів із текстом під час читання його вголос учителем. При цьому другокласники мають стежити за читанням по тексту. Учні 3-4 класів читають текст самостійно мовчки або пошепки. Після первинного ознайомлення з текстом, під час його опрацювання учні виконують письмові завдання на перевірку сформованості вмінь визначати основну думку твору, його тему, розрізняти жанри, встановлювати послідовність подій у творі, характеризувати вчинки дійових осіб, пояснювати зображувальні можливості художнього слова тощо. У 2 класі письмова частина роботи передбачає 3 завдання з перевірки уміння працювати з літературним твором і 1 творчого завдання. У 3-4 класах – 1 завдання з такого показника досвіду читацької діяльності, як обізнаність з колом дитячого читання; по 2 завдання з таких показників, які практичне засвоєння літературознавчих понять і уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою та 1 творчого завдання.

Водночас частина цієї перевірки у 3-4 класах, що виконується письмово, може проводитись у тестовій формі. Тестова робота складається з завдань двох типів, вимоги до формування яких, їх кількості та оцінювання відповідно до кожного із зазначених показників досвіду читацької діяльності під час письмової перевірки подано у таблиці.

Письмова робота укладається з 8 завдань таким чином, щоб загальна кількість балів дорівнювала 12, а зміст завдань охоплював усі, зазначені у таблиці, показники досвіду читацької діяльності.

Вимоги до завдань для поточної письмової перевірки досвіду читацької діяльності в 3-4 класах

Показники досвіду читацької діяльності учнів	Обізнаність з колом дитячого читання	Практичне засвоєння літературознавчих понять	Уміння працювати з літературним твором, дитячою книжкою, довідковою літературою
Тип, кількість завдань та кількість	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із	2 завдання закритого типу які передбачають вибір одного із	1 завдання закритого типу, що оцінюється 1 балом; 1 завдання відкритого типу на встановлення

балів за виконання кожного	запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	запропонованих трьох варіантів відповідей по 1 балу за кожне або 1 завдання відкритого типу на встановлення відповідності, що оцінюється 2 балами	правильної послідовності, що оцінюється 2 балами; 1 завдання відкритого типу з короткою відповіддю, що оцінюється 2 балами; 1 завдання з розгорнутою відповіддю (творче), що оцінюється 2 балами
-----------------------------------	---	---	--

Об'єктом поточної перевірки є вміння **читати напам'ять віршовані і прозові твори**. Перевірку здійснюють усно, індивідуально протягом наступних 2-3 уроків після опрацювання твору, що вивчається напам'ять. Окремі уроки на перевірку вміння читати напам'ять не відводять.

Орієнтовний розподіл поточної перевірки вміння читати напам'ять

Вид поточної перевірки	3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Читання напам'ять віршованих текстів	3	2	3	3
Читання напам'ять прозових текстів	-	1 уривок з казки (30-35 слів)	1 уривок з казки (35-40 слів)	1 уривок з оповідання (35-40 слів)

Якість читання творів напам'ять визначають за такими вимогами:

правильність, повнота відтворення фактичного змісту твору;

виразність читання (чіткість дикції, інтонаційна правильність, вміння виявити своє ставлення до того, що читається; доречність використання мовленнєвих та позамовних (міміка, жести) засобів виразності; дотримання орфоепічних норм (літературна вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, сполучень звуків у мовленнєвому потоці, а також наголошування слів). **У дітей з органічними порушеннями вимови цей критерій не враховується.**

Поточна перевірка **досвіду мовленнєвої діяльності** здійснюється окремо за кожним показником: аудіативні вміння (усно і письмово); вміння переказувати зміст прочитаного твору (усно), вміння складати висловлювання за змістом прочитаного, прослуханого (усно).

Для поточної перевірки **аудіативних умінь** – слухати й розуміти усне мовлення учням пропонується прослухати незнайомий текст, орієнтовний обсяг якого у 3 класі – 210-230 слів, у 4 класі – 280-300 слів. Після прослуховування тексту учні усно або письмово виконують завдання на розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух тексту (*хто?, що?, які?, де?, коли?, як?*), відтворення послідовності подій; встановлення смислових, причиново-наслідкових зв'язків, визначення теми твору. Для учнів 2 класу завдання мають стосуватись тільки фактичного змісту твору. Оцінювання аудіативних умінь в усній формі здійснюється за тими ж вимогами, що і оцінювання сформованості навички розуміння прочитаного.

Для письмової перевірки аудіативних умінь добирають 8 тестових завдань, з яких 4 завдання закритого типу з вибором однієї правильної

відповіді серед трьох запропонованих варіантів по 1 балу за кожне і 4 завдання відкритого типу по 2 бали за кожне. Зміст завдань такі самі, як і для усної перевірки аудіативних умінь.

Поточна перевірка *уміння переказувати зміст прочитаного твору* відбувається в усній формі і оцінюється за поданими вимогами.

Вимоги до оцінювання вміння переказувати зміст прочитаного твору

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця переказує фактичний зміст твору з опорою на поданий план окремими, не пов'язаними між собою реченнями. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок. Невдало вживає у переказі велику кількість слів, словосполучень
	2	Учень/учениця відтворює на основі поданого плану окремі, не пов'язані між собою фрагменти змісту твору. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця переказує на основі поданого плану менше половини змісту тексту. Його переказ характеризується непослідовністю, пропуском фрагментів, важливих для цілісного розуміння змісту, наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця недостатньо зв'язно відтворює з опорою на поданий план більшу частину фактичного змісту тексту. Поручує послідовність викладу, припускаючись мовних і мовленнєвих помилок
	5	Учень/учениця зв'язно, але недостатньо повно, відтворює фактичний зміст твору з опорою на поданий план. Почасти порушує послідовність викладу. Припускається мовних і мовленнєвих помилок
	6	Учень/учениця переказує з опорою на план зміст твору зв'язно, загалом повно, послідовно, хоч не завжди розрізняє основну й другорядну інформацію. Виявляє нестійкі уміння виділяти смислові частини тексту. Почасти припускається мовних і мовленнєвих помилок
Достатній	7	Учень/учениця відтворює зміст твору (з урахуванням виду переказу) зв'язно, достатньо повно, послідовно, з елементами аргументації поведінки, вчинків персонажів. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок
	8	Учень/учениця загалом самостійно, зв'язно, логічно, послідовно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, почасті не вдало замінюючи їх власними. Є поодинокі мовленнєві помилки
	9	Учень/учениця самостійно, зв'язно, послідовно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору. Загалом вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності. Припускається поодиноких мовленнєвих помилок
Високий	10	Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, акцентуючи увагу на головному.

	11	Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, виділяючи головне. Під час переказу замінює діалоги розповіддю.
	12	Учень/учениця самостійно будує розповідь, виділяючи головне та узагальнюючи зміст прочитаного. Використовує під час переказу засоби художньої виразності.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової (тематичної) перевірки є:

навичка читання вголос (правильність, спосіб, виразність, темп, розуміння прочитаного);

навичка читання мовчки (спосіб, темп, розуміння прочитаного);

досвід мовленнєвої діяльності: аудіативні уміння;

досвід мовленнєвої діяльності: уміння переказувати зміст прочитаного твору;

досвід читацької діяльності учнів: уміння працювати з літературним твором.

З метою уніфікації вимог до тематичних перевірок з навчальних предметів «Українська мова» і «Літературне читання» тематична перевірка з предмета «Літературне читання» здійснюється не за результатами опрацювання творів певного розділу/розділів кола читання (поданих у підручнику), а за визначеними об'єктами. Відповідно у кожному класі протягом навчального року проводять по 8 тематичних контрольних робіт, як у письмовій формі на окремому уроці, так і в усній – із виділенням 10-15 хвилин на кожному з певної кількості послідовних уроків. З огляду на це перелік літературних творів, які планується опрацювати протягом навчального року, рівномірно розподіляється на 8 блоків, у кінці вивчення кожного з яких і проводять контрольну роботу.

Зведений перелік робіт для підсумкових перевірок, які проводяться в 3-4 класах з літературного читання

Вид перевірки	3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Навичка читання вголос (усно). Контрольні роботи № 4 і № 8	1	1	1	1
Навичка читання мовчки (письмово). Контрольні роботи № 2 і № 6	1	1	1	1
Аудіювання (письмово). Контрольні роботи у 3-4 класах № 1 і № 5; у 2 класі № 1, № 2, № 5, № 6	1	1	1	1
Усний переказ прочитаного твору (усно). Контрольна робота № 3	1	-	1	-
Робота з літературним твором (письмово). Контрольна робота № 7	-	1	-	1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	4	4	4	5

Тематичні контрольні роботи можуть проводити окремо за кожним із поданих у таблиці видів перевірок: сформованості навички читання вголос; сформованості навички читання мовчки; сформованості навички аудіювання; уміння усно переказувати літературний твір; сформованості уміння працювати з літературним твором. Водночас контрольні роботи можуть бути комбіновані: 1) з перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного;

2) з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного.

Комбіновані роботи проводять тільки в 3-4 класах. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється.

При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3. Контрольні роботи з перевірки **навичок читання вголос, читання мовчки, аудіювання, усного переказу літературного твору і роботи з літературним твором** як окремі роботи здійснюється за тими ж вимогами, що і поточна перевірка цих навичок.

Вимоги до формування змісту та оцінювання комбінованої роботи в 3-4 класах

(3 перевірки сформованості навички читання мовчки та завдань до тексту для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній	1	4 бали*	4 балів
2.	Завдання до тексту для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом	6	1 бал	6 балів
3.	Творче завдання: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі – 2-3 речення, в 4 класі – 4-5 речень****	1	2 бали***	2 бали
Разом		8	-	12 балів

Вимоги до формування змісту та оцінювання

комбінованої роботи в 3-4 класах

(з перевірки навички читання мовчки із тестовими завданнями для перевірки розуміння змісту прочитаного, уміння працювати з текстом, творчого завдання на побудову висловлювання власної думки за змістом прочитаного)

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Текст (незнайомий учням) для самостійного читання з обсягом: у 3 класі – 250-310 слів; у 4 класі – 330-390 слів. Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній	1	по 4 бали*	4 бали
2.	Завдання до тексту закритого типу з вибором однієї правильної відповіді серед трьох пропонованих варіантів	2	1 бал	2 бали
3.	Завдання до тексту відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали**	2 бали
4.	Завдання до тексту відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	1	2 бали**	2 бали
5.	Творче завдання до тексту: письмове висловлення власної думки до змісту прочитаного тексту: в 3 класі 2-3 – речення, в 4 класі – 4-5 речень****	1	2 бали***	2 бали
Разом		6	-	12 балів

* оцінювання навички читання мовчки здійснюється за тими ж вимогами, що і під час поточної перевірки;

** якщо завдання виконано частково, неточно – 1 балом;

***якщо у творчому завданні учень логічно, правильно висловлює думку, обґрунтовує її, дає свою оцінку вчинкам героїв, описаним подіям, завдання оцінюється 2 балами;

**** бали за письмову частину роботи з читання виставляють без урахування помилок за грамотність.

Для підсумкової перевірки можуть готуватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

МАТЕМАТИКА

1-4 класи

Об'єктами поточної і підсумкової перевірок навчальних досягнень учнів 3-4 класах з **математики** є складники математичної компетентності: обчислювальні уміння і навички; уміння і навички розв'язування задач; застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей; виконання вимірювань та геометричних побудов.

Поточна перевірка здійснюється як в усній, так і письмовий формах і оцінюється за пропонованими вимогами.

Вимоги до оцінювання усних відповідей учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (поняття, дії, правила, окремі геометричні форми в довкіллі); виконує найпростіші математичні операції за допомогою вчителя
	2	Учень/учениця розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули); виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання
	3	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення (математичні операції, моделі задач); виконує елементарні математичні операції після детального кількаразового їх пояснення вчителем
Середній	4	Учень/учениця частково відтворює засвоєну навчальну інформацію, наводить приклади за аналогією або за підказкою вчителя; розуміє математичну термінологію; розв'язує однотипні математичні операції за наданим зразком
	5	Учень/учениця відтворює засвоєну навчальну інформацію за допомоги вчителя (називає суттєві ознаки математичних об'єктів); частково використовує математичну термінологію; виконує математичні операції, але не вміє пояснити свої дії
	6	Учень/учениця відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності (за допомоги вчителя формулює правила, закони й залежності, ілюструє їх прикладами); частково коментує способи виконання математичних операцій
Достатній	7	Учень/учениця виділяє суттєві ознаки математичних понять; формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; частково пояснює свої дії
	8	Учень/учениця розкриває сутність математичних понять, ілюструє їх прикладами; самостійно виконує математичні операції; детально пояснює свої дії
	9	Учень/учениця усвідомлено відтворює навчальний зміст, ілюструє відповіді прикладами з реального життя; виконує завдання, які потребують значної самостійності; виправляє помилки, на які вказує вчитель
Високий	10	Учень/учениця вільно володіє програмовим матеріалом, встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання завдання; аналізує та обґрунтовує способи виконання математичних операцій; знаходить і виправляє власні помилки
	11	Учень/учениця демонструє гнучкі знання; описує варіативні ситуації, в яких можна застосовувати певне знання чи вміння; будує алгоритми виконання математичних завдань; застосовує елементи пошукової діяльності; володіє навичками самоконтролю

	12	Учень/учениця виявляє системність знань і способів математичної діяльності, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач; об'єктивно оцінює свою роботу
--	----	---

Вимоги до оцінювання письмових робіт учнів під час поточної перевірки

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок
	2	Правильно виконано менше 1/3 роботи або в роботі допущено 10-11 грубих помилок
	3	Правильно виконано 1/3 роботи або в роботі допущено 8-9 грубих помилок
Середній	4	Правильно виконано 2/5 роботи або в роботі допущено 6-7 грубих помилок
	5	Правильно виконано половину роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 5 грубих помилок
	6	Правильно виконано 3/5 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 4 грубі помилки
Достатній	7	Правильно виконано 2/3 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 3 грубі помилки
	8	Правильно виконано 3/4 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 2 грубі помилки
	9	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 1 негрубу помилку
Високий	10	Робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 негрубу помилку
	11	Робота виконана правильно в повному обсязі окрім завдання підвищеної складності або творчого характеру
	12	Робота виконана правильно в повному обсязі, в тому числі завдання підвищеної складності або творчого характеру

Під час перевірки слід розрізняти грубі й негрубі помилки. Дві негрубі помилки рекомендуємо порівнювати до однієї грубої.

До грубих помилок належать:

неправильне обчислення у завданні, мета якого – перевірка обчислювальних умінь і навичок;

неправильне розв'язання задачі (пропуск дії, неправильний добір дії, зайва дія);

незнання або неправильне застосування властивостей, правил, алгоритмів, залежностей;

невідповідність виконаних вимірювань та геометричних побудов умові завдання.

Негрубими помилками є:

неправильно виконане обчислення у випадку, коли метою завдання не передбачена перевірка обчислювальних умінь і навичок;

відсутність пояснювального тексту, відповіді завдання, назви величин або невідповідність їх виконаним діям та отриманим результатам;

не доведене до логічного кінця робота з перетворення іменованих чисел з одних одиниць вимірювання в інші;

неправильне за стилістикою формулювання запитання чи відповіді задачі;

неправильне списування даних завдання за умови правильного його виконання;

помилки у записах математичних термінів, символів, позначеннях геометричних фігур.

Якщо учень (учениця) самостійно знаходить і охайно виправляє допущену помилку, то це не вважається недоліком роботи.

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Підсумкова тематична перевірка здійснюється у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми/тем (3-4 кл.) і в кінці навчального року (4 кл.). Протягом навчального року проводять 8 тематичних контрольних робіт, одна з яких з перевірки сформованості навичок усних обчислень.

**Зведений перелік тематичних перевірних робіт,
які проводять в 1-4 класах з математики**

Вид перевірки	3 клас		4 клас	
	I сем.	II сем.	I сем.	II сем.
Тематична контрольна робота	4	3	4	3
Тематична контрольна робота з перевірки сформованості навичок усних обчислень		1		1
Підсумкова контрольна робота/ Державна підсумкова атестація	—	—	—	1
Загальна кількість перевірок за семестр	4	4	4	5

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що складається з завдань на обчислення, розв'язання задачі, рівняння, завдань з іменованими числами та геометричного матеріалу; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих та тестових робіт не змінюється.

При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не менше 4. Усі письмові обчислення до завдань мають виконуватись у зошиті.

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
комбінованої контрольної роботи для 3-4 класів**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Задача	1	3 бали*	3 бали
2.	Завдання на перевірку обчислювальних умінь і навичок	3	1 бал	3 бали
3.	Завдання пов'язані величинами	1	1 бал	1 бали
4.	Завдання на розв'язання рівнянь, буквених виразів	1	1 бал	1 бали
5.	Геометричний матеріал	1	2 бали**	2 бали
6.	Творче завдання або завдання з логічним навантаженням	1	2 бали	2 бали
Разом		8	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
тестової контрольної роботи в 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонуєваних варіантів	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали*	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали*	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю (задача)	1	3 бали**	3 бали
Разом		7	-	12 балів

* якщо хід розв'язування задачі неправильний, учень не отримує жодного балу за цей вид роботи; якщо неправильним є вибір останньої дії – 2 бали; якщо неправильним є вибір однієї дії (другої або третьої) та/чи є помилка в обчисленні – 1 бал; за помилки в обчисленнях при дотриманні ходу розв'язання задачі знімається 1 бал;

** якщо завдання виконано частково, воно оцінюється 1 балом.

Для підсумкової перевірки контрольної роботи можуть укладатись з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

Окремим видом тематичної перевірки є перевірка навички усних обчислень у межах програмових вимог. Її здійснюють 1 раз на семестр у

письмовій формі (математичний диктант, робота на картках тощо). Обсяг цієї роботи має містити не більше 12 арифметичних операцій. Тривалість цієї роботи учитель визначає зважаючи на контингент класу, але не більше 25 хвилин.

ПРИРОДОЗНАВСТВО

3-4 класи

Поточна перевірка і поточне оцінювання

Об'єктами поточної перевірки з природознавства є складники предметної природознавчої компетентності:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння застосовувати спеціальні методи пізнання об'єктів природи (дослід, практичну роботу, спостереження);

уміння виконувати практичні дії з об'єктами природи;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Поточна перевірка здійснюється у процесі усного або письмового опитування, бесід, спостережень, практичних робіт, дослідів, проектів, тестових і творчих завдань, дидактичних ігор тощо.

Вимоги до поточного оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця відтворює окремі факти та елементарні уявлення не усвідомлюючи їх суті. Спостерігає за виконанням практичних робіт, але не може пояснити сутність виконання кожної з її частин
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу на рівні копіювання зразка, має елементарні уявлення лише за допоміжними запитаннями вчителя, допускаючи неточності і помилки, частково розуміючи відтворене. Спостерігає за виконанням практичних робіт, повторює висновки про результати спостережень зі значними помилками, не усвідомлюючи їх суті
	3	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання,

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
		потребує детального кількарязового пояснення їх виконання. Практичні роботи виконує зі значною допомогою вчителя; спостерігає за дослідами, які проводить вчитель, але не може їх пояснити; може назвати окремі норми екологічної поведінки в місцевому природному середовищі; включається в роботу малої групи співробітництва, але не виявляє ініціативи і виконує роботу лише за зразком
Середній	4	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу у формі понять за допомогою вчителя, віддає перевагу конкретному перелічуванню тіл, явищ, їх ознак; має утруднення встановлювати зв'язки й залежності між тілами і явищами природи, спрогнозувати результат діяльності людини та її вплив на природу. Під час практичної роботи може повторити за зразком певну операцію, дію; виконує елементарні завдання
	5	Учень/учениця за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, дає визначення понять, допускаючи помилки й неточності, за допомогою вчителя встановлює нескладні зв'язки між природними тілами; виявляє істотні й неістотні ознаки об'єктів, але має утруднення аналізувати об'єкти у логічній послідовності; порівнює природні тіла і явища за однією ознакою та за навідними запитаннями вчителя. Під час виконання практичних робіт виконує прості досліди за детальною інструкцією вчителя, уміє копіювати зразок виконання певної навчальної дії
	6	Учень/учениця будує відповідь у засвоєній послідовності; виконує дії за зразком у подібній ситуації; відповіді доповнює й уточнює за навідними запитаннями вчителя, ілюструє її прикладами з підручника, зошита з друкованою основою, з дидактичних матеріалів; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 2 вказаними ознаками. Практичні роботи виконує за зразком або алгоритмом (планом) наданим учителем; за вказівкою визначає та виконує завдання у малій групі співробітництва
Достатній	7	Учень/учениця відтворює зміст природничих понять, називає їх істотні та неістотні ознаки, уміє наводити приклади з підручника на підтвердження певних думок, стисло переказує доступний за обсягом текст природничого характеру; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 3 вказаними ознаками; робить спроби висловлювати власні судження. Практичні роботи проводить самостійно, користуючись планами, інструкціями, складеними за допомогою вчителя; частково контролює і оцінює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця достатньо повно відтворює навчальний матеріал і застосовує його у стандартних ситуаціях; володіє способами

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Високий		діяльності за певним алгоритмом; відповідає на питання логічно, але з окремими неточностями; знаходить значення зазначених термінів у довідковій літературі; знаходить і систематизує інформацію за двома і більше заданими джерелами. Практичні роботи, дослідження та спостереження виконує за інструкцією з незначною допомогою вчителя і правильно робить часткові висновки про результати і способи виконання робіт; оцінює конкретні приклади поведінки у природі, власну діяльність
	9	Учень/учениця володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних та частково змінених ситуаціях; може спланувати дії для здійснення пошукової діяльності; знаходить необхідну інформацію в додаткових джерелах інформації; обговорює отриману інформацію, застосовує отримані знання в повсякденній діяльності; здійснює самооцінку власних навчальних досягнень за запропонованим зразком. Самостійні і практичні роботи виконує під опосередкованим керівництвом учителя/ учительки. Називає основні етапи виконання дослідів і практичних робіт та знає основні прилади, їх призначення
	10	Учень/учениця володіє системою природничих понять у межах, визначених навчальною програмою, встановлює як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміє розпізнавати тіла і явища природи, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; порівнює природні об'єкти не менш ніж за 3-4 ознаками; відповідь аргументує, використовуючи приклади із життя, опираючись на власний досвід; користується найпростішими вимірвальними приладами, застосовує знання для пояснення та оцінки різноманітних процесів і явищ; планує власну навчальну діяльність з предмета, навчально-дослідних або іншого типу завдань
	11	Учень /учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальної програми, вміє застосовувати набуті навички за аналогією і в нових нестандартних ситуаціях; здатен і готовий використовувати отримані знання та вміння в повсякденному житті; фіксує основний зміст навчального тексту у вигляді плану; заповнює запропоновані таблиці; використовує додаткові джерела інформації при вирішенні навчальних завдань; самостійно виконує практичні, творчі завдання, спостереження і дослідження; виступає перед класом; оцінює власний внесок у діяльність малої групи співробітництва
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання про різноманіття тіл, речовин та явищ природи і їх найпростіші класифікації; методи (визначені програмою) вивчення природи; усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях;

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
		використовує вивчені природничі терміни у власних усних повідомленнях із застосуванням ілюстративного матеріалу і в письмових відповідях; виступах перед класом; бере участь у роботі групи співробітництва відповідно до зазначеної ролі; описує власні спостереження або досліди, визначає мету спостереження або досліду, умови проведення роботи і отримані результати; використовує набуті знання, уміння та навички в практичній діяльності та в повсякденному житті

Підсумкова перевірка і підсумкове оцінювання

Об'єктами підсумкової перевірки з природознавства є:

знання (у формі фактів, понять) про предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності між ними;

уміння виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них;

уміння оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи;

уміння застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті;

уміння творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях;

досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності, зокрема природоохоронної.

Підсумкова перевірка здійснюється письмово у формі тематичної контрольної роботи в кінці вивчення теми (3-4 кл.). Протягом навчального року передбачається 6 тематичних контрольних робіт (по 3 роботи у кожному семестрі).

Тематична контрольна робота може бути: *комбінованою*, що включає завдання з кожного об'єкта, що підлягає підсумковій перевірці; *тестовою*, що складається із тестових завдань закритого і відкритого типів.

Залежно від теми, контингенту класу вчитель може обирати або комбіновану або тестову контрольну роботу. Загальна кількість перевірок за семестр від вибору кількості комбінованих робіт не змінюється. При цьому протягом навчального року комбінованих робіт має бути не більше 3.

Вимоги до формування змісту і оцінювання комбінованої контрольної роботи у 3-4 класах

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання на перевірку знань про предмети і явища природи, їх	3	1 бал	3 бали

	взаємозв'язки і залежності між ними			
2.	Завдання на перевірку умінь виконувати різні види навчально-пізнавальних дій щодо об'єктів природи та інформації про них	1	1 бал	1 бали
3.	Завдання на перевірку умінь оцінювати об'єкти природи, а також власну поведінку та інших людей серед природи	2	1 бал	2 бали
4.	Завдання на перевірку умінь застосовувати набуті знання й навички у своєму повсякденному житті	2	1 бал	2 бали
5.	Завдання на перевірку досвіду емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу і природи, до різноманітних видів діяльності	1	2 бали	2 бал
6.	Завдання на перевірку умінь творчого застосування набутих природничих знань і способів діяльності в змінених ситуаціях	1	2 бали	2 бали
Разом		10	-	12 балів

**Вимоги до формування змісту і оцінювання
тестової контрольної роботи у 3-4 класах**

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	3	1 бал	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами	2	2 бали	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю	1	2 бали	2 бали
4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю	1	3 бали	3 бали
Разом		7	-	12 балів

Для підсумкової перевірки можуть готуватись контрольні роботи з іншими підходами до структурування і комбінування завдань, але з обов'язковим дотриманням вимог до навчальних досягнень учнів, зазначених у чинній програмі з навчального предмета.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-11 класів з
української мови, української та зарубіжної літератури**

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який насамперед має забезпечити учням уміння ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації; високу мовну культуру особистості; сприяти формуванню громадянської позиції, національної самосвідомості.

Функціональний підхід передбачає таке співвідношення мовної теорії та мовленнєвої практики, за якого пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку мовлення.

Практична мовленнєва орієнтація шкільного курсу мови та оцінювання результатів навчання особливо актуальні з огляду на реформування середньої загальноосвітньої школи, одним із найважливіших завдань якої має бути розвиток творчих здібностей, ініціативності, пізнавальної самостійності школярів, їх уміння працювати з інформацією, критично оцінювати її, застосовувати для розв'язання життєвих проблем. В оцінюванні результатів навчання мови треба враховувати, що мова є не лише предметом вивчення, а й засобом навчання інших предметів, а це підвищує вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок школярів.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

а) врахування основної мети, що передбачає різнобічний мовленнєвий розвиток особистості;

б) освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи - знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;

в) функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами оцінювання мають бути:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності

I. Аудіювання (слухання- розуміння)

1. *Перевіряється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання із одного прослуховування:*

- а) розуміти:
- мету висловлювання;
 - фактичний зміст;
 - причинно-наслідкові зв'язки;
 - тему і основну думку висловлювання;
 - виразально-зображувальні засоби прослуханого твору;
- б) давати оцінку прослуханому.

Перевірка аудіювання учнів здійснюється фронтально за одним із варіантів.

Варіант перший: учитель читає один раз незнайомий учням текст, а потім пропонує серію запитань з варіантами відповідей. Школярі повинні мовчки вислухати кожне запитання, варіанти відповідей до нього, вибрати один із варіантів і записати лише його номер поряд із номером запитання: (наприклад, 1.3, де цифра «1» – номер запитання, а цифра «3» – номер обраної відповіді).

Варіант другий: учні одержують видрукувані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають галочкою правильний з їхнього погляду варіант.

У п'ятому класі учням пропонуються 6 запитань з чотирма варіантами відповідей, 6-11 класах – 12 запитань з чотирма варіантами відповідей.

Для одержання достовірних результатів тестування кількість варіантів відповідей на тестове завдання не повинна бути меншою від чотирьох. Запитання мають торкатися всіх зазначених вище характеристик висловлювання і розташовуватися в порядку наростання їх складності.

2. Матеріал для контрольного завдання: зв'язне висловлювання (текст) добирається відповідно до вимог програми для кожного класу.

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання) орієнтовно визначається так:

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	400-500 слів	4-5 хвилин	300-400 слів	3-4 хвилин
6-й	500-600	5-6	400-500	4-5
7-й	600-700	6-7	500-600	5-6
8-й	700-800	7-8	600-700	6-7
9-й	800-900	8-9	700-800	7-8
10-й	900-1000	9-10	800-900	8-9
11-й	1000-1100	10-11	900-1000	9-10

3. Одиниця контролю: відповіді учнів на запитання за прослуханим текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4. Оцінювання.

Правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, кожне із 12 запитань оцінюється одним балом. Оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала належного результату) до 12 балів (за

бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав завдання, він має пройти перевірку додатково, щоб одержати відповідний бал.

II. Говоріння та письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Під час перевірки складених учнями висловлювань (діалогів, усних і письмових переказів та творів) ураховується ступінь повноти вираження теми, міра самостійності виконання роботи, ступінь вияву творчих здібностей, особистого ставлення до змісту висловлювання.

Діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення перевіряється в 5-11 класах.

1. Перевіряються здатність учнів:

- а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;
- б) демонструвати вміння:
 - складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування;
 - самостійно досягати комунікативної мети;
 - використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
 - дотримуватися теми спілкування;
 - дотримуватися правил спілкування.;
 - дотримуватись норм літературної мови;
 - демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо);
- в) висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;
- г) аргументувати висловлені тези, ввічливо спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Зазначені характеристики діалогу є основними критеріями при його оцінюванні.

Перевірка рівня сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: учитель пропонує двом учням вибрати одну із запропонованих тем чи мовленнєвих ситуацій (теми чи ситуації пропонуються різного рівня складності), обдумати її й обговорити із товаришем перед класом у формі діалогу протягом 3-5 хвилин. Оцінка ставиться кожному з учнів.

2. *Матеріал для контрольних завдань* добирається з урахуванням тематики соціокультурної змістової лінії чинної програми, рівня підготовки, вікових особливостей та пізнавальних інтересів учнів.

3. Одиниця контролю: діалог, складений двома учнями.

Обсяг діалогу визначається так:

Клас	Орієнтовна кількість реплік для двох учнів
5-й	6-7 реплік
6-й	7-8 реплік
7-й	8-10 реплік
8-й	10-12 реплік
9-й	12-14 реплік

10-й	14-16 реплік
11-й	16-18 реплік

Примітка. Під час оцінювання діалогу необхідно диференціювати репліки на розгорнуті (складаються з двох і більше речень) і нерозгорнуті (виражені одним реченням). Якщо репліки розгорнуті, то їх кількість зменшується. До вказаної кількості не зараховуються слова, що відносяться до мовленнєвого етикету (звертання, привітання, прощання тощо).

4. Оцінювання.

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика складених учнями діалогів
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, успіхи яких у самостійному складанні діалогу поки що незначні)	1	В учня виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише “так” чи “ні” або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.
	2	Учень відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.
	3	Учень бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.
Середній (Балів цього рівня заслуговують учні, які досягли певних результатів у складанні діалогу за двома-чотирма показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні)	4	Учень бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином ситуацію спілкування, не відзначаються послідовністю, доказовістю; трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.
	5	Учень бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю, недостатньою різноманітністю і потребує істотної корекції тощо.
	6	Учень успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму в досягненні комунікативної мети, наявна певна кількість помилок у мовному оформленні реплік тощо.
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні, які самостійно, у цілому вправно за більшістю критеріїв склали діалог з теми, що містить	7	Діалогічне мовлення учня за своїм змістом спрямовується на розв’язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з’являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому додержуються, але ще є істотні недоліки(за 4-ма критеріями): невисокий рівень самостійності й аргументованості суджень, можуть траплятися відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.
	8	Учень загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою

певну проблему, продемонстрували належну культуру спілкування, проте за деякими з критеріїв(від 2-х до 4-х) їх мовлення ще містить певні недоліки)		загальновідомих фактів, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень, що базуються на використанні прислів'їв і приказок, проте допускаються певні недоліки за кількома критеріями(3-ма).
	9	Учні самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), але в діалозі є певні недоліки за 2-ма критеріями, наприклад: нечітко виражається особиста позиція співбесідників, аргументація не відзначається оригінальністю тощо.
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні, які продемонстрували високу культуру спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи “за” і “проти” в їх обговоренні тощо)	10	Учні складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу звичайно відповідає нормам, проте за одним з критеріїв можливі певні недоліки.
	11	Учні складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляють повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу відповідає нормам.
	12	Учні складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й з власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет; здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються правил поведінки і мовленнєвого етикету в розмові.

Мовне оформлення оцінюють орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок (зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

Примітка. Під **мовним оформленням** діалогу, тексту слід розуміти наявність/ відсутність порушень лексичних, фразеологічних, граматичних (морфологічних, синтаксичних) стилістичних, орфоепічних, акцентологічних, інтонаційних норм української літературної мови, а також соціальних норм українського мовленнєвого етикету.

Монологічне мовлення

Говоріння (усні переказ і твір); письмо (письмові переказ і твір)

1. Перевіряється здатність учня:

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається(усно чи письмово);

б) демонструвати вміння:

- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий(побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);

- урахувати мету спілкування, адресата мовлення;

- розкривати тему висловлювання;

- виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;

- викладати матеріал логічно, послідовно;

- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;

- додержувати єдності стилю;

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

- трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;

- створювати оригінальний текст певного стилю;

- аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;

- викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Організація контролю здійснюється за одним з двох варіантів.

Варіант перший: усі учні виконують роботу самостійно.

Варіант другий: учні складають висловлювання на основі диференційованого підходу (для початкового рівня пропонуються докладні допоміжні матеріали, для середнього (допоміжні матеріали загального характеру, а для одержання балів достатнього і високого рівнів необхідно написати переказ чи твір самостійно.

Перевірка здатності **говорити** (усно переказувати чи створювати текст) здійснюється індивідуально: учитель пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає учневі час на підготовку.

Перевірка здатності **письмово** переказувати і створювати текст здійснюється фронтально: учням пропонується переказати прочитаний учителем (за традиційною методикою або самостійно прочитаний) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

2. Матеріал для контрольного завдання.

А. Переказ. Переказ із творчим завданням.

Матеріалом для переказу (усного/письмового) можуть бути: текст, що читається вчителем, або попередньо опрацьований текст; самостійно прочитаний матеріал з газети, журналу, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, народні звичаї тощо. Якщо пишеться переказ із творчим завданням, учням пропонується, окрім того, також завдання, що передбачає написання творчої роботи, обов'язково пов'язаної із змістом переказу.

У тому разі, коли матеріал читається безпосередньо перед контрольною роботою, обсяг тексту орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість слів
5-й	100-150
6-й	150-200
7-й	200-250
8-й	250-300
9-й	300-350
10-й	350-400
11-й	350-450

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5-2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Якщо для контрольної роботи використовуються інші джерела, то матеріал добирається так, щоб обсяг переказу міг бути в межах пропонованих для певного класу норм.

Тривалість звучання усного переказу – 3-5 хвилин.

Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово:

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,3-0,5
6-й	
7-й	
8-й	0,5-0,75
9-й	0,75-1,0
10-й	
11-й	

Твір.

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

3. *Одиниця контролю:* усне/письмове висловлювання учнів.

Обсяг письмового твору, складеного учнем, орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,5-1,0

6-й	1,0-1,5
7-й	1,5-2,0
8-й	2,0-2,5
9-й	2,5-3,0
10-й	3,0-3,5
11-й	3,0-3,5

4. Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення). За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

За письмове мовлення виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Учень будує лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна*.	15-16 і більше	9-10
	2	Учень будує лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
Середній (Балів цього рівня заслуговують учні, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників(до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється	9-10	

інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)		основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).		7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників(до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.	7-8	
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.		
Достатній (Балів цього рівня заслуговують учні, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)	7	Учень самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.	4	5-6
	8	Учень самостійно будує достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками(до трьох).	3	
	9	Учень самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу);	1+1 (негруба)	

		розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.		
Високий (Балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання)	10	Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; (у разі переказу – зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.	1	3
	11	Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.	1 (негруба)	2

	12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	—	1
--	----	--	---	---

*Окрім того, оцінюючи **усне** висловлювання, враховують наявність відхилень від орфоепічних норм, правильність інтонування речень; у **письмових** висловлюваннях наявність:

1) орфографічних та пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації (перша позиція);

2) лексичних, граматичних і стилістичних (друга позиція).

Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію додають бал, якого заслуговує робота за кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок, одержана сума ділиться на два.

Під час виведення єдиної оцінки за письмову роботу до кількості балів, набраних за зміст переказу чи твору, додається кількість балів за мовне оформлення і їхня сума ділиться на два. При цьому якщо частка не є цілим числом, то вона заокруглюється в бік більшого числа.

Сучасні соціокультурні умови, інтеграція української освіти в європейський контекст зумовлює введення до навчальних програм такого виду письмових робіт, як есе, спрямованого на активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, учениць, підвищення в них інтересу до навчання предмета, розвиток особистості, критичного мислення, лінгвокреативності.

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Критерії оцінювання змісту есе	Бали	Критерії оцінювання мовного оформлення есе		Бали
Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів		Грамотність		
		орфографічні, пунктуаційні, помилки	лексичні, граматичні, стилістичні	
Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.	1	13 і більше		1

Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.	2	12	9-10 і більше	2
Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.	3	11		3
Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.	4	9-10	7-8	4
За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.	5	7-8		5
За обсягом висловлення учня (учениці)	6	5-6		6

сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.				
Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.	7	4	6	7
Учень (учениця) самостійно буде достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.	8	3	5	8
Учень (учениця) самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі;	9	1+1 (негруба)	4	9

загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.				
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	10	1	3	10
Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	11	1 (негруба)	2	11
Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує	12	-	1	12

набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.				
---	--	--	--	--

III. Читання

Читання вголос

Контрольна перевірка читання вголос здійснюється в 5-9 класах

1. Перевіряються здатність учня:

а) демонструвати певний рівень розуміння прочитаного;

б) виявляти вміння:

- читати із достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;

в) виражати з допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю тексту, авторський задум;

г) пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо).

Перевірка вміння читати вголос здійснюється індивідуально: вчитель дає учневі текст, опрацьований на попередніх уроках, деякий час на підготовку і пропонує прочитати цей текст перед класом.

2. *Матеріал для контрольного завдання:* знайомий учневі текст, дібраний відповідно до вимог програми для кожного класу; текст добирається з таким розрахунком, щоб час його озвучення (за нормативною швидкістю) окремим учнем дорівнював 1-2 хвилинам (для читання слід пропонувати невеликі тексти зазначених у програмі стилів, типів і жанрів мовлення, відносно завершені уривки творів або порівняно великий текст, розділений на частини, які читаються кількома учнями послідовно).

3. *Одиниця контролю:* озвучений учнем текст (швидкість читання у звичайному для усного мовлення темпі – 80-120 слів за хвилину).

4. Оцінювання

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика читання
Початковий (Бали цього рівня одержують учні, які читають дуже повільно, припускаються значної кількості помилок у структуруванні тексту і речення, прочитанні і вимові слів, інтонуванні речень)	1	Учень читає, не зв'язуючи слова між собою інтонаційно, не відділяючи одне речення від іншого, припускається значної кількості помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання в кілька разів нижча за норми.
	2	Учень читає, відриваючи окремі слова одне від одного, не завжди відділяє одне речення від іншого; припускається помилок на заміну, перестановку,

		пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання складає орієнтовно третину від норми.
	3	Читання характеризується певним рівнем зв'язності, який проте ще недостатній, як і темп, що наближається до половини норми. Допускається ще велика кількість помилок різного характеру.
Середній (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення, пов'язуючи слова в реченні між собою, але читають не досить плавно і виразно, припускаючись помилок в інтонуванні, вимові тощо)	4	Учень читає, зі швидкістю, що дещо перевищує половину норми, поділяючи текст на речення, але припускається значної кількості помилок в інтонуванні речень різних типів; у поділі речень на смислові частини, неправильно ставить логічний наголос; припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
	5	Учень читає зі швидкістю, що наближається до норми, в основному правильно інтонуючи кінець речення, але припускається помилок у поділі речень на смислові частини, логічному наголошуванні слів, а також в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
	6	Учень читає зі швидкістю, що відповідає нормі, правильно інтонуючи кінець речення, логічно наголошуючи слова, але робить окремі помилки в поділі речень на смислові частини та в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.
Достатній (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних недоліків за деякими критеріями (вираження авторського задуму, виконання комунікативного завдання; норм орфоепії, дикції)	7	Учень читає зі швидкістю в межах норми, у цілому плавно, правильно інтонуючи речення певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу), роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки в цілому логічно правильний, але цей поділ не пристосований до особливостей слухацької аудиторії; емоційне забарвлення тексту в читанні відсутнє; є орфоепічні помилки.
	8	Учень читає швидко, плавно, досить правильно інтонуючи речення певних синтаксичних структур, роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки логічно правильний, але не завжди пристосований до особливостей слухацької аудиторії; темп, тембр, гучність читання не пов'язані з певним комунікативним завданням; емоційне забарвлення тексту наявне, але воно не виявляє авторського задуму; є орфоепічні помилки.
	9	Учень читає швидко, плавно, правильно інтонуючи речення різної синтаксичної будови; поділ речення на смислові відрізки та логічне наголошування слів правильні, але в окремих випадках темп, тембр, гучність читання не пов'язані з відповідним

		комунікативним завданням; емоційне забарвлення недостатньо виявляє авторський задум; можуть бути орфоепічні помилки.
Високий (Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, швидко, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, розв'язують комунікативне завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією)	10	Учень читає виразно, з гарною дикцією; інтонація (поділ речень на смислові частини, логічне наголошування слів, мелодика речень різної синтаксичної будови), емоційне забарвлення, тембр, темп, гучність читання відтворюють авторський задум, стильові характеристики тексту, але в читанні можуть бути окремі недоліки(наприклад, недостатньо враховано комунікативне завдання, особливості слухацької аудиторії), незначні орфоепічні огріхи.
	11	Читання учня повністю відповідає усім зазначеним вище критеріям (глибоке проникнення у зміст прочитаного, бездоганне дотримання орфоепічних, інтонаційних норм, виразна передача авторського задуму, стильових характеристик тексту, врахування комунікативного завдання, особливостей слухацької аудиторії).
	12	Учень читає винятково виразно, з гарною дикцією; глибоко й тонко відтворюючи емоційне забарвлення, авторський задум, стильові характеристики тексту; вміло виконує комунікативне завдання, визначене вчителем або самостійно.

Читання мовчки

1. Перевіряються здатність учня:

а) читати незнайомий текст із належною швидкістю, розуміти й запам'ятовувати після одного прочитування:

- фактичний зміст,
- причинно-наслідкові зв'язки;
- тему і основну думку;
- виразально-зображувальні засоби прочитаного твору;

б) давати оцінку прочитаному.

Перевірка вміння читати мовчки здійснюється фронтально за одним із варіантів.

Варіант перший: учні читають незнайомий текст від початку до кінця (при цьому фіксується час, витрачений кожним учнем на читання з метою визначення швидкості). Потім учитель пропонує серію запитань. Школярі повинні вислухати кожне запитання, варіанти відповідей на нього, вибрати один з них і записати лише його номер поряд із номером запитання.

Варіант другий: учні одержують видруковані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають “галочкою” правильний з їхнього погляду варіант.

У 5 класі учням пропонують 6 запитань за текстом з чотирма варіантами відповідей, у 6-11 класах – 12 запитань з чотирма варіантами відповідей.

Запитання повинні торкатися фактичного змісту тексту, його причинно-наслідкових зв'язків, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виражальні засоби мови тощо), відображених у тексті образів (якщо є), висловлення оцінки прочитаного.

2. *Матеріал для контрольного завдання:* незнайомі учням тексти різних стилів, типів жанрів мовлення, що включають монологічне та діалогічне мовлення (відповідно до вимог програми для кожного класу).

Текст добирається таким чином, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 1-2 хвилини часу і були нормально завантажені роботою.

Обсяг текстів для контрольного завдання визначається так:

КЛАС	Обсяг тексту для читання мовчки	
	ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ	ІНШИХ СТИЛІВ
5-й	360-450 слів	300-360 слів
6-й	450-540 слів	360-420 слів
7-й	540-630 слів	420-480 слів
8-й	630-720 слів	480-540 слів
9-й	720-810 слів	540-600 слів
10-й	810-900 слів	600-660 слів
11-й	900-990 слів	660-720 слів

2. *Одиниця контролю:* відповіді учнів на запитання тестового характеру, складені за текстом, що запропонований для читання, та швидкість читання.

3. *Оцінювання.*

Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного та швидкість читання. Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки: правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, а кожне із 12 запитань оцінюється одним балом (наприклад, вибір правильних відповідей на 12 запитань дає 12 балів).

Швидкість читання мовчки по класах оцінюється із урахуванням таких норм:

Клас	Швидкість читання мовчки (слів за хвилину)
5-й	100 – 150
6-й	110 – 180
7-й	120 – 210
8-й	130 – 240
9-й	140 – 270
10-й	150 – 300
11-й	160 – 330

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: бали 7-12 може одержати лише той учень, швидкість читання у якого не нижча, ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу. Той, хто не виконує зазначених норм,

одержує на два бали менше. Наприклад: за вибір 10 правильних відповідей учень 7 класу повинен одержати 10 балів; але якщо він читає зі швидкістю, меншою 120 слів за хвилину, то йому виставляється не 10, а 8 балів.

У цілому оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид мовленнєвої діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала задовільного результату) до 12 балів (за правильні відповіді на запитання тестового характеру та належну швидкість читання). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти перевірку додатково з тим, щоб одержати відповідний бал.

IV. Оцінювання мовних знань і вмінь

Оцінювання мовних знань і вмінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з функціональним підходом до шкільного мовного курсу.

1. *Перевірці підлягають* знання та вміння з мови, які необхідні передусім для правильного використання мовних одиниць.

Перевірка здійснюється фронтально в письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

Учням пропонується:

- розпізнавати вивчені мовні явища;
- групувати, класифікувати;
- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексику, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо;
- виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

2. *Для контрольної перевірки* використовуються завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Учителю визначає, який із запропонованих нижче варіантів тестового контролю з його погляду доцільніший.

Варіант перший. Учням пропонується 12 тестових завдань з вибірковими відповідями.

Варіант другий. Рекомендується пропонувати учням 6 завдань, складність яких збільшується від класу до класу. Два з них мають торкатися розпізнавання мовних одиниць, а чотири -- їх побудови, реконструювання, редагування, використання. До кожного завдання учням пропонується дібрати власні приклади.

3. *Одиниця контролю:* вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

4. *Оцінювання результатів* контрольної роботи здійснюється так.

Варіант перший. За кожне виконане завдання учень одержує по одному балу.

Варіант другий. За правильне виконання кожного з 6 запропонованих завдань учень одержує по 1 балу (у разі неправильного

виконання 0 балів). Один бал за кожне завдання учневі додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, що за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти відповідну перевірку додатково з тим, щоб одержати відповідний бал.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий *диктант*.

1. *Перевірці підлягають* уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. *Матеріал для контрольного завдання*. Для контрольного текстового диктанту використовується текст, доступний для учнів даного класу.

Обсяг диктанту по класах:

Клас	Кількість слів в тексті
5-й	90-100
6-й	100-110
7-й	110-120
8-й	120-140
9-й	140-160
10-й	160-180
11-й	180-190

П р и м і т к а. У визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації були представлені 3-5 прикладами.

3. *Одиниця контролю*: текст, записаний учнем з голосу вчителя.

4. *Оцінювання*. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;

виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

- 1) на правила, які не включені до шкільної програми;
- 2) на ще не вивчені правила;
- 3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;
- 4) у передачі так званої авторської пунктуації.

– повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками;

розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

- 1) у винятках з усіх правил;
 - 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
 - 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
 - 4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
 - 5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як....; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);
 - 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
 - 7) в заміні українських букв російськими;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба) - 2
10	1
11	1 (негруба)
12	0

Обсяг словникового диктанту по класах

Клас	Кількість слів в тексті
5-й	20
6-й	25
7-й	25-30
8-й	30-35
9-й	35-40
10-й	40-45
11-й	45-50

Нормативи оцінювання словникового диктанту

Бали	Кількість помилок
1	20 і більше
2	18-19
3	16-17

4	14-15
5	11-13
6	9-10
7	7-8
8	5-6
9	3-4
10	2
11	1 (2 негрубі)
12	0

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт з української мови

Фронтально оцінюють диктант, письмовий переказ і письмовий твір (навчальні чи контрольні види робіт), мовні знання й уміння, запис яких здійснюють на сторінці класного журналу «Зміст уроку».

Індивідуально оцінюють говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і читання вголос. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку, проте визначають окрему колонку без дати на сторінці класного журналу «Облік навчальних досягнень».

У **I семестрі** проводять оцінювання двох видів мовленнєвої діяльності (усний переказ, діалог). У **II семестрі** – оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, як усний твір і читання вголос, що здійснюється в 5 – 9 класах.

Результати оцінювання говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і читання вголос протягом семестру виставляють у колонку без дати й ураховують у семестрову оцінку.

Повторне оцінювання із зазначених видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Перевірка мовних знань і вмінь здійснюється за допомогою завдань, визначених учителем (тести, диктант тощо) залежно від змісту матеріалу, що вивчається.

Тематичні і семестрові оцінки

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт.

Семестрову – на основі тематичного оцінювання та результатів оцінювання певного виду діяльності: говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) або читання вголос.

Якщо дитина прохворіла частину семестру, пропустила, наприклад, одну тематичну, не має оцінки за якийсь вид мовленнєвої діяльності, то оцінка за семестр виводиться на розсуд учителя в залежності від динаміки особистих навчальних досягнень учня (учениці), важливості пропущеної теми чи теми, за яку учня (ученицю) атестовано, - (тривалість вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу). За таких умов оцінка за семестр може бути такою, як тематична (якщо вона одна), або знижена на кілька балів (на розсуд учителя).

Оцінка за контрольний твір з української мови та переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Переказ» не роблять).

Акцентуємо увагу, що в разі відсутності учня на одному зі спарених уроків під час написання контрольного твору, переказу рекомендуємо давати йому індивідуальне завдання, визначене вчителем. Зазначене завдання виконується учнем під час уроку.

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою, що зараховують до найближчої тематичної. Під час перевірки зошитів ураховують наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи.

У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Оцінювання навчальних досягнень учнів з української та зарубіжної літератури має здійснюватися за такими критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) на елементарному рівні відтворює матеріал, називаючи окремий літературний факт або явище (автора й назву твору, окремих літературних персонажів тощо)
	2	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і може відтворити фрагмент з нього окремим реченням (називає окремі факти з життя і творчості письменника, головних персонажів твору, упізнає за описом окремого персонажа твору, упізнає, з якого твору взято уривок тощо)
	3	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і за допомогою вчителя дає відповідь у формі висловлювання (відтворює зміст у певній послідовності, називає на репродуктивному рівні жанр твору, упізнає літературний факт за описом або визначенням)
II. Середній	4	Учень (учениця) має уявлення про зміст твору, може переказати незначну його частину та з допомогою вчителя визначає основні сюжетні елементи, на репродуктивному рівні відтворює фактичний матеріал
	5	Учень (учениця) знає зміст твору, переказує окрему його частину, знаходить у тексті приклади відповідно до сформульованого завдання, висловлює оцінювальне судження і доводить його одним-двома аргументами, завершує відповідь простим узагальненням, дає визначення літературних термінів
	6	Учень (учениця) знає зміст твору, може переказати значну його частину, з допомогою вчителя виділяє головні епізоди, уміє формулювати думки, називає риси характеру літературних героїв, встановлює окремі причинно-наслідкові зв'язки, дає визначення літературних термінів з прикладами
III. Достатній	7	Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі приклади з тексту
	8	Учень (учениця) володіє матеріалом, за зразком аналізує текст, виправляє допущені помилки, добирає докази на підтвердження висловленої думки, застосовує відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань
	9	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, застосовує теорію в конкретних ситуаціях, демонструє правильне застосування матеріалу, складає порівняльні

		характеристики, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань
IV. Високий	10	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює літературні явища, працює з різними джерелами інформації, систематизує, узагальнює та творчо використовує дібраний матеріал
	11	Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями й навичками комплексного аналізу художнього твору, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює проблему й вирішує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища літератури й культури, виявляючи власну позицію щодо них
	12	Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації, має схильність до літературної творчості

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури

Фізична культура, як складова загальної культури, закладає основи збереження здоров'я, використовує комплексний підхід до формування розумових та фізичних якостей, удосконалює фізичну та психологічну підготовку до активної життєдіяльності, формує пріоритети оздоровчої спрямованості фізичних вправ та забезпечує загальний культурний розвиток особистості. Інваріантна складова Типових навчальних планів, до якої входить навчальний предмет «Фізична культура», сформована на державному рівні і є однаковою для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування та форми власності.

Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році на вивчення предмета «Фізична культура» в інваріантній складовій передбачено:

1-4 класи – 3 год;

5-9 класи – 3 год;

10 -11 класи – 3 год;

Години фізичної культури передбачені усіма варіантами типових навчальних планів і повинні фінансуватися та використовуватися в повному обсязі.

Розклад уроків повинен враховувати оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також доцільне чергування протягом дня і тижня предметів природничого і гуманітарного циклів з уроками мистецтва, технологій і фізичної культури.

Під час складання розкладу навчальних занять не рекомендується здвоювати уроки фізичної культури або проводити їх два дні поспіль. Більшість уроків фізичної культури доцільно проводити на відкритому повітрі.

При визначенні завдань уроку необхідно враховувати його місце в розкладі занять. Якщо урок фізичної культури стоїть першим, його мета - концентрація уваги школярів, підготовка організму до наступних уроків; якщо урок в середині навчального дня

– активний відпочинок, можливі максимальні індивідуальні навантаження; останній урок – релаксація, зняття набутої за день компресії структур хребта, відновлення гемодинаміки.

Заняття з фізичної культури в освітніх закладах проводяться вчителем фізичної культури або особою, яка має спеціальну освіту та кваліфікацію: тренер, керівник гуртка, групи, спортивної секції тощо. (наказ МОН України від 01.06.2010 №521, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня

2010 року за № 651/17946). Опанування змісту фізичної культури, як базового навчального предмета, здійснюється за навчальними програмами, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України. Структура оновлених програм є максимально інформативною для вчителя. Дана структура дозволяє вчителю більш об'єктивно оцінити досягнення учня.

Програма побудована за модульною системою і містить інваріантну (обов'язкову) (теоретико-методичні знання та загальна фізична підготовка) та варіативну складову яка складається з 25 модулів.

У зв'язку зі збільшенням кількості годин в 10- 11 класах рекомендується збільшити кількість навчальних модулів до 4-х.

Критеріями відбору варіативних модулів у навчальних програмах 5-9 та 10-11 класи є: наявність матеріально-технічної бази, регіональні спортивні традиції, кадрове забезпечення та бажання учнів. Бажання учнів визначається обов'язковим опитуванням. Результати опитування додаються до протоколу шкільного методичного об'єднання.

Перед початком навчального року шкільне методичне об'єднання розглядає вибір та розподіл варіативних модулів у кожному класі. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» навчальний заклад формує самостійно з варіативних модулів. На їх опанування відводиться приблизно однакова кількість годин. Не виключається можливість мотивованого збільшення чи зменшення кількості годин на вивчення окремих модулів. За потреби, у межах одного варіативного модуля можна освоїти навчальний матеріал, передбачений на два роки вивчення.

Медичне обстеження учнів проводиться щорічно в установленому законодавством порядку. До навантажень на уроках фізичної культури та занять у спортивних гуртках (секціях) допускаються учні, які пройшли обов'язковий медичний огляд відповідно до «Положення про медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах», затвердженого спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 № 518/674, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 17.08.2009 за № 772/16788, не мають протипоказань щодо занять фізичною культурою і спортом та розподілені на групи для занять фізичною культурою. Розподіл учнів на медичні групи здійснюється відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 № 518/674.

Списки учнів, які належать до підготовчої та спеціальної медичної груп затверджуються наказом керівника навчального закладу на поточний навчальний рік і доводяться до відома класного керівника та учителя фізичної культури.

Присутність учнів на уроках з фізичної культури незалежно від рівня фізичного розвитку і групи для занять фізичною культурою, тимчасово звільнені від занять а також ті, що не пройшли медичного обстеження є обов'язковою.

Всі учні мають бути у спортивному одязі та взутті.

Допустиме навантаження на уроці для тих учнів, які за станом здоров'я належать до підготовчої або спеціальної груп встановлює вчитель фізичної культури.

Учні, які не пройшли медичного обстеження, до навантажень на уроках фізкультури не допускаються.

Поділ класу на групи дівчат і юнаків під час вивчення предмета в 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 (додаток 2).

При наявності можливостей уроки фізичної культури в 5-9 класах варто проводити для хлопців та дівчат окремо. Змістове наповнення фізичної культури навчальний заклад формує самостійно з варіативних модулів.

Обов'язковим є включення засобів теоретичної і загально-фізичної підготовки, які передбачені програмою для даного класу до кожного варіативного модуля.

Для оцінювання розвитку фізичних якостей використовуються навчальні нормативи, які розроблені для кожного року вивчення і розташовані у інваріантному модулі «Загальна фізична підготовка».

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з предмету з фізична культура беруться до уваги орієнтовні навчальні нормативи, які розташовані після кожного варіативного модуля. Порядок їх проведення визначає вчитель відповідно до календарно тематичного планування.

Нормативи складають тільки учні основної медичної групи, які на момент прийняття нормативу не скаржаться на погане самопочуття та стан здоров'я.

При оцінюванні навчальних досягнень з фізичної культури також враховуються: особисті досягнення школярів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у змаганнях усіх рівнів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури може здійснюватися за такими видами діяльності:

1. Засвоєння техніки виконання фізичної вправи (може здійснюватися окремо від прийому навчального нормативу).
2. Виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату).
3. Виконання навчальних завдань під час проведення уроку.
4. Засвоєння теоретико - методичних знань.

При цьому оцінка за виконання нормативу не є домінуючою під час здійснення тематичного, семестрового чи річного оцінювання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури затверджені наказом МОН України від 05.05.2008 № 371.

Невиконання нормативів з причин, незалежних від учня/учениці, непропорційний фізичний розвиток, пропуски занять з поважних причин, не є підставою для зниження підсумкової оцінки успішності.

У період з 01.09 до 01.10 кожного навчального року з метою адаптації учнів до навантажень на уроках фізичної культури прийом навчальних нормативів не здійснюється, обмежується виконання вправ з максимальною інтенсивністю. а заняття мають носити рекреаційно-оздоровчий характер з помірними навантаженнями.

Поточні оцінки виставляються за техніку виконання фізичних вправ та засвоєння теоретико-методичних знань.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, відвідують обов'язкові уроки фізичної культури.

Заняття проводяться за діючою навчальною програмою.

Оцінювання учнів підготовчої медичної групи (поточне, семестрове, річне) здійснюється за 12 бальною системою за теоретико-методичні знання та техніку виконання вправ.

Орієнтовні навчальні нормативи учні підготовчої медичної групи не здають. Таким учням рекомендовані заняття у фізкультурно-оздоровчих групах загальної фізичної підготовки, прогулянки, ігри й спортивні розваги.

Участь у змаганнях – за додатковим дозволом лікаря.

Учні, які за результатами медичного огляду тимчасово віднесені до спеціальної медичної групи, відвідують уроки фізичної культури, але виконують корегувальні вправи і вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані. Вони беруть участь у підготовчій та заключній частинах уроків, закріплюють матеріал вивчений на заняттях у групі, а при стійкому покращенні стану здоров'я виконують елементи рухів основної частини зі значним зниженням фізичних навантажень, без затримки дихання, виключаючи стрибки, психоемоційне навантаження (елементи змагань). Таким учням наприкінці теми, семестру та навчального року робиться запис «зараховано».

Окрім того, за наявності умов, для учнів спеціальних медичних груп організовуються додаткові заняття за навчальними програмами: «Фізична культура для спеціальних медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи» (авт. В. Майєр) та «Фізична культура для спеціальних медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи» (авт. В. Майєр, В. Деревянко).

Відповідним наказом директора школи формується група (12–15 учнів) з урахуванням віку та стану здоров'я учнів, затверджуються розклад занять та прізвище вчителя (керівника групи).

Заняття проводить вчитель фізичної культури не менше 2-х разів на тиждень у позаурочний час по 45 хвилин. Управління навчально-виховним процесом із фізичної культури та позаурочною фізкультурно-оздоровчою роботою в закладах освіти відбувається відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.08.2005 № 458 «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладах України».

Медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням – невід'ємна частина навчального процесу та медичного обслуговування учнів у

загальноосвітньому навчальному закладі, що включає заходи, спрямовані на оптимізацію, безпеку та ефективність фізичної культури. Він входить до обов'язкових функцій педагогічних працівників навчального закладу і відбувається відповідно до спільного наказу Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 № 518/674 «Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів».

Під час проведення занять із фізичної культури слід дотримуватись «Правил безпеки життєдіяльності під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах» (наказ МОН України від 01.06.2010 №521, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня 2010 року за № 651/17946).

На уроках фізичної культури, спортивно-масових заходах систематично здійснювати візуальний контроль за самопочуттям учнів, технічним станом спортивного обладнання та інвентарю. Місця для занять з фізичної культури і спорту обладнуються аптечкою (відкриті спортивні майданчики – переносною аптечкою).

На кожному уроці з фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах з учнями обов'язково проводяться відповідні інструктажі з безпеки життєдіяльності. Про проведення інструктажу робиться запис у відповідних журналах («Журнал реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності для учнів» та на сторінці про зміст уроку предмета «Фізична культура» у класному журналі).

Усі спортивні снаряди, спортивне обладнання та інвентар, що використовуються під час проведення занять з фізичної культури і спорту згідно з чинним переліком типових навчально-наочних посібників та обладнання з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів повинні бути справними і надійно закріпленими. Металеві конструкції, що прикріплюють обладнання на спортивних майданчиках (волейбольні сітки, баскетбольні щити, гандбольні, футбольні ворота тощо), мають бути жорстко закріплені і не повинні мати пристроїв, небезпечних для гравців.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів з фізичної культури є контролююча, навчальна, діагностична і виховна.

Рівень навчальних досягнень (початковий, середній, достатній, високий) учитель визначає за показником навчального нормативу основної групи та за технічними показниками виконання рухової дії.

Головними вимогами під час виставлення балу за виконання рухових дій є комплексне оцінювання знань, техніки виконання фізичних вправ за сприятливих для учня умов та нормативних показників.

Обов'язковою умовою оцінювання є: здійснення особистісно-орієнтованого підходу (створення умов, що відповідають особливостям розвитку учня, рівню його фізичної підготовленості, стану здоров'я); своєчасне інформування учня про результати його навчальних досягнень з коротким аналізом виконання ним рухових дій.

Критерії оцінювання з фізичної культури

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
I Початковий	1	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета, необхідні для розрізнення та виконання певних елементів фізичних вправ з допомогою вчителя
	2	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, може розрізняти та виконувати окремі елементи фізичних вправ з допомогою вчителя
	3	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, розрізняє елементи техніки виконання фізичних вправ, може виконувати нормативний показник низького рівня
II Середній	4	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, розрізняє елементи техніки виконання фізичних вправ. Може виконувати більшість елементів фізичних вправ з незначними помилками
	5	Учень (учениця) виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу. Може виконувати технічно правильно окремі фізичні вправи, визначені навчальною програмою
	6	Учень (учениця) виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Може з допомогою вчителя аналізувати і виправляти допущені помилки. Здатний виконувати окремі контрольні навчальні нормативи та вправи обов'язкових комплексних тестів оцінювання стану фізичної підготовленості, виконувати більшість елементів фізичних вправ з незначними помилками
III Достатній	7	Учень (учениця) виявляє знання і розуміння більшої частини навчального матеріалу. Здатний застосовувати навчальний матеріал для виконання фізичних вправ, визначених навчальною програмою
	8	Учень (учениця) має достатньо повні знання, вільно застосовує вивчений матеріал, уміє аналізувати допущені помилки й робити висновки. Володіє технікою виконання фізичних вправ, виконує вправи обов'язкових комплексних тестів оцінювання стану фізичної підготовленості
	9	Учень (учениця) вільно володіє навчальним матеріалом, уміло застосовує його на практиці. Виконує контрольні навчальні нормативи і вимоги, вправи для обов'язкового повторення і домашніх завдань
IV Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, вміло володіє навчальним матеріалом, знає техніку виконання фізичних вправ. Рівень умінь і навичок та фізичної підготовленості дає змогу якісно виконувати контрольні навчальні нормативи і вимоги
	11	Учень (учениця) володіє узагальненими, міцними знаннями, технікою виконання фізичних вправ. Уміло застосовує їх на практиці. Виконує контрольні навчальні нормативи і вимоги на високому рівні
	12	Учень (учениця) має узагальнені, системні знання, інструктивні навички техніки виконання фізичних вправ та обов'язкових комплексних тестів оцінювання стану фізичної підготовленості

Критерії оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу та трудового навчання

Особливістю системи оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу є її багатофункціональність, що зумовлена багатокомпонентністю змісту мистецької освіти, спрямованої на цілісне формування художньо-естетичної культури учнів, і передбачає:

- формування в учнів емоційно-естетичного ставлення до дійсності, світоглядних орієнтацій, особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, вітчизняної та зарубіжної художньої культури;
- розвиток емоційно-почуттєвої сфери, оригінального асоціативно-образного мислення, універсальних якостей творчої особистості;
- формування знань та уявлень про мистецтво, розуміння специфіки художньо-образної мови різних видів мистецтва, здібності до сприймання та інтерпретації художніх творів;
- розширення естетичного досвіду, умінь і навичок у сфері мистецької діяльності, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Об'єктами перевірки та оцінювання у процесі вивчення мистецьких дисциплін учнями мають стати:

- здатність учнів сприймати, розуміти й відтворювати твори мистецтва, інтерпретувати їх художньо-образний зміст (висловлювати власне естетичне ставлення);
- уміння й навички з практичної художньої діяльності (відтворення за зразком), досвід самостійної та творчої діяльності (застосування набутих знань і вмінь у змінених, зокрема, проблемно-пошукових ситуаціях);
- обізнаність у сфері мистецтв - елементарні знання та уявлення про мистецтво, його основні види та жанри, розуміння художньо-естетичних понять та усвідомлене користування відповідною термінологією, уявлення про творчість відомих вітчизняних і зарубіжних митців (мистецтвознавча пропедевтика);
- загальна естетична компетентність, художньо-образне мислення учнів як інтегрований результат навчання, виховання й розвитку.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Рівні навчальних досягнень	Б али	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва
І. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає та виконує музичні твори на частковому рівні, небагатослівно характеризує їх, демонструє слабо сформоване художньо-образне

		мислення, елементарні навички та вміння у практичній музичній діяльності
	2	Учень (учениця) володіє незначною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень сприйняття музичних творів, виявляє певні вміння й навички, володіє незначною частиною спеціальної музичної термінології, словниковий запас дозволяє викласти думку на елементарному рівні
	3	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати окремі фрагменти музичних творів з конкретним образно-художнім змістом, знає незначну частину музичного тематичного матеріалу; послуговуючись обмеженим термінологічним і словниковим запасом
II. Середній	4	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори на репродуктивному рівні, але не розуміє художньо-образної сфери музичних творів; застосування знань і спеціальної музичної термінології на практиці задовільне
	5	Учень (учениця) володіє навичками й уміньми, які дають змогу проаналізувати чи виконати окремі музичні твори, котрі мають художньо конкретну словесну, понятійну основу; але не завжди вміє інтерпретувати музичні твори, які вимагають абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий
	6	Учень (учениця) здатний сприймати і відтворювати основну частину музичного матеріалу, але має слабо сформоване художнє мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує музичні твори, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити порівняння, висновок про прослухану чи виконану музику
III. Достатній	7	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори, але робить непереконливі висновки, непослідовно викладає свої думки, допускає термінологічні помилки; учень (учениця) знає найважливіший тематичний музичний матеріал, але знання нестійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни в музичній діяльності учня
	8	Учень (учениця) уміє сприймати та виконувати музичні твори, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень, не завжди вміє поєднувати музичні твори та життєві явища; недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією при аналізі музичних явищ
	9	Учень (учениця) виявляє достатнє засвоєння тематичного музичного матеріалу, але допускає

		неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують зауваження чи коригування, трапляються поодинокі недоліки у виконанні музичного твору й художньо-образному оформленні своїх роздумів про прослухану музику; не завжди самостійно систематизує та узагальнює музичний матеріал
IV. Високий	0	1 Учень (учениця) має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи музичні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях, при використанні спеціальної музичної термінології, а також під час виконання музичних творів, у більшості випадків уміє обґрунтовано довести свою думку про музичні явища, йому важко виконати окремі фрагменти музичного твору. Указані неточності може виправляти самостійно
	1	1 Учень (учениця) володіє тематичним музичним матеріалом у межах програми, уміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових музичних завданнях, демонструє знання спеціальної музичної термінології, їх усвідомлення та міцність, уміння систематизувати, узагальнювати, інтерпретувати музичні твори, асоціювати їх з творами інших мистецтв та життєвими явищами, застосовувати здобуті знання в музичній діяльності
	2	1 Учень (учениця) має глибокі, ґрунтовні знання тематичного музичного матеріалу у межах програми, здатний узагальнювати, сприймати та виконувати музичні твори, застосовувати асоціативні зв'язки між музичними творами, творами інших мистецтв і життєвими явищами; свідомо використовувати спеціальну музичну термінологію в роздумах, висновках та узагальненнях про прослуханий чи виконаний твір, пропонує нетипові, цікаві художньо-творчі уявлення; рівень світосприйняття та світовідчуття мистецького мислення достатньо високий; самостійно використовує набуті знання, уміння та здібності в музичній діяльності

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС «МИСТЕЦТВО»

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу "Мистецтво"
I. Початковий	1	Учень (учениця) розуміє лише незначну частину тематичного матеріалу; користується дуже обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; після кількаразового пояснення вчителя відтворює незначні фрагменти тематичного матеріалу під час практичної художньої діяльності; виявляє найелементарніший розвиток художньо-образного мислення
	2	Учень (учениця) розуміє незначну частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді

		про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, але тільки після детального пояснення вчителя; художньо-образне мислення розвинене на елементарному рівні (домінують розрізнені судження про види мистецтв)
	3	Учень (учениця) розуміє частину тематичного матеріалу; користується обмеженим понятійно-термінологічним запасом у процесі розповіді про мистецтво; частково відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, але лише з опорою на пояснення та зразок вчителя; художньо-образне мислення розвинуто на елементарному рівні (переважає повторення суджень вчителя про мистецтво)
II. Середній	4	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, але потребує значної допомоги вчителя; художньо-образне мислення розвинене слабо (на рівні сукупності окремих суджень)
	5	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює значну частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює під керівництвом учителя тематичний матеріал у практичній діяльності, але без переносу у змінні ситуації; художньо-образне мислення розвинене слабо (на рівні сукупності суджень з використанням окремих пояснень)
	6	Учень (учениця) розуміє та усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу; демонструє небагатий словниково-термінологічний запас у процесі інтерпретації творів мистецтва; відтворює тематичний матеріал у практичній художній діяльності, інколи потребуючи педагогічної допомоги; художньо-образне мислення розвинуто слабо (судження аргументуються переважно з опорою на висловлювання вчителя)
III. Достатній	7	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює більшу частину тематичного матеріалу, здатний узагальнювати його за допомогою вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас; застосовує за допомогою вчителя опанований матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинене (судження аргументуються, з'являються окремі аналогії, асоціації)
	8	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його за допомогою вчителя; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, свідомо користується ключовими поняттями та термінами; застосовує засвоєний матеріал у практичній художній

		діяльності; художньо-образне мислення достатньо розвинене (у поясненнях застосовуються аналогії, асоціації)
	9	Учень (учениця) повністю розуміє та усвідомлює тематичний матеріал, здатний узагальнювати та систематизувати його, наводити деякі приклади на підтвердження своїх думок; демонструє достатній понятійно-термінологічний запас, який майже завжди використовує адекватно; застосовує матеріал у практичній художній діяльності без допомоги вчителя; художньо-образне мислення достатньо розвинене (формулюються окремі висновки, узагальнення)
IV. Високий	0	1 Учень (учениця) глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми; під час інтерпретації художніх творів робить висновки, висловлює власне естетичне ставлення, користується адекватною термінологією; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення достатньо високо розвинене, що дозволяє учневі застосовувати асоціативні зв'язки, образні аналогії та порівняння щодо різних видів мистецтв і життєвих явищ
	1	1 Учень (учениця) глибоко розуміє та усвідомлює тематичний матеріал у межах програми, намагається самостійно збагачувати набуті знання; під час інтерпретації художніх творів аргументує висновки, власні оцінки та твердження, ілюструє їх прикладами; широко користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно використовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення високо розвинене, характеризується елементами світоглядних узагальнень, використанням нестандартних асоціативних зв'язків, порівнянь творів різних видів мистецтв (за аналогією, контрастом) і відповідних життєвих явищ
	2	1 Учень (учениця) має глибокі, міцні та системні знання тематичного матеріалу в межах програми, під час інтерпретації художніх творів робить самостійні висновки, аргументує власні оцінки, наводить приклади на їх підтвердження; вільно користується спеціальною термінологією відповідно до програмних вимог; самостійно застосовує тематичний матеріал у практичній художній діяльності; художньо-образне мислення високо розвинене, характеризується оригінальністю, що дає змогу учневі широко використовувати асоціативні зв'язки

ВІЗУАЛЬНЕ (ОБРАЗОТВОРЧЕ) МИСТЕЦТВО

Рівні навчальних	Б али	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з візуального (образотворчого) мистецтва
-----------------------------	------------------	--

досягнень		
I. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає та відтворює художні образи на частковому рівні, однозначно їх характеризує, демонструє слабо сформоване художньо-естетичне мислення, елементарні навички та вміння у творчій художній діяльності
	2	Учень (учениця) володіє незначною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень сприйняття художніх образів, виявляє певні творчі вміння та навички у практичній діяльності, володіє незначною частиною термінологічного мінімуму; словниковий запас в основному дозволяє викласти думку
	3	Учень (учениця) здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти художніх образів з конкретним образно-художнім змістом, знає незначну частину тематичного матеріалу, послуговуючись обмеженим термінологічним та словниковим запасом
II. Середній	4	Учень (учениця) може відтворювати художні образи на репродуктивному рівні, в основному розуміє образну сферу художнього твору; застосування знань і термінологічного запасу на практиці задовільне
	5	Учень (учениця) володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи відтворити окремі художні образи, котрі мають художньо конкретну словесну понятійну основу, але не завжди вміє сприймати та відтворювати художні образи, які вимагають абстрактного художньо-мистецького мислення; виявляє задовільне знання спеціальної художньої термінології; словниковий запас небагатий
	6	Учень (учениця) не завжди вміє сприймати та репродукувати візуальні образи, має достатньо сформоване художнє мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує окремі художні явища, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; виявляє знання й розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити аналіз художнього твору, порівняння, висновки про сприймання творів образотворчого мистецтва
III. Достатній	7	Учень (учениця) може відтворити різні візуальні образи, проте робить непереконливі висновки, не завжди послідовно викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки; знає найважливіший тематичний художній матеріал, але знання не достатньо стійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни у творчій художній діяльності учня
	8	Учень (учениця) вміє сприймати й репродукувати візуальні образи певного рівня, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень; не завжди вміє поєднувати художні образи та

		життєві явища; на достатньому рівні володіє спеціальною художньою термінологією при аналізуванні художніх творів у процесі їх сприймання та інтерпретації
	9	Учень (учениця) виявляє достатнє засвоєння тематичного художнього матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної художньої термінології, які потребують допомоги вчителя, трапляються поодинокі недоліки у відтворенні художнього образу й художньо-образному оформленні своїх роздумів про оцінку творів образотворчого мистецтва; не завжди самостійно систематизує та узагальнює художній матеріал
IV. Високий	0	1 Учень (учениця) має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи художні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях та використанні спеціальної художньої термінології, не завжди обґрунтовано може довести свою точку зору на художні явища у процесі їх сприймання, не завжди вміє відтворити окремі фрагменти художніх образів. Указані неточності може виправляти самостійно
	1	1 Учень (учениця) володіє тематичним художнім матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових художньо-творчих завданнях, виявляє знання спеціальної художньої термінології, їх усвідомлення та міцність, уміння систематизувати, узагальнювати, аналізувати твори візуального (образотворчого) мистецтва, асоціювати їх із творами інших мистецтв і життєвими явищами, застосовувати набуті знання в образотворчій діяльності
	2	1 Учень (учениця) має міцні, ґрунтовні знання тематичного художнього матеріалу (жанри, митці, твори образотворчого мистецтва) у межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, широко застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв і життєвими явищами. Учень (учениця) свідомо послуговується мовою візуального мистецтва в роздумах, висновках та узагальненнях про сприймання художніх образів, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення в розвитку світопізнання та світовідчуття; самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності в художній діяльності

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I.		Учень (учениця) може розпізнавати деякі об'єкти вивчення (матеріали, моделі, схеми тощо) та

Початковий		називає їх (на побутовому рівні); знає правила безпеки при роботі в навчальних майстернях
		Учень (учениця) описує деякі технологічні об'єкти; розпізнає інструменти та обладнання для виконання практичних робіт
		Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета вивчення (обізнаний з деякими технологічними поняттями); може використовувати за призначенням робочі інструменти та обладнання
II. Середній		Учень (учениця) знає окремі факти, що стосуються технологічних об'єктів; виконує елементарні прийоми роботи інструментом
		Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал з допомогою вчителя; може виконувати окремі операції; дотримується послідовності виготовлення виробу; володіє прийомами роботи інструментом
		Учень (учениця) самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу; дотримується технології виготовлення виробу; з допомогою учасників проекту і учителя виконує завдання, що стосуються певних етапів проектної діяльності
III. Достатній		Учень (учениця) самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал; виконує практичну роботу відповідно до інструкцій вчителя; з допомогою учасників проекту і учителя виконує завдання, що стосуються усіх етапів проектної діяльності
		Учень (учениця) виявляє розуміння навчального матеріалу, наводить приклади; може самостійно обирати конструктивні елементи виробу; раціонально організовує робоче місце
		Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання і уміння у стандартних ситуаціях; може самостійно та обґрунтовано обирати конструктивні елементи виробу
IV. Високий	0	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями та вміннями і застосовує їх у нестандартних ситуаціях; з допомогою учасників проекту і учителя проектує та виконує всі види запланованих робіт
	1	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями і навичками з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, знаходить і аналізує додаткову інформацію; самостійно проектує та виконує всі види запланованих робіт, допускаючи при цьому незначні відхилення у технологічних операціях
	2	Учень (учениця) має системні знання та навички з предмета, свідомо використовує їх, у тому числі, у проблемних ситуаціях; самостійно проектує та виконує, використовуючи відповідні технології, всі види запланованих робіт

Додаток №5
до Положення про критерії оцінювання
в Кременчуцькому ліцеї №5 імені Т.Г. Шевченка
Кременчуцької міської ради Полтавської області

ФІЗИКА

Фізика є фундаментальною наукою, яка вивчає загальні закономірності перебігу природних явищ, закладає основи світорозуміння на різних рівнях пізнання природи і дає загальне обґрунтування природничо-наукової картини світу. Сучасна фізика крім наукового має важливе соціокультурне значення. Вона стала невід'ємною складовою культури високотехнологічного інформаційного суспільства. Фундаментальний характер фізичного знання як філософії науки і методології природознавства, теоретичної основи сучасної техніки і виробничих технологій визначає освітнє, світоглядне та виховне значення шкільного курсу фізики як навчального предмета. Завдяки цьому в структурі освітньої галузі він відіграє роль базового компоненту природничо-наукової освіти і належить до інваріантної складової загальноосвітньої підготовки учнів в основній і старшій школах.

Головна мета навчання фізики в середній школі полягає в розвитку особистості учнів засобами фізики як навчального предмета, зокрема завдяки формуванню в них фізичного знання про явища природи, наукового світогляду і відповідного стилю мислення, екологічної культури, розвитку в них експериментальних умінь і дослідницьких навиків, творчих здібностей і схильності до креативного мислення. Відповідно до цього зміст фізичної освіти спрямовано на опанування учнями наукових фактів і фундаментальних ідей, усвідомлення ними суті понять і законів, принципів і теорій, які дають змогу пояснити перебіг фізичних явищ і процесів, з'ясувати їхні закономірності, характеризувати сучасну фізичну картину світу, зрозуміти наукові основи сучасного виробництва, техніки і технологій, оволодіти основними методами наукового пізнання і використати набуті знання в практичній діяльності.

Програма академічного рівня навчання фізики передбачає більш глибоке засвоєння фізичних законів і теорій, оволодіння навчальним матеріалом, необхідним для широкого застосування у поясненні хімічних, геофізичних, біологічних, екологічних та інших природних явищ, цілісного уявлення про природничо-наукову картину світу, розуміння значення і місця фізики в структурі природничих наук. Її зміст достатній для продовження вивчення фізики як навчального предмета у вищих навчальних закладах. За цими програмами навчаються учні, для яких фізика є базовим предметом або таким, що тісно пов'язаний з профільними предметами (технологічний, математичний, біолого-фізичний профілі), а також здійснюється загальноосвітня підготовка учнів, які не визначилися щодо напрямку спеціалізації.

Особливістю фізики як навчального предмета є його спрямованість на використання знань, умінь і навичок у житті. Навчання з фізики у кінцевому результаті має не тільки дати суму знань, а й сформувати достатній рівень компетенції. Тому складовими навчальних досягнень учнів з курсу фізики є не тільки володіння навчальною інформацією та її відтворення, а й уміння та навички знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та застосовувати в стандартних і нестандартних ситуаціях у межах вимог навчальної програми до результатів навчання.

Відтак оцінюванню підлягає:

1. Рівень володіння теоретичними знаннями, що їх можна виявити під час усного чи письмового опитування, тестування;
2. Рівень умінь використовувати теоретичні знання під час розв'язування задач різного типу (розрахункових, експериментальних, якісних);
3. Рівень володіння практичними уміннями та навичками, що їх можна виявити під час виконання лабораторних робіт і фізичного практикуму;
4. Зміст і якість творчих робіт учнів (рефератів, творчих експериментальних робіт, виготовлення приладів, комп'ютерне моделювання фізичних процесів тощо).

Основними видами оцінювання є: тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація. Поточне оцінювання носить заохочувальний, стимулюючий та діагностико - корегуючий характер, його необхідність визначається вчителем.

Під час виставлення оцінки за тему необхідно враховувати всі вищевказані складові оцінювання рівня навчальних досягнень. Пропонуються такі способи виставлення тематичного балу за результатами:

- двох видів робіт: контрольної роботи, яка включає теоретичні питання і задачі, та виконання практичної частини теми (враховуються всі поточні оцінки за виконання лабораторних і експериментальних робіт або оцінка за підсумкову лабораторну чи експериментальну роботу);

- заліку, проведеного в письмовій, усній чи комбінованій формі, завдання до якого включають питання з теорії, задачу й експериментальне завдання;

- поточних оцінок за всі види робіт (за згодою учня).

Об'єкти контролю й оцінювання

Об'єктами оцінювання є знання та вміння учнів, а також рівень розвитку їх фізичного мислення. Під час оцінювання враховуються знання учнів про:

- **фізичні явища:** ознаки явища, за якими воно відбувається, зв'язок явища з іншими явищами, його пояснення на основі наукової теорії, приклади врахування та використання;

- **фізичні дослід чи спостереження:** мета дослід чи спостереження, схема, умови, за наявності яких здійснюється дослід чи спостереження, перебіг і результати дослід чи спостереження;

- **фізичні поняття** (у тому числі фізичні величини): явища або властивості, що характеризуються цим поняттям (величиною), формули, що з'єднують цю величину з іншими, одиниці фізичної величини, способи її вимірювання;

- **закони:** формулювання та математичний вираз закону; дослід, що підтверджує його справедливість, приклади врахування і застосування його на практиці, межі застосування, умови застосування (для учнів старшої школи);

- **фізичні теорії:** дослідне обґрунтування теорії, основні положення, закони і принципи цієї теорії, основні наслідки; практичні застосування, межі застосування цієї теорії (для учнів старшої школи);

- **прилади чи пристрої, механізми і машини, технології:** призначення, принцип дії та схема будови; застосування і правила користування, переваги та недоліки.

При цьому враховуються:

- обсяг відтвореної інформації та її співвідношення з обсягом одержаної учнем інформації (її повнота);

- обсяг інформації, здобутої учнем, та її доцільність;
- рівень самостійності в оволодінні теоретичними знаннями;
- частота використання допомоги вчителя;
- кількість помилок і недоліків у відповіді.

Помилка свідчить про те, що учень не оволодів основними знаннями і вміннями та їх застосуванням. Якщо одна й та сама помилка (недолік) неодноразово трапляється у відповіді, то вона трактується як одна помилка (недолік).

Недоліки свідчать про недостатньо міцне засвоєння (відсутність) основних знань та вмінь, які відповідно до програми не вважаються основними. Недоліком вважається помилка, допущена в одних випадках і не допущена в інших, таких самих випадках.

Закреслення та виправлення у письмових роботах свідчать про пошук правильного рішення і не вважаються недоліком.

Характеристика рівнів навчальних досягнень учнів

I. Початковий рівень: відповідь учня при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність учня здійснюється під керівництвом учителя.

II. Середній рівень: знання неповні, поверхові, учень відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, має проблеми з аналізуванням та формулюванням висновків; здатний виконувати завдання за зразком.

III. Достатній рівень: учень знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язки між ними, самостійно застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня повна, логічна, обґрунтована; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене.

IV. Високий рівень: учень має глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їх суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями; здатний використовувати знання як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях.

Критерії оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
I. Початковий	1	Учень володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ природи, з допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Учень описує природні явища на основі свого попереднього досвіду, з допомогою вчителя відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
	3	Учень з допомогою вчителя описує явище або його частини у зв'язаному вигляді без пояснень відповідних причин, називає фізичні явища, розрізняє буквені позначення окремих фізичних величин
II. Середній	4	Учень з допомогою вчителя описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на його власних спостереженнях чи матеріалі підручника, розповідях учителя тощо
	5	Учень описує явища, відтворює значну частину навчального матеріалу, знає одиниці

		вимірювання окремих фізичних величин, записує основні формули, рівняння і закони
	6	Учень може зі сторонньою допомогою пояснювати явища, виправляти допущені неточності (власні, інших учнів), виявляє елементарні знання основних положень (законів, понять, формул)
III. Достатній	7	Учень може пояснювати явища, виправляти допущені неточності, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, понять, формул, теорій)
	8	Учень уміє пояснювати явища, аналізувати, узагальнювати знання, систематизувати їх, зі сторонньою допомогою (вчителя, однокласників тощо) робити висновки
	9	Учень вільно володіє вивченим матеріалом у стандартних ситуаціях, наводить приклади його практичного застосування та аргументи на підтвердження власних думок
IV. Високий	0	1 Учень вільно володіє вивченим матеріалом, уміло послуговується науковою термінологією, вміє опрацьовувати наукову інформацію: знаходити нові факти, явища, ідеї, самостійно використовувати їх відповідно до поставленої мети
	1	1 Учень на високому рівні опанував програмовий матеріал, самостійно, у межах чинної програми, оцінює різноманітні явища, факти, теорії, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, поглиблює набуті знання
	2	1 Учень вільно володіє програмовим матеріалом, виявляє здібності, вміє самостійно поставити мету дослідження, вказує шляхи її реалізації, робить аналіз та висновки

Критерії оцінювання рівня вмінь використовувати теоретичні знання для розв'язання задач

Визначальним показником для оцінювання вміння розв'язувати задачі є їх складність. Складність завдання залежить від:

1) кількості правильних, послідовних, логічних кроків та операцій, здійснюваних учнем; такими кроками можна вважати вміння (здатність):

усвідомити умову задачі;

записати умову задачі в скороченому вигляді;

зробити схему або малюнок (за потреби);

виявити, яких даних не вистачає в умові задачі, та знайти їх у таблицях чи довідниках;

виразити необхідні величини в одиницях СІ;

скласти (у простих випадках — обрати) формулу для знаходження шуканої величини;

виконати математичні дії й операції;

здійснити обчислення числових значень невідомих величин;

аналізувати і будувати графіки;

користуватися методом розмірностей для перевірки правильності виведеної формули;

оцінити одержаний результат та його реальність.

раціональності обраного способу розв'язування;

типу завдання (з одної теми або з різних тем (комбінованого), типового (за алгоритмом) або нестандартного).

Чим складнішим є завдання, з яким справився учень, тим вищим балом оцінюється його досягнення.

При оцінюванні за 12-бальною шкалою вмінь учнів виконувати завдання доцільно користуватися характеристиками рівнів навчальних досягнень учнів, поданими нижче.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при розв'язуванні задач

Початковий рівень (1-3 бали)	Учень уміє розрізняти фізичні величини, одиниці вимірювання з даної теми, розв'язувати задачі з допомогою вчителя лише на відтворення основних формул; здійснювати найпростіші математичні дії
Середній рівень (4 - 6 балів)	Учень розв'язує типові задачі та виконує вправи на одну-дві дії (за зразком), виявляє здатність обґрунтувати деякі логічні кроки з допомогою вчителя
Достатній рівень (7 - 9 балів)	Учень самостійно розв'язує типові задачі й виконує вправи з одної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язку
Високий рівень (10 - 12 балів)	Учень самостійно розв'язує комбіновані типові задачі стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні задачі

Характеристика рівня володіння практичними вміннями та навичками

Оцінювання рівня володіння учнями практичними уміннями та навичками здійснюється за результатами виконання фронтальних

лабораторних робіт, експериментальних задач, робіт фізичного практикуму або підсумкової лабораторної чи експериментальної роботи. При цьому необхідно враховувати вміння учня:

- планувати проведення дослідів чи спостережень;
- збирати установку за схемою;
- проводити спостереження, знімати покази приладів;
- оформлювати результати дослідження (складати таблиці, будувати графіки тощо);
- визначати та обчислювати похибки вимірювання;
- робити висновки, тлумачити похибки проведеного експерименту чи спостереження.

Додатково поставлені лабораторні (експериментальні) роботи вчитель може використовувати для створення проблемних ситуацій, мотивації діяльності учнів під час вивчення нового матеріалу, з метою вдосконалення практичних умінь і навичок (складати схеми, проводити вимірювання, тощо). Такі роботи, як правило, не оцінюються.

Основна частина лабораторних робіт виконується після вивчення відповідного навчального матеріалу на етапі закріплення та узагальнення знань і умінь учнів або під час тематичного обліку. За результатами виконання цих робіт усі учні, що їх виконували, мають бути оцінені.

Оцінюванню підлягають і роботи фізичного практикуму, які носять узагальнюючий характер з однієї чи кількох тем. За результатами всіх робіт практикуму виставляється підсумкова оцінка як тематична. Якщо практикум поділяється на дві частини, тобто частина робіт виконується у I півріччі, частина — у II півріччі, то до журналу виставляються дві підсумкові (тематичні) оцінки.

Рівні складності лабораторних робіт можуть задаватися:

- через зміст та кількість додаткових завдань і запитань відповідно до теми роботи;

- через різний рівень самостійності виконання роботи (при постійній допомозі вчителя, виконання за зразком, докладною або скороченою інструкцією, без інструкції);

- організацією нестандартних ситуацій (формулювання учнем мети роботи, складання ним особистого плану роботи, обґрунтування його, визначення приладів та матеріалів, потрібних для її виконання, самостійне виконання роботи та оцінка її результатів).

Обов'язковим при оцінюванні для всіх рівнів є врахування дотримання учнями правил техніки безпеки під час виконання фронтальних лабораторних робіт чи робіт фізичного практикуму.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів при виконанні лабораторних і практичних робіт

Початковий рівень	Учень демонструє вміння користуватися окремими приладами, може скласти схему досліду лише з допомогою
-------------------	---

(1-3 бали)	вчителя, виконує частину роботи, порушує послідовність виконання роботи, відображену в інструкції, не робить самостійно висновки за отриманими результатами
Середній рівень (4 - 6 балів)	Учень виконує роботу за зразком (інструкцією) або з допомогою вчителя, результат роботи учня дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки
Достатній рівень (7 - 9 балів)	Учень самостійно монтує необхідне обладнання, виконує роботу в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності проведення дослідів та вимірювань. У звіті правильно й акуратно виконує записи, таблиці, схеми, графіки, розрахунки, самостійно робить висновки
Високий рівень (10 - 12 балів)	Учень виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, виконує роботу за самостійно складеним планом, робить аналіз результатів, розраховує похибки (якщо потребує завдання). Більш високим рівнем вважається виконання роботи за самостійно складеним оригінальним планом або установкою, їх обґрунтування

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи розроблені відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» та наказу МОНмолодьспорту від 13.04. 2011 року № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», зареєстрованого у Міністерстві юстиції від 11.05. 2011 року № 566/19304.

ІНФОРМАТИКА

До навчальних досягнень учнів з інформатики, які підлягають оцінюванню, належить:

- **теоретична база знань:** уявлення про інформацію, її властивості, інформаційні процеси та інформаційні системи, загальні принципи розв'язування задач за допомогою комп'ютера з використанням програмного забезпечення загального та конкретно-предметного призначення, формулювання проблем і постановку задач, побудову відповідних інформаційних моделей, основи алгоритмізації і програмування, принципи будови та дії комп'ютера, уявлення про можливості використання глобальної мережі Інтернет, пошук потрібних відомостей.

- **практичні навички:** навички роботи з пристроями введення-виведення даних, прикладним програмним забезпеченням загального і навчального призначення - програмами технічного обслуговування апаратної

складової, операційними системами, програмами для архівування файлів, антивірусними програмами, редакторами текстів, графічними редакторами, засобами підготовки комп'ютерних презентацій та публікацій, табличними процесорами, системами управління базами даних, інформаційно-пошуковими системами, експертними системами. мультимедійними комп'ютерними енциклопедіями, педагогічними програмними засобами для комп'ютерної підтримки навчання з різних предметів, програмами-браузерами для перегляду гіпертекстових сторінок, програмами для роботи з електронною поштою та телеконференціями, пошуку потрібних відомостей в глобальній мережі Інтернет, створення гіпертекстових сторінок тощо; навички складання, описування та реалізації найпростіших алгоритмів і програм з використанням різних засобів їх подання, зокрема деякої мови програмування.

Оцінювання якості підготовки учнів з інформатики здійснюється в двох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями та здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності.

Відповідно до ступеня оволодіння зазначеними знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень школярів з інформатики, що відображено в таблиці і побудовано таким чином, що досягнення певного рівня навчальних досягнень передбачає, що усі вказані для попередніх рівнів знання, уміння і навички опановані учнем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з теми «Прикладне програмування забезпечення загального призначення. Текстовий редактор»

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень має уявлення про текстовий редактор (ТР).
	2	Учень відрізняє вікно ТР від вікон інших програмних засобів, розпізнає задачі, які можна розв'язати за допомогою ТР.
	3	Учень має уявлення про конкретну програму опрацювання текстів та її призначення, про введення інформації до ТР, використання готової програми для одержання певної інформації.
Середній	4	Учень має початкові знання про введення, редагування інформації в ТР. Уміє завантажувати ТР, набирати текст і зберігати його у вигляді файла.
	5	Учень за допомогою вчителя орієнтується у роботі з ТР, вміє самостійно завантажувати ТР. Уміє самостійно вводити та редагувати інформацію.
	6	Учень володіє основними навичками роботи у середовищі ТР, вміє самостійно вводити, форматовувати й редагувати текстову інформацію.

Достатній	7	Учень у цілому орієнтується у середовищі ТР, знає його основні можливості та правила опрацювання інформації. Вміє самостійно опрацьовувати текстову інформацію, працювати з контекстами, перевіряти орфографію, роздруковувати документи.
	8	Учень має сталі навички роботи з об'єктами та фрагментами тексту. Використовує інтерактивну довідкову систему.
	9	Учень вільно володіє ТР. Вміє працювати з шаблонами документів. Використовує стильове оформлення документа. Створює власні шаблони та стилі.
Високий	0	1 Учень досконало (у межах чинної навчальної програми) знає і використовує можливості текстових редакторів. Самостійно виконує навчальні завдання. Може створювати (можливо, під контролем) документи складної структури, вільно володіє клавіатурою (100 символів за хвилину).
	1	1 Учень знаходить і використовує додаткові джерела інформації. Може самостійно створювати документи складної структури. Вільно володіє клавіатурою (120 символів за хвилину).
	2	1 Має стійкі системні знання про текстові редактори та продуктивно їх використовує. У процесі виконання завдань виявляє творчий підхід. Володіє клавіатурою на професійному рівні (140 символів за хвилину).

**Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з теми
«Інформаційна модель. Алгоритми»**

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
почат ковий		- Учень має уявлення про об'єкти, їх властивості та способи відображення об'єктів у реальному житті; має уявлення про алгоритм
		Учень має початкові знання про алгоритм та способи його опису, призначення алгоритмічної мови
		Учень перераховує базові структури алгоритмів; у задачах виділяє вхідні дані та результати; наводить приклади алгоритмів із власного життя Має уявлення про те, що інформація може опрацьовуватися за допомогою алгоритму, який працює

		<p>за певними алгоритмами</p> <p>Має початкові знання про виконавця алгоритму</p>
середній		<p>Учень має уявлення про деякі етапи розв'язування прикладної задачі з використанням комп'ютера; наводить приклади алгоритмів з відомої предметної галузі</p> <p>Має уявлення про властивість результативності алгоритму та наводить приклади її пояснення</p> <p>Має початкові знання про систему вказівок виконавця алгоритму</p>
		<p>Учень має уявлення про властивість формальності алгоритму та наводить приклади її пояснення; наводить приклади різних виконавців алгоритму мінімально необхідну систему його вказівок для розв'язування різних завдань</p> <p>Вміє словесно описати алгоритм із відомої йому предметної галузі; знаходить помилки в описі алгоритму при невиконанні властивості результативності, формальності та визначеності</p>
		<p>Учень має початкові знання про використання інформаційної моделі для дослідження реальних об'єктів; наводить приклади різних моделей реальних об'єктів та мету їх використання для розв'язування задач</p> <p>Знає суттєві ознаки алгоритму та форми його подання</p> <p>Має початкові знання про структурний підхід до побудови алгоритмів</p>
достатній		<p>Учень пояснює основні етапи розв'язування прикладної задачі з використанням комп'ютера</p> <p>Має уявлення про побудову неформальної моделі</p> <p>Вміє графічно зображати базову структуру слідування та пояснює її властивості</p> <p>Наводить приклади розбиття основної задачі на під задачі</p>
		<p>Учень для простих задач визначає положення, на яких буде ґрунтуватися побудова інформаційної моделі; за допомогою вчителя визначає якими властивостями об'єктів для розв'язання конкретної задачі і побудові інформаційної моделі можна нехтувати</p> <p>За допомогою вчителя будує математичну модель</p>
		<p>Учень знає технологію структурного програмування та розуміє ідеї методу покрокової деталізації алгоритму</p> <p>За допомогою вчителя будує математичну модель</p> <p>Вміє відрізняти базову структуру алгоритму</p>

		<p>повторення та розгалуження</p> <p>Має початкові знання про опис алгоритму навчальною алгоритмічною мовою; за допомогою вчителя пояснює опис алгоритму без величин, поданий навчальною алгоритмічною мовою; вміє записувати заголовок алгоритму та тіло алгоритму</p> <p>Вміє зображати графічно базові структури повторення і розгалуження</p>
високий	0	<p>Учень в цілому орієнтується в основних етапах розв'язування прикладної задачі з використанням комп'ютера</p> <p>Пояснює основні властивості алгоритму, має уявлення про величину та основні характеристики величини; визначає тип величини</p> <p>Вміє записувати в алгоритмі аргументи і результати, пояснює алгоритм виконання вказівки повторення</p>
	1	<p>Учень пояснює основні властивості базових структур алгоритмів повторення і розгалуження, пояснює готові алгоритми зі структурами розгалуження та повторення, описані навчальною алгоритмічною мовою</p> <p>Вміє записувати вказівку надання значень в алгоритмах, описаних навчальною алгоритмічною мовою</p>
	2	<p>Учень має стійкі системні знання та продуктивно їх використовує</p> <p>Вміє вільно використовувати знання про інформаційну модель та поняття алгоритму, базових структур алгоритмів і основні ідеї та принципи технології структурного програмування для розв'язування нескладних задач</p>

**Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з теми
«Графічний редактор»**

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
початковий		Учень має уявлення про графічний редактор, розпізнає задачі, для вирішення яких може застосовуватися графічний редактор
		Учень має уявлення про конкретні програми опрацювання графічної інформації та її призначення

		Відрізняє вікно графічного редактора від інших програмних засобів
		Учень має уявлення про технології малювання в середовищі ГР
середній		Учень вміє вибирати колір, інструменти для малювання в середовищі ГР за допомогою Олівця, Еліпса, Прямокутника, Лінії; зафарбовувати геометричні фігури; вміє зберігати графічні файли Учень вміє виділяти графічні й текстові об'єкти та викликати контекстне меню для них
		Учень вміє вибирати тип Пензлика та користуватися ним, Багатокутником та Стиранкою За допомогою вчителя редагує графічні файли, використовує масштабування
		Учень володіє основними правилами роботи з ГР, вміє самостійно створювати та редагувати прості графічні образи
достатній		Учень має уявлення про точкові та растрові графічні файли, вміє виділяти графічні об'єкти в середовищі ГР, використовувати буфер обміну в середовищі ГР За допомогою вчителя може здійснювати компоновку складеного зображення з набору графічних примітивів Вміє конвертувати файли з одних форматів у файли інших форматів
		Учень має стійкі навички роботи з об'єктами-малюнками
		Учень вільно володіє ГР. Використовує інтерактивну довідкову систему. Вміє формулювати основні алгоритми роботи з графікою
високий	0	Учень досконало (у межах чинної навчальної програми) знає і використовує можливості ГР Учень самостійно виконує навчальні завдання
	1	Учень знаходить і використовує додаткові джерела інформації
	2	Учень має стійкі системні знання про ГР та продуктивно їх використовує. У процесі виконання завдань проявляє творчий підхід

**Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з теми
«Глобальна мережа Інтернет та її можливості»**

Рівні		
--------------	--	--

навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
почат ковий		Учень має уявлення про комп'ютерну мережу, глобальну комп'ютерну мережу Інтернет
		Учень розпізнає деякі характерні послуги глобальної мережі; пошук потрібної інформації та ознайомлення з нею; електронне листування; пошук потрібних програм та їх копіювання; інтерактивне спілкування
		<p>Учень має уявлення про організацію зв'язку між комп'ютерами в Інтернет; наявність каналів зв'язку між комп'ютерами для під'єднання до Інтернет; види програмного забезпечення, необхідного для роботи в глобальній мережі Інтернет; поняття про гіпертекст та правила роботи з ним</p> <p>Учень має уявлення про конкретну програму - броузер; програму для підтримки роботи електронної пошти</p>
серед ній		Учень має початкові знання про сервер та робочу станцію, принципи функціонування глобальної мережі; уявлення про апаратні, програмні та інформаційні ресурси Інтернет; знає можливості програм для підтримки роботи електронної пошти; особливості роботи користувача з електроконференціями; принципи адресації в Веб - просторі
		<p>Учень має уявлення про способи під'єднання комп'ютерів до глобальної мережі; інформацію, яка необхідна для під'єднання до мережі Інтернет; поняття комунікаційного протоколу</p> <p>За допомогою вчителя може запустити на виконання програму - броузер, ввести адресу веб - сторінки та переміщуватися за гіперпосиланнями; створити електронний лист та відправити його; підключитися до електронної конференції</p>
		Учень володіє основними навичками роботи в програмі - броузері, програмі для роботи з електронною поштою та телеконференціями; вміє переглядати гіпертекстові сторінки, працювати з тематичними пошуковими серверами та здійснювати простий запит за ключовим словом; вміє самостійно відправляти електронного листа, одержати пошту та ознайомитись з одержаною електронною поштою
		Учень вміє переміщуватися по веб-сторінках в броузері в прямому та зворотному порядку, вводити з

достатній		клавіатури адресу потрібної веб-сторінки; змінювати вид кодування веб-сторінки під час роботи з броузером; розміщувати власну інформацію в форумах та телеконференціях; переписувати інформацію, що є в різних телеконференціях; використовувати індексні пошукові системи для знаходження потрібної інформації в Інтернет
		Учень знає призначення адресної книги та правила роботи з нею; має уявлення про правила використання різноманітних сторінок кодування; вміє, використовуючи пошукові машини, здійснювати пошук потрібної інформації в Інтернет; підписуватися на потрібну
		Учень знає правила електронного листування, можливості та правила інтерактивного спілкування в Інтернет Має уявлення про мову розмітки гіпертексту та засоби створення веб-сторінок; уявлення про доменну, IP- та URL-адреси в Інтернет; має уявлення про правила використання файлових ресурсів в Інтернет; вміє відповідати на електронні повідомлення, спілкуватися з іншими учасниками телеконференцій
високий	0	Учень вміє приєднувати до електронних повідомлень файли різних типів; перекодувати повідомлення, одержані електронною поштою; виконувати переадресацію поштових повідомлень; створювати закладки на потрібних веб-сторінках; здійснювати пошук потрібних файлових архівів, здійснювати інтерактивне спілкування в глобальній мережі Інтернет; знає основні теги для опису структури HTML-файла, оформлення тексту у веб-документі, включення графіки до веб-сторінки
	1	Учень вміє копіювати файлові архіви з файла-сервера та на нього Знає теги означення гіперпосилань в HTML-документі Має уявлення про спеціальні засоби створення HTML-файлів, про принципи безпеки та захист інформації в Інтернет
	2	Учень має стійкі системні знання з глобальної мережі Інтернет та використовує їх. У процесі виконання завдань проявляє творчий підхід

**Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з теми
«Операційна система»**

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
Початковий		<p>Учень має уявлення про те, що без операційної системи (ОС) з комп'ютером працювати не можливо; про комп'ютерні віруси; можливість стиснення інформації; наявність спеціальних програм архіваторів та антивірусних програм; файл</p> <p>Учень відрізняє дискету від диску, знає призначення дисків</p>
		<p>Учень має уявлення про ОС Windows</p> <p>Учень вміє знаходити на робочому столі об'єкти: диски, файли, папки, стандартні об'єкти; викликати на екран контекстне меню об'єкта; вставляти дискету до дисководу та витягувати з нього дискету; знаходити у вікні Windows його назву, головне меню, рядок статусу; виконувати дві операції мишкою – фіксування та протяжку</p> <p>Учень відрізняє вікно програми архіватора від іншої, папку від файла, стандартні імена зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв комп'ютера</p>
		<p>Учень має уявлення про ім'я файла, розширення та його місце збереження, архівований файл, правила профілактики комп'ютера від зараження комп'ютерним вірусом</p> <p>Учень відрізняє архівований файл від інших файлів</p> <p>Учень вміє вибирати об'єкти, з якими працює ОС; правильно закінчувати роботу з комп'ютером в середовищі ОС Windows, вибирати в контекстному меню потрібний елемент</p>
Середній		<p>Учень має початкові знання про призначення та основні функції ОС</p> <p>Учень вміє відкривати та закривати вікна в ОС Windows, змінювати їх місце розташування, знає призначення відповідних кнопок програмного вікна</p> <p>Учень вміє змінювати розміри вікна, реагувати на інформаційне вікно</p>
		<p>Учень вміє працювати із різними списками у вікнах Windows та вибирати потрібний елемент, з лінійками прокрутки, бігунцями, рахівниками, використовувати буфер обміну</p> <p>за допомогою вчителя учень може створити папку та змінити її ім'я, вилучити папку, копіювати та переміщувати файли та папки</p>

		<p>Учень розрізняє за розширенням та значком виконувані файли, відрізняє програму Провідник від іншої, вміє переміщуватися по дереву папок та закривати папки</p> <p>Учень вміє використовувати кнопку Пуск для відкриття документа чи потрібної програми</p>
		<p>Учень вміє працювати з прапорцями та перемикачами, змінювати властивості об'єктів, визначати дозволені операції з ними, зберігати інформацію на диску, переглядати вміст дискети, запускати файл на виконання</p> <p>Учень володіє основними навичками роботи з файлами в середовищі Windows</p> <p>Учень має уявлення про поняття форматування та діагностику диску</p> <p>Учень знає основні можливості програм-архіваторів та правила профілактики комп'ютерних вірусів</p>
Достатній		<p>Учень в цілому орієнтується в середовищі Windows, знає її основні можливості та правила роботи з дисками, папками, файлами</p> <p>Учень вміє самостійно виконувати основні операції з файлами та папками різними способами, користуватися довідковою системою, створювати новий архів, розкривати архів, переглядати архів</p> <p>Учень має уявлення про принципи та шляхи захисту інформації</p>
		<p>Учень знає класифікацію ОС та види користувацького інтерфейсу ОС</p> <p>Учень вміє визначати обсяг вільного місця на диску, переглядати властивості файла та його вміст, шукати файли за ім'ям, розширенням та часом створення, додавати до архіву новий файл, видаляти деякі файли з архіву</p>
		<p>Учень вільно володіє ОС Windows, антивірусними програмами та архіваторами</p> <p>Учень має уявлення про інсталяцію програмних засобів, конфігурування та налагодження інформаційної системи</p> <p>Учень вміє розрізняти деякі основні розширення файлів, проводити діагностику диска, дефрагментацію, впорядковувати інформацію, що знаходиться в каталозі та в окремих файлах; поновлювати архів</p>
	0	<p>Учень вміє форматовувати диск, виводити на друк інформацію про файли, що знаходяться на зовнішніх</p>

Висок ий		носіях; користуватися різними антивірусними програмами, виконувати операції копіювання та видалення з групою файлів, шукати файли за сукупністю різних ознак Учень знає і використовує можливості ОС роботи з дисками
	1	Учень знаходить і використовує додаткові джерела інформації Вміє інсталювати програмне забезпечення, змінювати деякі параметри конфігурування та налагодження інформаційної системи, відновлювати деяку інформацію на диску, налагоджувати роботу антивірусної програми на роботу з конкретним комп'ютером; «лікувати» комп'ютер від комп'ютерних вірусів; створювати багатотомні архіви Учень має уявлення про призначення FAT-таблиці, правила запису інформації до неї, поняття про кластер та сектор
	2	Учень має стійкі системні знання з ОС, роботи з дисками, архівами і антивірусними програмами та використовує їх. У процесі виконання завдань проявляє творчий інтерес

**Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з теми
«Рядкові величини. Вказівки створення графічних зображень»**

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
почат ковий		Учень має уявлення про рядкові константи, вміє відрізнити числову константу від рядкової
		Учень має уявлення про відображення рядкових констант при описуванні алгоритмів на опрацювання рядкових величин
		Учень має уявлення про галузі, в яких опрацьовуються рядкові величини
серед ній		Учень має уявлення про опис рядкових величин навчальною алгоритмічною мовою Вміє пояснювати в чому полягає операція конкатенації Наводить приклади задач на опрацювання рядкових величин; має уявлення про команди малювання та їх опис навчальною алгоритмічною мовою
		Учень має уявлення про основні вказівки

		<p>опрацювання рядкових величин типу вирізання символів</p> <p>Може пояснити призначення функції визначення довжини рядкової величини</p> <p>Пояснює поняття порожнього тексту</p>
		<p>Учень має уявлення про правила порівняння рядкових величин</p> <p>Вміє складати алгоритми навчальною алгоритмічною мовою на одержання нових слів шляхом використання конкатенації</p> <p>Має уявлення про опис рядкових величин мовою програмування</p> <p>Уявлення про можливості підключення графіки до програм, описаних мовою програмування</p>
достатній		<p>Учень за допомогою вчителя може скласти алгоритм на заміну в тексті одного символу іншим, підрахування кількості певних фрагментів тексту тощо</p> <p>Має уявлення про використання операції конкатенації при опрацюванні рядкових величин мовою програмування</p> <p>Має уявлення про опис основних функцій для опрацювання рядкових величин мовою програмування</p> <p>Вміє описувати команду малювання лінії, прямокутника, кола і овалу навчальною алгоритмічною мовою</p>
		<p>Учень за допомогою вчителя вміє переводити алгоритми з опрацювання рядкових величин з навчальної алгоритмічної мови на мову програмування</p> <p>Вміє реалізовувати на комп'ютері готову програму з опрацювання рядкових величин</p> <p>Вміє за допомогою вчителя складати програму на малювання з використанням лінії і кола</p>
		<p>Учень вміє самостійно складати програму на створення за певними умовами нового тексту із заданого</p> <p>Може пояснювати використання кожної команди готової програми на опрацювання рядкових величин</p> <p>За допомогою вчителя вміє складати циклічні програми на малювання</p>
високий	0	<p>Учень за допомогою вчителя вміє розв'язувати задачі на виконання операцій редагування в тексті; записувати коментарі до готових програм на опрацювання рядкових величин</p> <p>Складати прості програми на малювання графічних зображень</p>

	1	<p>Учень вміє реалізовувати на комп'ютері алгоритм на опрацювання рядкових величин, описаного мовою програмування; налагоджувати програми на опрацювання рядкових величин, описаних мовою програмування</p> <p>Вміє самостійно складати програми на опрацювання графічної інформації</p>
	2	<p>Учень вміє складати, налагоджувати і тестувати програми на опрацювання рядкових величин і графічної інформації; записувати коментарі до програм на опрацювання рядкових величин; має стійкі системні знання та продуктивно їх використовує</p>

**Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з теми
«Програма. Мова програмування»**

Рівні навчальних досягнень	али	Критерії оцінювання
початковий		Учень має уявлення про програму, команди, мову програмування
		Учень має початкові знання про програму, мову програмування, систему програмування, транслятори
		Учень розрізняє програму та алгоритм, наводить приклади мов програмування; має уявлення про ознаки, за якими класифікуються мови програмування; уявлення про виконання програми на комп'ютері
середній		Учень має початкові знання та вміння про середовище програмування; має уявлення про основні складові алфавіту, мови програмування
		<p>Учень має уявлення про структуру програми</p> <p>Вміє викликати до середовища програмування готову програму, запускати її на виконання</p> <p>Знає алфавіт мови програмування</p>
		<p>Учень володіє основними навичками роботи в середовищі програмування</p> <p>Знає правила позначення ідентифікаторів величин мовою програмування; має уявлення про вказівки введення і виведення, описані мовою програмування</p> <p>Має уявлення про опис числових величин у програмі; знає призначення основних складових програми</p>
		Учень знає правила опису числових, текстових і логічних констант; правила опису числових величин у програмі, правила опису заголовка і тіла програми,

достатній		<p>правила опису і використання вказівок введення та виведення</p> <p>Має уявлення про синтаксис мови програмування</p> <p>Пояснює основні етапи роботи з програмою в середовищі програмування</p>
		<p>Учень знає про основні можливості редактора програм у середовищі програмування; знає правила опису вказівки надання значень; вміє перекладати прості лінійні алгоритми з алгоритмічної мови на мову програмування; має уявлення про виклик стандартних функцій</p>
		<p>Учень розрізняє типи числових даних і вміє описувати їх в програмі</p> <p>Знає основні функції і операції, які передбачаються мовою програмування для опрацювання числових даних; вміє редагувати програму в середовищі програмування</p> <p>Вміє записати складні вирази числового типу за правилами мови програмування</p> <p>Має уявлення про основні можливості середовища програмування</p>
високий	0	<p>Учень вміє виконувати програму в командному режимі; самостійно перекладати лінійні алгоритми на мову програмування; знає пріоритет операцій</p> <p>За допомогою вчителя вміє доповнювати програму за існуючими коментарями; вміє використовувати у вказівці виведення імена змінних і значення констант</p> <p>Вміє виконувати основні операції текстового редактора середовища програмування</p>
	1	<p>Учень вміє використовувати основні можливості середовища програмування</p> <p>Самостійно складати лінійні програми, самостійно за коментарями вписувати додаткові пропущені команди в програмі; має уявлення про налагодження програми</p>
	2	<p>Учень вміє складати, налагоджувати і тестувати лінійні програми; записувати коментарі до лінійних програм; має стійкі системні знання про опис лінійних програм мовою програмування. У процесі виконання завдань проявляє творчий підхід</p>

МАТЕМАТИКА

До навчальних досягнень учнів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

- теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;
- знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);
- здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоєних правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне тотожне перетворення виразу, розв'язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв'язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);
- здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв'язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Оцінювання якості математичної підготовки учнів з математики здійснюється в двох аспектах: **рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок**, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв'язування задач і вправ.

Усна перевірка знань, умінь і навичок учнів з математики
Критеріями оцінювання усної перевірки результатів навчання учнів є:

- якість знань та умінь – повнота і глибина, конкретність і узагальненість, правильність, системність та систематичність, усвідомленість та автоматизація;
- культура мовлення – послідовність викладу матеріалу, правильне вживання термінів, повнота у формулюванні висновків, згорнутість та розгорнутість висловів тощо);
- суб'єктивні якості – самостійність, активність, швидкість, оперативність, гнучкість та міцність.

Критерії оцінювання рівня володіння учнями теоретичними знаннями

Рівень навчальних досягнень учня	али	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
початковий		Учень (учениця) розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (поняття, дії, правила, окремі геометричні форми в довідку); виконує найпростіші математичні операції за допомоги вчителя
		Учень (учениця) розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули); виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання

Рівень навчальних досягнень учня	али	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
		Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення (математичні операції, моделі задач); виконує елементарні математичні операції після детального кількарядового їх пояснення вчителем
		Учень (учениця) частково відтворює засвоєну навчальну інформацію, наводить приклади за аналогією або за підказкою вчителя; розуміє математичну термінологію; розв'язує однотипні математичні операції за наданим зразком
середній		Учень (учениця) відтворює засвоєну навчальну інформацію за допомоги вчителя (називає суттєві ознаки математичних об'єктів); частково використовує математичну термінологію; виконує математичні операції, але не вміє пояснити свої дії
		Учень (учениця) відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності (за допомоги вчителя формулює правила, закони й залежності, ілюструє їх прикладами); частково коментує способи виконання математичних операцій
достатній		Учень (учениця) називає суттєві ознаки математичних понять; формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; частково пояснює свої дії
		Учень (учениця) розкриває сутність математичних понять, наводить окремі приклади на підтвердження їх розуміння; самостійно виконує математичні операції; детально пояснює свої дії; виправляє помилки, на які вказує вчитель
		Учень (учениця) усвідомлено відтворює навчальний зміст (встановлює залежності, ілюструє відповіді прикладами з реального життя); виконує завдання, які потребують значної самостійності; знаходить і виправляє власні помилки; застосовує елементи пошукової діяльності
	0	Учень (учениця) вільно володіє програмовим матеріалом, встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує

Рівень навчальних досягнень учня	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
		елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання завдання; аналізує та обґрунтовує способи виконання математичних операцій; володіє навичками самоконтролю
IV рівень високий	1	Учень (учениця) демонструє гнучкі знання; описує варіативні ситуації, в яких можна застосовувати певне знання чи вміння; будує алгоритми виконання математичних завдань; об'єктивно оцінює свою роботу
	2	Учень (учениця) виявляє системність знань і способів математичної діяльності, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач

Письмова перевірка знань, умінь і навичок учнів із математики
Критеріями оцінювання письмових робіт із математики є: правильність виконаної роботи та її обсяг.

Оцінювання письмових робіт із математики

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	1	Учень (учениця) виконує роботу частково; допускає в роботі 9 і більше помилок
	2	Учень (учениця) допускає в роботі 8 грубих помилок, або правильно виконує 1/3 запропонованих завдань; 7 грубих та 2 негрубих; 6 грубих та 3-4 негрубих
	3	Учень (учениця) допускає в роботі 7 грубих помилок; 6 грубих та 2 негрубих; 5 грубих та 3-4 негрубих
Середній	4	Учень (учениця) допускає в роботі 6 грубих помилок; 5 грубих та 2 негрубих; 4 грубих та 3-4 негрубих
	5	Учень (учениця) допускає в роботі 5 грубих помилок, або правильно виконує 1/2 запропонованих завдань; 4 грубих та 1-2 негрубих; 3 грубі та 3-4 негрубі помилки
	6	Учень (учениця) допускає в роботі 4

		грубі помилки; 3 грубі та 2-3 негрубі; 2 грубі та 4 негрубі помилки
Достатній	7	Учень (учениця) допускає в роботі 3 грубі помилки; 1 грубу і 3-4 негрубі помилки; 2 грубі і 2 негрубі помилки
	8	Учень (учениця) допускає в роботі 2 грубі помилки, або правильно виконує 2/3 запропонованих завдань; 1 груба і 2 негрубі помилки
	9	Учень (учениця) допускає в роботі 1 грубу помилку; 2 негрубі помилки
Високий	10	Учень (учениця) допускає в роботі 1 негрубу помилку, або 2-3 виправлення
	11	У роботі – 1-2 виправлення
	12	Робота в повному обсязі виконана правильно і охайно

Під час складання письмових робіт для перевірки рівня засвоєння знань учнів з математики (математичний диктант, самостійна робота, контрольна робота тощо) учитель самостійно визначає кількість балів, яку можна отримати за певне завдання, згідно до його рівня складності.

Під час перевірки математичних знань слід розрізняти грубі і негрубі помилки.

- До грубих помилок належать:
 - обчислювальні помилки в завданнях;
 - помилки у визначенні порядку виконання арифметичних дій;
 - неправильне розв'язання задачі (пропуск дій (дії)), неправильний добір дій (дії), зайві дії;
 - незакінчене розв'язання задачі чи прикладу;
 - невиконане завдання (не приступив до його виконання);
 - незнання або неправильне застосування властивостей, правил, алгоритмів, існуючих залежностей, які лежать в основі завдань чи використовуються в ході їх виконання;
 - невідповідність пояснювального тексту, відповіді завдання, назви величин виконаним діям та отриманим результатам;
 - невідповідність виконаних вимірювань та геометричних побудов даним параметрам завдання.

Негрубими помилками є:

- нераціональні прийоми обчислення, якщо ставилась вимога скористатися такими прийомами;
- неправильна побудова чи постановка запитань до дій (дії) під час розв'язання задачі;
- неправильне чи неграмотне з точки зору стилістики або за змістом формулювання відповіді задачі;

- неправильне списування даних (чисел, знаків) задачі з правильним її розв'язанням;
- не закінчене (не доведене) до логічного кінця перетворення;
- помилки у записах математичних термінів, символів;
- відсутність відповіді у завданні або помилки у записі відповіді.

Дві негрубі помилки вважають за одну грубу помилку. Охайні виправлення є недоліками роботи.

Додаток №6
до Положення про критерії оцінювання
в Кременчуцькому ліцеї №5 імені Т.Г. Шевченка
Кременчуцької міської ради Полтавської області

БІОЛОГІЯ

Оцінювання навчальних досягнень учнів з біології здійснюється відповідно до орієнтовних вимог до оцінювання, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

Тематична оцінка виставляється з урахуванням поточних оцінок за різні види навчальних робіт, у тому числі лабораторні (практичні) роботи. З огляду на це, у кожного учня має бути оцінка за виконання, як мінімум, однієї з лабораторних (практичних) робіт, передбачених програмою у змісті певної теми.

З метою об'єктивного семестрового оцінювання, що здійснюється на підставі тематичного оцінювання, доцільно використовувати різні форми для проведення перевірки навчальних досягнень з різних тем: усне опитування, виконання самостійних робіт, тестування (письмове, усне, комп'ютерне), тематична контрольна робота. Для запобігання перевантаженню учнів не рекомендується проведення тематичної контрольної роботи з біології в кінці семестру. Проведення семестрової контрольної роботи програмами з біології не передбачено.

Зміст завдань для перевірки навчальних досягнень з теми має відповідати очікуваним результатам навчання учнів, визначеним програмою, та критеріям оцінювання. Завдання для перевірки навчальних досягнень мають спиратися не тільки на базові знання учнів, а й на вміння їх застосовувати. Обов'язковим елементом тематичної контрольної роботи мають бути завдання з короткою та розгорнутою відповіддю.

При оцінюванні рівня навчальних досягнень з біології враховується:

- рівень оволодіння біологічними ідеями, що становлять важливу складову загальнолюдської культури: рівні організації живої природи, зв'язок будови і функцій організмів, історичний розвиток органічного світу, різноманітність організмів, цілісність і саморегуляція живих систем, зв'язок людини і природи;
- рівень умінь використовувати теоретичні знання у практичній діяльності, під час розв'язування задач чи вправ різного типу, уміння робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності;
- рівень оволодіння практичними уміннями та навичками спостереження та дослідження природи, виконання лабораторних та практичних робіт.

Всі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Оцінювання лабораторних та практичних робіт

Рівні навчальних досягнень учнів	али	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий		Учень (учениця) з допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита) розпізнає і називає окремі біологічні об'єкти; знає правила техніки безпеки при виконанні лабораторних та практичних робіт
		Учень (учениця) намагається відтворити окремі факти, з допомогою вчителя або з використанням підручника (робочого зошита), наводить елементарні приклади біологічних об'єктів і їх окремі ознаки; за інструкцією і з допомогою вчителя фрагментарно виконує лабораторні та практичні роботи без

		оформлення
		Учень (учениця) відтворює окремі факти, з допомогою вчителя або з використанням підручника фрагментарно характеризує окремі ознаки біологічних об'єктів; відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; за інструкцією і з допомогою вчителя фрагментарно виконує лабораторні та практичні роботи без належного оформлення
II. Середній		Учень (учениця) з допомогою вчителя або з використанням підручника відтворює незначну частину навчального матеріалу, дає визначення окремих біологічних понять, дає неповну характеристику загальних ознак біологічних об'єктів; у відповідях може допускати помилки; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи з неповним їх оформленням
		Учень (учениця) відтворює основний зміст навчального матеріалу, відповідаючи на запитання вчителя; характеризує загальні ознаки біологічних об'єктів; дає визначення окремих біологічних понять; наводить приклади, що ґрунтуються на матеріалі підручника; у відповідях може допускати помилки; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи, частково оформляє їх
		Учень (учениця) самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал, частково дотримується логіки його викладу; відповідає на окремі запитання; у цілому правильно вживає біологічні терміни; характеризує будову та функції окремих біологічних об'єктів за планом; у відповідях допускає помилки; розв'язує прості типові біологічні вправи і задачі з допомогою вчителя; за інструкцією і з допомогою вчителя виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх без висновків
III. Достатній		Учень (учениця) самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, застосовуючи необхідну термінологію; розкриває суть біологічних понять; характеризує основні положення біологічної науки, допускаючи у відповідях неточності; розв'язує прості типові біологічні вправи і задачі звертаючись за консультацією до вчителя; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, звертаючись за консультацією до вчителя, оформляє їх, робить

		висновки з допомогою вчителя
		Учень (учениця) самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; порівнює біологічні об'єкти, явища і процеси живої природи, встановлює відмінності між ними; виправляє допущені помилки; розв'язує типові біологічні вправи і задачі користуючись алгоритмом; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, звертаючись за консультацією до вчителя, оформляє їх, робить неповні висновки
		Учень (учениця) вільно відтворює навчальний матеріал та відповідає на поставлені запитання; з допомогою вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки; дає порівняльну характеристику біологічним об'єктам явищам і процесам живої природи; розв'язує стандартні пізнавальні завдання; виправляє власні помилки; самостійно розв'язує типові біологічні вправи і задачі; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить нечітко сформульовані висновки
IV. Високий	0	Учень (учениця) системно відтворює навчальний матеріал у межах програми; дає повні, змістовні відповіді на поставлені запитання; розкриває суть біологічних явищ, процесів; аналізує, систематизує, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує біологічні вправи і задачі у межах програми; за інструкцією виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить чітко сформульовані висновки
	1	Учень (учениця) логічно та усвідомлено відтворює навчальний матеріал у межах програми; обґрунтовано відповідає на запитання; самостійно аналізує і розкриває закономірності живої природи; наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях; оцінює біологічні явища, закони; виявляє і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; аргументовано використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує біологічні вправи і задачі; за інструкцією ретельно виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить логічно побудовані висновки
		Учень (учениця) виявляє міцні й глибокі знання

	2	з біології; вільно відповідає на ускладнені запитання, з використанням міжпредметних зв'язків; самостійно характеризує біологічні явища і процеси, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, рекомендованими вчителем; вільно розв'язує біологічні вправи і задачі різного рівня складності відповідно до навчальної програми; ретельно виконує лабораторні та практичні роботи, оформляє їх, робить самостійні обґрунтовані висновки
--	----------	--

Оцінювання усних відповідей, роботи з карткою, в зошиті з друкованою основою.

Методика проведення індивідуального усного опитування

1. Вчитель ставить питання до всього класу (!), вичікує декілька секунд, надаючи учням час для його обмірковування і називає ім'я і прізвище учня, який буде давати відповідь біля дошки на оцінку.

2. Питання формулюються вчителем в розрахунку на повну розгорнуту відповідь учня.

3. Відповідь учня обов'язково має супроводжуватися використанням наочності.

4. В цей час учитель слідкує за відповіддю учня і поведінкою класу.

5. Після завершення відповіді вчитель пропонує учням доповнити відповідь і виправити помилки, або прорецензувати відповідь. При цьому не повинен затягуватися час, підручники, зошити та інші джерела інформації мають бути закритими.

6. Після цього вчитель коментує відповідь учня та надає її аналіз.

Перевагою цього метода є можливість перевірити глибину знань учня і ступінь володіння ним біологічною мовою для характеристик властивостей речовин, пояснення біологічних явищ і процесів. **Недолік** методу полягає в складності утримання уваги всіх учнів класу під час відповіді свого товариша.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
І.Початковий	1	Учень (учениця) може розрізняти об'єкти вивчення
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення

	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень (учениця) має міцні знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх
	11	Учень (учениця) на високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних

		ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Тематичне й підсумкове оцінювання

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1 2 3	Учень (учениця) виконує елементарні завдання
II. Середній	4 5 6	Учень (учениця) здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
III. Достатній	7 8 9	Учень (учениця) знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
IV. Високий	10 11 12	Учень (учениця) має міцні знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх

ХІМІЯ

Визначальними в оцінюванні рівня навчальних досягнень учнів з хімії є особистісні результати пізнавальної діяльності, в яких відображаються загально предметні компетентності, набуті учнями в процесі навчання.

За відмінностями між обсягом і глибиною досягнутих результатів, ступенем самостійності у виконанні завдань, здатністю використовувати знання у нових ситуаціях виокремлено рівні навчальних досягнень учнів, що оцінюються за 12 бальною шкалою.

Кожний наступний рівень вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

При оцінюванні рівня навчальних досягнень з хімії враховується:

- оволодіння хімічною мовою як засобом відображення знань про речовини і хімічні явища;
- рівень засвоєння теоретичних знань;
- сформованість експериментальних умінь, необхідних для виконання хімічних дослідів, передбачених навчальною програмою;
- здатність учнів застосовувати набуті знання на практиці;
- уміння розв'язувати розрахункові задачі.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за характеристиками, наведеними в таблицях.

Оцінювання теоретичних знань

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні)
	2	Учень (учениця) описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками
	3	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і під керівництвом вчителя може відтворити окремі його частини
Середній	4	Учень (учениця) відтворює деякі факти, що стосуються хімічних сполук і явищ
	5	Учень (учениця) відтворює окремі частини навчального матеріалу, дає визначення основних понять
	6	Учень (учениця) послідовно відтворює значну частину навчального матеріалу
Достатній	7	Учень (учениця) відтворює навчальний матеріал, наводить приклади, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти
	8	Учень (учениця) логічно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, застосовує знання в стандартних умовах, порівнює, класифікує хімічні об'єкти

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	9	Учень (учениця) володіє знаннями основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього, аналізує інформацію, робить висновки
Високий	10	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і застосовує знання на практиці, узагальнює й систематизує інформацію, робить аргументовані висновки
	11	Учень (учениця) володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить, оцінює і використовує інформацію з різних джерел згідно з поставленим завданням; робить узагальнювальні висновки
	12	Учень (учениця) має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх, у тому числі в проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, приймає рішення, висловлює судження, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями

Оцінювання практичних робіт

Рівні навчальних досягнень	Характеристика навчальних досягнень учнів
Початковий	Учень (учениця) знає правила безпеки під час проведення практичних робіт, виконує найпростіші хімічні досліди під керівництвом вчителя
Середній	Учень (учениця) складає прилади; з допомогою вчителя виконує окремі хімічні досліди згідно з інструкцією, описує хід виконання дослідів
Достатній	Учень (учениця) самостійно виконує практичні роботи згідно з інструкцією, описує спостереження, робить висновки
Високий	Учень (учениця) виконує хімічні експерименти, раціонально використовуючи обладнання і реактиви; описує поетапні спостереження; складає звіт, що містить обґрунтовані висновки; виконує експериментальні задачі за

Рівні навчальних досягнень	Характеристика навчальних досягнень учнів
	власним планом

Оцінювання розв'язування розрахункових задач

Рівні навчальних досягнень	Характеристика навчальних досягнень учнів
Початковий	Розв'язування задач не передбачене
Середній	Учень (учениця) складає скорочену умову задачі; робить обчислення лише з готовою формулою
Достатній	Учень (учениця) наводить потрібні формули речовин і рівняння реакцій; розв'язує задачі, користуючись алгоритмом
Високий	Учень (учениця) самостійно і раціонально розв'язує задачі; розв'язує комбіновані задачі

Оцінка власної участі учня у роботі малої групи

Оцініть себе за кожним напрямком від 0 до 2 балів.

1.	Ви брали активну участь у роботі групи	
2.	Ви вносили вдалі пропозиції, які врахувала група	
3.	Ви надавали підтримку іншим членам групи, заохочували їх до роботи	
4.	Ви висунули цілком нову ідею, що сподобалась іншим	
5.	Ви вдало узагальнювали думки інших і просували роботу групи вперед	
6.	Ви доповідали класу про результати групової роботи	
7.	Усього:	

ГЕОГРАФІЯ

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність уживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;

- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Нормативні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

Початковий рівень: 1, 2, 3

3 бали – учень у деяких випадках дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття

Середній рівень: 4, 5, 6

6 балів – учень самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. З допомогою вчителя виявляє причинно-наслідкові зв'язки ...

Достатній рівень: 7, 8, 9

9 балів – учень на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства ...

Високий рівень: 10, 11, 12

12 балів – учень володіє ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми; висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища ...

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т. д.) та з допомогою вчителя знаходить їх на карті
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів і з допомогою вчителя намагається знайти їх на карті
	3	Учень (учениця) дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття
II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює текст підручника, дає нечітко визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя. Називає відповідно до теми конкретного уроку компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за

		зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватись географічною картою
	5	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Учень (учениця) самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
III. Достатній	7	Учень (учениця) має достатні географічні знання й застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, уміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
	8	Учень (учениця) засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну в часі. Уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру
	9	Учень (учениця) на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи та просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять і може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт

	1	вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження й висновки, уміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	2	Учень (учениця) володіє ґрунтовними географічними знаннями в межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

ІСТОРІЯ

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня до історичної події, явища, діяча.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
І. Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
ІІ. Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати;

		показуючи на карті історико-географічний об'єкт
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стислу характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації
III. Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти
IV. Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано

		висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
2	1	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з Громадянської освіти, необхідно враховувати:

Критеріями оцінки тут можуть бути: глибина знань із досліджуваної теми; відповідність темі, ступінь її розробки; чітка структура й організація презентації; культура презентації (мова, застосування наочності та ін.). Тепер представимо ці критерії, встановивши для кожного з них показники, що оцінюються від нуля до трьох балів за 12-бальною системою

Оцінювання презентації результатів групового дослідження (проекту) або індивідуального повідомлення (реферату)

Показники й рівні				
Критерії	Високий 10-12 балів	Середній 7-9 балів	Достатній 4-6 балів	Низький 1-3 бали
1)глибина знань з досліджуваної теми (0-3 бали)	Усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно	Більшість ідей презентації подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет і здатність мислити логічно	Біля половини ідей презентації подані таким чином, що свідчать про глибокі знання учня про предмет	Більшість ідей у презентації виражені нечітко
2)відповідність презентації темі та ступінь її розробки (0-3 бали)	Тема презентації чітко визначена і добре розроблена	Тема презентації чітко визначена і добре розроблена, але зустрічаються порушення логіки в розповіді	Тема презентації визначена нечітко, і недостатньо добре розроблена	Тема презентації визначена нечітко і погано розроблена
3)чітка структура і організація презентації (0-3 бали)	Презентація має ясну і логічну структуру (поділи), добре організована	Презентація має структуру (поділи), організована	Презентація має нечітку структуру (поділи) і недостатньо добре організована	Презентація має неясну структуру або взагалі її не має
4)культура презентації	Дотримані прийняті	Дотримані більшість	Не приділяється	Зустрічається багато

(мовна, застосування наочності та ін.) (0-3 бали)	норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення	прийнятих норм культури проведення презентації	достатньої уваги дотриманню прийнятих норм культури проведення презентації	порушень прийнятих норм культури проведення презентації
---	---	--	--	---

ПРАВОЗНАВСТВО

Під час оцінювання навчальних досягнень із правознавства враховується:

- рівень оволодіння знаннями про систему об'єктивно існуючих державно-правових реалій;
- рівень умінь аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- рівень сформованості навичок діяти згідно з нормами права в конкретних життєвих ситуаціях.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Учень (учениця) на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Учень (учениця) одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Учень (учениця) відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Учень (учениця) відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Учень (учениця) у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні

		терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Учень (учениця) в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою вчителя
	9	Учень (учениця) оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою вчителя тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого учня
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури

		не є обов'язковою вимогою)
	12	Учень (учениця) ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній урочній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

ПРИРОДОЗНАВСТВО

При оцінюванні навчальних досягнень з природознавства враховується:

- засвоєння на рівні вимог навчальної програми знань про об'єкти і процеси, що відбуваються у природі, сформованість понять про системи живої і неживої природи;
- сформованість елементарних умінь та навичок до спостереження, опису, експерименту.

Оцінювання усної відповіді

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
І. Початковий	1	Учень (учениця) з допомогою вчителя може розпізнати і назвати окремі тіла природи, має уявлення про предмет, який вивчає
	2	Учень (учениця) з допомогою вчителя і користуючись підручником або робочим зошитом може знайти необхідні визначення наукових понять
	3	Учень (учениця) з допомогою вчителя або підручника наводить приклади окремих явищ природи, фрагментарно описує їх; спостерігає за дослідями, що їх виконують інші учні
ІІ. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя, підручника або робочого зошита відтворює незначну частину навчального матеріалу; дає визначення окремих понять, фрагментарно характеризує явища природи; частково здійснює фенологічні спостереження, виконує прості досліді без опису їх результату
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя

		відтворює значну частину навчального матеріалу на рівні тексту підручника; дає визначення окремих понять, не пояснюючи їх; здійснює фенологічні спостереження, результати окремих із них заносить до щоденника спостережень, з допомогою вчителя проводить прості досліди, намагається їх пояснити
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює частину навчального матеріалу на рівні тексту підручника; з допомогою вчителя відповідає на окремі запитання; характеризує явища природи, у відповідях допускає помилки; здійснює фенологічні спостереження, частково робить записи їх результатів в щоденнику спостережень, з допомогою інших учнів виконує досліди, але дати їх пояснення не може
III. Достатній	7	Учень (учениця) самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає на окремі запитання; наводить власні приклади, розкриває властивості тіл природи, допускаючи у відповідях неточності; здійснює фенологічні спостереження, робить неповні записи в щоденнику спостережень, з допомогою вчителя проводить досліди, пояснює з окремими неточностями їх суть
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені у підручнику чи вчителем на уроці запитання, порівнює явища та тіла живої та неживої природи, встановлює відмінності між ними; здійснює фенологічні спостереження, робить записи в щоденнику спостережень, виконує досліди, пояснює їх суть
	9	Учень (учениця) демонструє достатнє засвоєння навчального матеріалу, відповідає на запитання; розв'язує стандартні пізнавальні вправи; здійснює фенологічні спостереження і робить повні записи в щоденнику спостережень, проводить досліди в школі та вдома, пояснює їх результати
IV. Високий	10	Учень (учениця) вільно, усвідомлено відтворює матеріал, встановлюючи зв'язки з раніше вивченим; вільно відповідає на запитання; аналізує і розкриває суть явищ природи, узагальнює, систематизує знання на основі вивчених закономірностей та понять; регулярно здійснює фенологічні спостереження і робить записи в щоденнику спостережень, проводить

		досліди, обґрунтовано пояснює їх результати
	11	Учень (учениця) логічно і повно розкриває вивчений програмовий матеріал; аналізує і розкриває взаємозв'язки між живою і неживою природою на основі загальних закономірностей та зображає їх схематично; усвідомлює значення охорони навколишнього середовища; ретельно виконує фенологічні спостереження і робить записи з малюнками, графіками в щоденнику спостережень, проводить дослід, зіставляє їх результати
	12	Учень (учениця) виявляє міцні й системні знання програмового матеріалу; виконує фенологічні спостереження, робить обґрунтовані записи в щоденнику спостережень, проводить дослід, оформляє їх результати

Оцінювання практичних робіт, дослідницьких практикумів, проектів.

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень розпізнає поняття, явища природи, за допомогою вчителя відповідає на запитання репродуктивного характеру.
	2	Учень характеризує явища природи, об'єкти, що вивчаються, на основі свого життєвого досвіду, однослівно відповідає на запитання.
	3	Учень за допомогою учителя формулює поняття, виконує лабораторні, практичні роботи.
II. Середній	4	Учень формулює поняття, описує явища природи, намагається розв'язувати задачі.
	5	Учень відтворює значну частину навчального матеріалу, фрагментарно дає означення понять, законів, величин, одиниць їх вимірювання. Виконує практичні, лабораторні роботи, намагається розв'язувати задачі та проводити дослідження на уроках у довкіллі.
	6	Учень додатково до попереднього пояснює окремі явища, закони, дослід, при допомозі учителя робить висновки.
III. Достатній	7	Учень самостійно відтворює навчальний матеріал, виділяє основні і підпорядковані їм знання з використанням загальних закономірностей природи; за інструкцією виконує лабораторні і практичні

		роботи; приймає участь у семінарах та виконанні проектів, самостійно працює на уроках у довкіллі, розв'язує задачі.
	8	Учень виявляє розуміння навчального матеріалу, основоположних понять, теорій і фактів, аргументує їх зв'язок, самостійно використовує формули при розв'язуванні задач, виконує завдання під час уроків у довкіллі, під час практичних та лабораторних робіт; намагається приймати участь в дискусіях під час семінару, володіє природничо-науковою компетентністю.
	9	Додатково до попереднього учень володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; самостійно виконує практичні, лабораторні роботи, розв'язує стандартні задачі; описує досліджувані під час уроків у довкіллі об'єкти; приймає участь у семінарах і виконанні проекту, систематизує знання з теми на основі ЗЗП.
IV. Високий	10	Учень володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між поняттями; самостійно використовує інформацію згідно з поставленим завданням під час виконання практичних і лабораторних робіт, розв'язування задач, на семінарах, уроках у довкіллі, під час моделювання СЛС та образу природи.
	11	Учень на високому рівні опанував навчальний матеріал, самостійно використовує його під час всіх видів робіт згідно чинної програми, виконує їх творчо, користується додатковою інформацією, працює над проектом, моделює свій образ природи та СЛС, використовує ІКТ; на СЛС показує елементи знань з усіх модулів.
	12	Учень вільно володіє програмовим матеріалом, творчо виконує завдання, самостійно ставить мету дослідження, знаходить шляхи її реалізації, володіє компетентностями, перш за все, природничо-науковою, які формуються в процесі вивчення природознавства; на СЛС показує елементи знань з усіх модулів та встановлені взаємозв'язки їх зі змістом освітніх галузей «Мови і літератури», «Математика»

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

- Предмет «Основи здоров'я» має головною мету – розвивати в учнів здоров'язбережувальну компетентність: набувати знань про здоров'я і безпеку, розвивати навички безпечної поведінки для життя і здоров'я, набувати досвіду здорового і безпечного способу життя, формувати в учнів ціннісне ставлення до власного життя і здоров'я.

- Тому при оцінюванні навчальних досягнень учнів необхідно враховувати володіння ними здоров'язбережувальними компетенціями, що виражаються у дієвості знань, умінь і навичок, мотивацій до здорового і безпечного способу життя та його дотримання.

- В основу оцінювання навчальних досягнень учнів покладено об'єкти і характеристики навчальних досягнень учнів, які адекватно відображають рівень оволодіння ними здоров'язбережувальними компетенціями. Їх перелік наведено у таблиці.

- Оцінка з основ здоров'я має бути інструментом підтримки і заохочення на досягнення позитивних змін у знаннях, уміннях, мотиваціях і реальній поведінці (учителю потрібно пам'ятати, що в початковій школі навчальні досягнення учнів з основ здоров'я не підлягають оцінюванню). Тому необхідно позитивно оцінювати кожний крок учня (учениці), спрямований на:

- 1) підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, уміння використовувати здобуті знання для зміцнення здоров'я;

- 2) набуття умінь і навичок, що сприяють підвищенню рівня фізичної, соціальної, духовної та психічної складових здоров'я;

- 3) позитивне ставлення до здоров'я і дотримання правил здорового і безпечного способу життя.

Об'єкт оцінювання	Характеристики навчальних досягнень
1. Знання	Називає (елементи, складові, принципи, предмети, явища щодо здоров'я і безпеки, способи здоров'язбережувальної діяльності)
	Пояснює (деталізує, доводить, аргументує свою відповідь)
	Аналізує (виділяє істотні ознаки предметів і явищ, основні елементи і складники, встановлює функціональні і причиновонаслідкові зв'язки щодо здоров'я і безпеки)
	Оцінює (порівнює варіанти фактів, уявлень, понять щодо здоров'я та безпеки; визначає їх переваги і недоліки; обирає відповідні критерії для упорядкування цих варіантів)
2.	Відтворює (у стандартних ситуаціях виконує дії, які

Уміння і навички	складають відповідні здоров'язбережувальні уміння і навички)*
	Застосовує (демонструє здатність застосовувати здоров'язбережувальні уміння і навички у частково змінених ситуаціях; виявляє здатність творчо мислити, аналізувати і оцінювати нові/частково змінені ситуації, адекватно застосовувати здоров'язбережувальні уміння і навички в ситуаціях, передбачених програмою і частково змінених)
	Розвиває (характеризує здатність визначати конкретні цілі, встановлювати пріоритети, складати план дій, налаштовуватися на успіх, наполегливо удосконалювати навички, сприятливі для здоров'я і безпеки)
3. Мотивація	Позитивні ставлення (демонструє усвідомлення цінності і переваг здорового і безпечного способу життя для себе та оточуючих)
	Позитивні наміри (демонструє психологічну налаштованість на дотримання правил здорового способу життя і безпечної життєдіяльності)
	Рішучість (демонструє усвідомлення учнем необхідності докладання особистих зусиль; його послідовність і наполегливість у реалізації позитивних намірів щодо здоров'я та безпечної життєдіяльності)
4. Реальна поведінка (діяльність у конкретних ситуаціях)	Здоров'язбережувальна (дотримується правил здорового і безпечного способу життя особисто)
	Адвокаційна (сприяє залученню до здорового і безпечного способу життя інших; характеризує активну і соціально спрямовану життєву позицію учня, його здатність пропагувати, переконувати, підтримувати інших)

• * *Перелік базових умінь і навичок з основ здоров'я має місце у чинній програмі предмета «Основи здоров'я».*

Додаток №7

до Положення про критерії оцінювання
в Кременчуцькому ліцеї №5 імені Т.Г. Шевченка
Кременчуцької міської ради Полтавської області

ІНОЗЕМНІ МОВИ

Законом України «Про загальну середню освіту» передбачено здійснювати контроль за відповідністю освітнього рівня учнів вимогам Державного стандарту початкової, базової та повної загальної середньої освіти. Контроль є невід’ємною складовою системи навчання іноземних мов. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування та розвиток іншомовної комунікативної компетенції (мовленнєвої, мовної, соціокультурної, навчально-пізнавальної), *завданням контролю* передусім є визначення та оцінювання рівня сформованості згаданих вище мовленнєвих навичок та вмінь. Правильно організований контроль значно впливає на ефективність усього процесу навчання. Для забезпечення ефективності оцінювання навчальних досягнень учнів необхідно враховувати основні завдання початкової, середньої та старшої школи, вікові та психологічні особливості школярів, принцип гуманізації навчально-виховного процесу. Оцінювання навчальних досягнень учнів з іноземних мов ґрунтується на позитивному принципі, що, насамперед, передбачає врахування рівня навчальних досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Завданням учителя іноземної мови в організації контролю учнів є:

- навчити учня розуміти, що оцінюються його конкретні дії, а не він сам;
- навчити учня сприймати оцінку як показник рівня знань і вмінь;
- закласти основи та навчити учня об’єктивно оцінювати хід і результати своєї діяльності.

На сьогодні вчителями предметно – методичної комісії іноземних мов внесено певні зміни до критеріїв навчальних досягнень учнів а саме: уточнені схеми і критерії оцінювання письма, оскільки формат завдань з іноземних мов носить компетентнісний характер і в тій чи іншій мірі охоплює всі компоненти комунікативної компетенції в якості об’єктів контролю.

Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів для аудіювання та читання; обсяг висловлювань монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність для говоріння; обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та

рівень граматичної компетентності для письма були визначені вчителями предметно – методичної комісії іноземних мов відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання.

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація.

Згідно Державного стандарту та типовим освітнім програмам іноземна мова оцінюється за 4 видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письмо та говоріння. Об'єктами контролю є:

- з *аудіювання та читання* – обсяг тексту, тематика, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність текстів;

- з *говоріння* враховуються обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність;

- з *писемного мовлення* – обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість і рівень граматичної компетентності.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (за 12- бальною шкалою) Вимоги до вмінь та навичок
Аудіювання*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	2	Учень(учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення й мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
II. Середній	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
III. Достатній	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, подану у вигляді

		оціночних суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення в межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно подану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень і фактичну інформацію, подану в повідомленні
IV. Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатись, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	12	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух подану фактичну інформацію в повідомленні
* Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів формуються вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		
Читання*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) вміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень(учениця) вміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	6	Учень/учениця вміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити

		необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити й аналізувати потрібну інформацію
	9	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки
IV. Високий	10	Учень (учениця) вміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст, установлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. У повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності
* Обсяг, тематика, характер текстів для читання визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		
Говоріння*		
I. Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Усі звуки в потоці

		мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє зв'язно висловлюватись відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них
	8	Учень (учениця) уміє логічно висловитись у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, уживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
IV. Високий	10	Учень (учениця) уміє без підготовки висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури й лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) уміє логічно й у заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури й лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) уміє вільно висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами
*Обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична та граматична наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.		

За цими критеріями здійснюється оцінювання з 4-х видів мовленнєвої діяльності у процесі:

- повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів на уроках в усній та письмовій формах;

- проведення підсумкових робіт учнів під час усного (індивідуального, групового чи фронтального) та письмового опитування (самостійних і контрольних робіт).

Стосовно підсумкового оцінювання після 9 класу, яке проводиться згідно до Європейського Стандарту, учні повинні оволодіти рівнем A2+ з англійської мови, як з1 іноземної мови; з другої іноземної мови рівнем A2. Після 11 класу учні повинні оволодіти рівнем B1 з англійської мови (для не профіл.), рівнем B2 (для профіл.), з другої іноземної мови (тільки для профіл.) рівнем B1.

Рівні володіння іноземною мовою: глобальна шкала

Рівень володіння мовою	Дескриптори	
Елементарний користувач	A1	Може розуміти і вживати побутові повсякденні вирази, а також будувати елементарні речення з метою задоволення конкретних потреб. Може відрекомендуватись або представити когось. Може запитувати і відповідати на запитання про деякі деталі особистого життя, про людей, про речі тощо. Може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко та готовий прийти на допомогу.
	A2	Може розуміти ізольовані фрази та широко вживані вирази, необхідні для повсякденного спілкування у сферах особистого побуту, сімейного життя, здійснення покупок, місцевої географії, роботи. Може спілкуватись у простих і звичайних ситуаціях, де потрібен простий і прямий обмін інформацією на знайомі та звичні теми. Може описати простими мовними засобами вигляд свого оточення, найближче середовище і все, що пов'язане зі сферою безпосередніх потреб.
Незалежний користувач	B1	Може розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на теми, близькі і часто вживані на роботі, у навчанні, під час дозвілля тощо. Може вирішити більшість проблем під час перебування у країні, мова якої вивчається. Може просто і зв'язано висловитись на знайомі теми або теми особистих інтересів. Може описати досвід, події, сподівання, мрії тощо.
	B2	Може розуміти основні ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й дискусії за фахом. Може вільно спілкуватися з носіями мови. Може чітко, детально висловитись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.
Досвідчений користувач	C1	Може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення. Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження. Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному

		житті, навчанні та роботі. Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами та зв'язними програмами висловлювання.
	C2	Може розуміти без утруднень практично все, що чує або читає. Може вилучити інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її і зробити аргументований виклад у зв'язній формі. Може висловлюватись спонтанно, дуже швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки смислу у доволі складних ситуаціях.

Окремо треба приділити увагу урокам іноземної мови у **2-их класах**, де оцінювання є невід'ємною частиною процесу навчання, яка інтегрує і відображає процеси викладання та учіння на основі взаємозв'язку. Учителю важливо розуміти особливості оцінювання молодших школярів на початковому етапі, під час якого традиційне оцінювання є проблематичним з багатьох міркувань.

Формувальне оцінювання – один з видів альтернативного (нетрадиційного) оцінювання, який має на меті оцінювати не результат, а процес навчання. Особливістю формувального оцінювання є врахування індивідуальності кожної дитини, її темпераменту, особливостей сприймання інформації, стилю навчання тощо. Саме тому не можна порівнювати у класі результати різних учнів між собою. Об'єктом для розгляду на уроці мають бути порівняння попередніх результатів учня/учениці з його/її наступними досягненнями. Варто помічати і надавати позитивний відгук навіть за маленький поступ уперед, похвалити за зусилля, сприяючи тим самим формуванню впевненості молодшого школяра у власних силах, формуючи позитивне ставлення до самого себе.

Вербальна позитивна оцінка учнівських зусиль вчителем стає неабияким стимулом у навчанні і грає беззаперечну роль в досягненні подальших успіхів. Саме тому вчитель має зосереджуватись не на помилках, а на досягненнях учня. Для організації ефективного формувального оцінювання важливо створити доброзичливу атмосферу на уроці, в якій дитина не повинна боятись робити помилку, а сприймати її як одну з можливостей навчатись. Вчитель дає учням зрозуміти те, що він заохочує їх розмовляти іноземною мовою, усвідомлюючи ризик помилки, але вітає їхню сміливість, намагання та зусилля. Тоді учні відчуватимуть себе у безпеці і будуть готові до нових «ризиків» та експериментів з іноземною мовою, ставатимуть ініціативними.

Серед інструментів формувального (альтернативного) оцінювання другокласників вчителі нашої кафедри використовують метод **спостереження та мовне портфоліо**.

Спостереження

Цей метод передбачає систематичне спостереження як інструмент оцінювання дитячих досягнень в іншомовному навчанні.

Нижче наведено приклади індивідуальних карток спостереження за учнями, якими користуються вчителі нашої кафедри на уроках англійської мови.

Ім'я учня _____ ++ має значні успіхи; + демонструє помітний прогрес V досягає результату з допомогою вчителя; ! потребує значної уваги і допомоги				
ціль / уміння	дата	дата	дата	дата
Відповідає на питання 'так/ні'	+	+	++	++
Відповідає на спеціальні питання	!	V	V	+
Виконує вказівки				
Демонструє виконання пісень/римівок				
Взаємодіє з іншими				

Картка оцінювання писемних навичок учня.

ПИСЬМО ++ має значні успіхи; + демонструє помітний прогрес V досягає результату з допомогою вчителя; ! потребує значної уваги і допомоги Ім'я учня _____						
завдан ня	дата	оцінк а	дата	оцінк а	дата	оцінк а
відтво рює ім'я	10/3	++				
переп исує слова з дошки	10/3	+				
запов нює пропуски словами	12/3	V				

Мовне порт фоліо (у довільній формі)

Цей метод оцінювання набуває все більшої популярності. На етапі другого класу мовне портфоліо передбачає збір колекції робіт учня/учениці як свідчення його/її успіхів і досягнень. У другому класі діти започатковують ведення портфоліо як особистого документу у вигляді папки з прикріпленими аркушами таблиці для переліку робіт та графою для дати.

Уміння		Клас					
Параметри оцінювання з 10		Поземних мов у базовій та старшій школі					
Уміння	Сприймання слуху (Аудіювання)	Клас		Обсяг прослуханого у запису тексту		Клас	
		6	7	8	9	10	11
		3-4 хв	3-4 хв	3-4 хв	3-4 хв	3-4 хв	3-4 хв
Усне сприймання (Аудіювання)	Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту (у межах) 250-300	Обсяг прослуханого у запису тексту (у межах) 250-300	3-4 хв	300-350	3-4 хв	3-4 хв
Зорове сприймання (Читання)	Взаємодія (Діалог)	300	Обсяг у друкованих знаках (у межах) 400	600	700	8	8
Усна взаємодія (Діалог)	Продукування (Монолог)	5	Обсяг висловлення у реченнях (у межах) 5-6	7	11-12	7	7
Усне продукування (Монолог)	Писемне продукування (Письмо)	5-6	Обсяг писемного повідомлення у словах (у межах) 6-7 100-130	8-9	130-150	10	10
Писемне продукування (Письмо)		60-70	Обсяг писемного повідомлення у словах (у межах) 70-80 80-90	90-100	100-110		

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з англійської, німецької та французької мов (творча робота, диктант, тестування, мовлення, мовна, соціокультурна та діяльнісна лінії)

БАЛИ	ТВОРЧА РОБОТА	ДИКТАНТ	ТЕСТУВАННЯ
12	0 помилок	0 помилок	100%
11	1-2 помилки	2 помилки	92-99%
10	3 помилки	3 помилки	84-91%

9	4 помилки	4 помилки	76-83%
8	5 помилок	5 помилок	68-75%
7	6 помилок	6 помилок	60-67%
6	7 помилок	7 помилок	52-59%
5	8 помилок	8 помилок	44-51%
4	9 помилок	9 помилок	36-43%
3	10 помилок	10 помилок	28-35%
2	11 помилок	11 помилок	20-27%
1	12 помилок	12 помилок	12-19%